Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego

WYPADKI PRZY PRACY I CHOROBY ZAWODOWE ROLNIKÓW ORAZ DZIAŁANIA PREWENCYJNE KRUS W 2018 ROKU

WARSZAWA 2019

KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

WYPADKI PRZY PRACY I CHOROBY ZAWODOWE ROLNIKÓW ORAZ DZIAŁANIA PREWENCYJNE KRUS W 2018 ROKU

Warszawa 2019

Opracowano w Biurze Prewencji
na podstawie rocznych informacji i sprawozdań statystycznych OR
www.krus.gov.pl

Opracowanie techniczne
Wydział Poligrafii KRUS

DTP
Maciej Szewczyk
Igor Zalewski

Zam. nr 112/19

Spis treści

Wstęp 5
I. **Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników** **7**
A. Wypadki przy pracy rolniczej 7
1. Wypadki zgłoszone 7
2. Decyzje podjęte w sprawie jednorazowych odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu lub śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej 8
2.1. Wypadki zakończone odmową prawa do jednorazowego odszkodowania 8
2.2. Wypadki zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań, rodzaj zdarzeń i ich skutki zdrowotne 9
2.2.1. Wskaźnik wypadkowości 11
2.2.2. Struktura wypadków według grup zdarzeń 12
2.2.3. Skutki zdrowotne wypadków przy pracy rolniczej 13
2.2.4. Wypadki śmiertelne 15
B. Choroby zawodowe rolników 18
II. **Działania Prewencyjne Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego 22**
1. Formy i kierunki działalności prewencyjnej KRUS 22
2. Analiza przyczyn i okoliczności wypadków oraz chorób zawodowych rolników 23
2.1. Powierzchnia i profil gospodarstw, w których zgłoszono wypadki 24
2.2. Miejsce zdarzenia 25
2.3. Rodzaj wykonywanej pracy 26
2.4. Wypadki z udziałem maszyn i urządzeń stosowanych w działalności rolniczej 27
2.5. Wypadki według pory dnia, dni tygodnia 28
2.6. Przyczyny wypadków 29
2.7. Grupy wypadkowe 31
3. Dobrowolne i nieodpłatne szkolenia dla ubezpieczonych i ich rodzin 40
4. Pozaszkoleniowe formy upowszechniania wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i rolniczymi chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym 56
4.1. Konkursy wiedzy 56
4.2. Przeglądy gospodarstw i prac polowych 79
4.3. Stoiska informacyjne KRUS 81
4.4. Pokazy i wystawy 83
4.5. Popularyzowanie zasad bezpiecznej pracy za pośrednictwem środków masowego przekazu 86
4.6. Nowatorskie działania prewencyjne w 2018 r. 88
4.7. Seminaria i konferencje 90
4.8. Udział Kasy w tworzeniu systemu ratownictwa przedlekarskiego 91

5. Oddziaływanie KRUS na rzecz właściwej produkcji i dystrybucji środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej 93
6. Finansowanie działań prewencyjnych KRUS z Funduszu Prewencji i Rehabilitacji 96
Podsumowanie 97
Wnioski 100

Wstęp

Zgodnie z dyspozycją w art. 63 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 299 z późn. zm.), Kasa dokonuje corocznej analizy okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników. Zebrane podczas postępowania powypadkowego dane na temat okoliczności zdarzeń wypadkowych: miejsca zdarzenia, rodzaju pracy wykonywanej podczas jego wystąpienia, dnia i jego pory, udziału maszyn oraz warunków i sposobu wykonywania danej czynności, pozwalają precyzyjnie określić zagrożenia występujące w gospodarstwach rolnych oraz zaplanować przedsięwzięcia na rzecz zmniejszenia liczby wypadków i chorób zawodowych rolników.

Z analizy danych za 2017 rok wynikało, że ponad połowę zgłaszanych zdarzeń stanowiły „upadki osób", w związku z powyższym w 2018 roku Kasa większość działań prewencyjnych prowadziła pod hasłem akcji „Upadek to nie przypadek", wskazując rolnikom sposoby zapobiegania takim zdarzeniom takie jak: używanie odpowiedniego obuwia roboczego, dbanie o stan nawierzchni i ciągów komunikacyjnych w gospodarstwie, porządek, prawidłowe wchodzenie i schodzenie z maszyn rolniczych, stosowanie bezpiecznych drabin podczas prac na wysokości czy zabezpieczanie schodów, otworów zrzutowych barierkami i dążenie do usuwania, a przynajmniej oznaczania progów w gospodarstwie. Rosnąca liczba chorób zawodowych, w tym boreliozy, spowodowała decyzję o zintensyfikowaniu działań prewencyjnych, ukierunkowanych na profilaktykę chorób odkleszczowych oraz chorób układu ruchu.

Opracowanie „Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników oraz działania prewencyjne KRUS w 2018 roku" prezentuje dane statystyczne dotyczące wypadków i chorób zawodowych rolników ubezpieczonych w KRUS, analizę ich przyczyn i okoliczności oraz informacje o działaniach Kasy na rzecz zmniejszania liczby zdarzeń tego typu. Publikacja dostępna jest na stronie internetowej Kasy www.krus.gov.pl, w zakładce Prewencja.

I. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników

A. Wypadki przy pracy rolniczej

1. Wypadki zgłoszone

W 2018 r. do KRUS zgłoszono 15 295 zdarzeń wypadkowych, o 2 866 (15,8%) mniej niż w 2017 roku, przy spadku liczby osób ubezpieczonych o 37 490 (3,0%) z 1 263 663 do 1 226 173. Od 2009 roku liczba zgłoszonych wypadków zmniejszyła się o 11 648 (43,2%), a osób ubezpieczonych o 344 444 (21,9%).

Liczba zdarzeń zgłoszonych jako wypadki przy pracy rolniczej w latach 2009-2018 na tle liczby ubezpieczonych

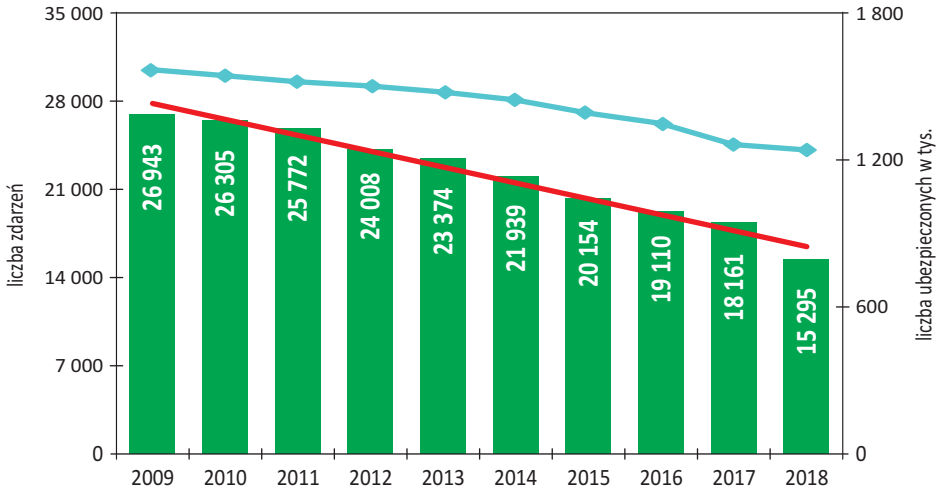

O poprawie stanu bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych osób ubezpieczonych w KRUS świadczy odnotowywany każdego roku spadek liczby zgłaszanych wypadków. Dzięki wieloletniemu oddziaływaniu o charakterze edukacyjnym Kasy oraz innych instytucji i organizacji społecznych na świadomość mieszkańców wsi, w środowisku wiejskim zwiększa się wiedza mieszkańców wsi na

temat zagrożeń związanych z działalnością rolniczą. Prowadzona przez Kasę działalność prewencyjna opierająca się na analizie przyczyn i okoliczności zgłaszanych do KRUS wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników pozwala na określenie skutecznych form i kierunków oddziaływania. Kasa wykorzystuje nowoczesne technologie (Internet, multimedia) w celu upowszechniania wiedzy na temat bhp w rolnictwie i do wskazywania mieszkańcom wsi przykładów prostych, niekosztownych rozwiązań eliminujących ryzyka wypadkowe. Ta powszechna we współczesnym świecie informacja, możliwość obserwowania i podpatrywania innych rolników w Polsce i świecie sprawiły, że wielu rolników podjęło się eliminowania zagrożeń i stosowania rozwiązań poprawiających komfort i bezpieczeństwo pracy. W ostatnich latach na wsi obserwowane są: zmiany w wielkości i strukturze gospodarstw rolnych oraz technologii produkcji, m.in. obieranie jednego profilu produkcji, inwestowanie środków unijnych w budowę nowoczesnej, przystosowanej do prowadzonej działalności infrastruktury, zakup nowoczesnych maszyn i urządzeń o wysokim standardzie bezpieczeństwa, wyeliminowanie wielu prac ręcznych, zwiększenie dbałości o ład, porządek i estetykę w obejściu gospodarstwa, częstsze stosowanie właściwego ubrania i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej (okularów, rękawic, ochronników słuchu, masek przeciwpyłowych, itd.). Na wsi następuje również wymiana pokoleniowa, skutkiem której gospodarstwa przejmowane są przez młodych, wykształconych i otwartych na zmiany rolników.

Ponadto powszechnemu popularyzowaniu wiedzy nt. bhp w rolnictwie sprzyja również zwiększenie ilości działań prewencyjnych oraz udoskonalenie form przekazywania wiedzy o zasadach ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym. Choć udział w nich jest dobrowolny, a aktualny stan prawny nie nakłada sankcji na rolników nieprzestrzegających tych zasad, sukcesywnie zmniejsza się liczba zgłaszanych wypadków, wypłaconych jednorazowych odszkodowań (w tym z tytułu wypadków śmiertelnych), a także wskaźnik wypadkowości mierzony liczbą wypadków przypadającą na 1000 osób ubezpieczonych w KRUS.

Zestawienie danych na temat zgłoszonych wypadków w latach 2009-2018 w województwach przedstawiono **w załączniku nr 1.**

2. Decyzje podjęte w sprawie jednorazowych odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu lub śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej

Do jednostek terenowych KRUS wpłynęło 15 402 wnioski o jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci spowodowanej wypadkiem przy pracy rolniczej. Decyzje podjęto wobec 16 854 wypadków (łącznie z wnioskami niezałatwionymi w roku 2017 i sprawami z odwołań sądowych).

Za wypadki przy pracy rolniczej w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (bez względu na skutki zdrowotne wypadku) **uznano 14 998 zdarzeń,** o 2 214 (12,9%) mniej niż w roku poprzednim.

Wśród zakończonych spraw było:

- 11 861 decyzji przyznających jednorazowe odszkodowanie (70,3% spraw) – w tym 140 na podstawie odwołań;
- 4 695 decyzji odmawiających jednorazowego odszkodowania (27,9% spraw);
- 298 umorzeń z powodu rezygnacji z roszczeń (1,8% spraw).

2.1. Wypadki zakończone odmową prawa do jednorazowego odszkodowania

W 2018 r. wydano decyzje odmowne w sprawie 4 695 wypadków, o 1 092 (18,9%) mniej niż w 2017 r. Dane o liczbie wypadków zakończonych decyzją odmawiającą prawa do jednorazowego odszkodowania zestawiono w tabeli poniżej.

Liczba decyzji odmownych w latach 2009-2018

Rok	Liczba wypadków zakończonych decyzją odmawiającą prawa do jednorazowego odszkodowania
2009	9 995
2010	9 762
2011	9 062
2012	8 362
2013	7 825
2014	7 352
2015	6 625
2016	5 900
2017	5 787
2018	4 695

Decyzje odmowne w 2018 roku

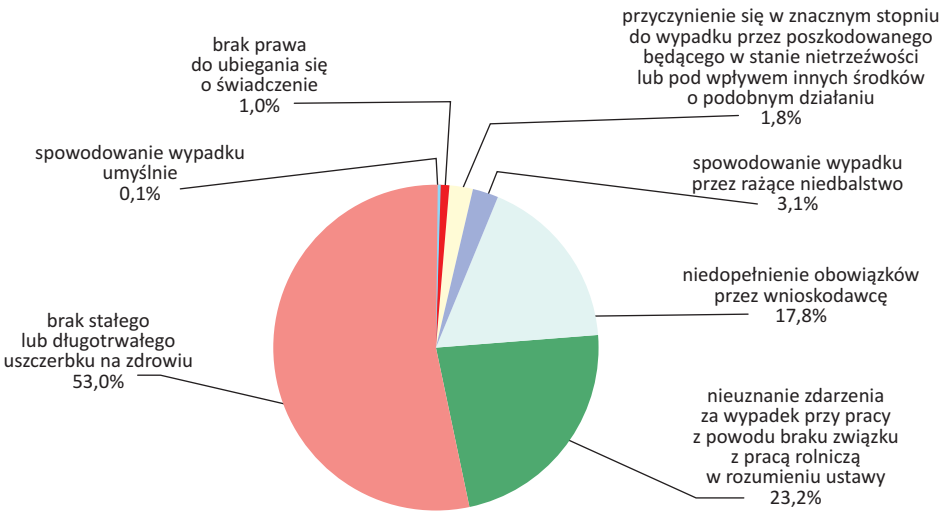

2.2. Wypadki zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań, rodzaj zdarzeń i ich skutki zdrowotne

Liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań zmniejszyła się z 13 250 w 2017 r. do 11 861 w 2018 r., tj. o 1 389 (10,5%) mniej niż w poprzednim roku. W ciągu ostatnich dziesięciu lat (od 2009 r.) spadła o 5 759 (32,7%) wypadków. Zestawienie danych na temat liczby wypadków zakończonych wydaniem decyzji przyznającej jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej w latach 2009-2018, według województw przedstawiono **w załączniku nr 2.**

Wypadki zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań w latach 2009-2018 na tle liczby ubezpieczonych

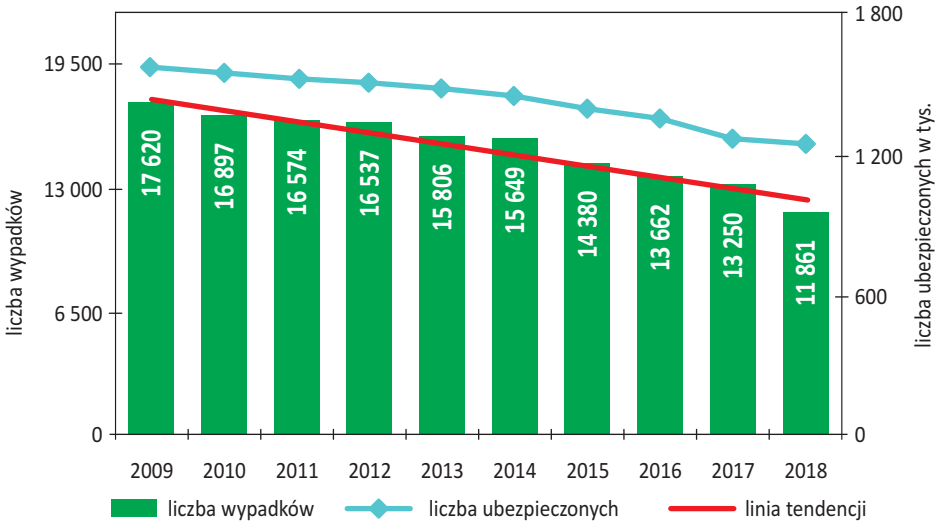

Wiek i płeć osób poszkodowanych w wypadkach w 2018 roku

Wyszczególnienie a – liczba poszkodowanych b – udział % w wypadkach ogółem:		Razem	Liczba wypadków w grupach wiekowych							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	3 722	0	4	135	657	1 301	1 467	130	28
	b	31,4%	0,0%	0,1%	1,1%	5,5%	11,0%	12,4%	1,1%	0,2%
mężczyźni	a	8 140	0	14	840	1 573	2 242	2 823	562	86
	b	68,6%	0,0%	0,1%	7,1%	13,3%	18,9%	23,8%	4,7%	0,7%

Większość poszkodowanych – 68,6% stanowili mężczyźni, przede wszystkim osoby w grupach wiekowych: **50-59 lat** (23,8% wszystkich poszkodowanych), **40-49 lat** (18,9% wszystkich poszkodowanych) oraz **30-39 lat** (13,3% wszystkich poszkodowanych). Wśród kobiet najwięcej poszkodowanych odnotowano w grupach wiekowych: **50-59 lat** (12,4% wszystkich poszkodowanych), **40-49 lat** (11,0% wszystkich poszkodowanych).

2.2.1. Wskaźnik wypadkowości

W 2018 r. obniżył się wskaźnik wypadkowości w rolnictwie indywidualnym (liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań przypadająca na 1 000 ubezpieczonych) z 10,2 w 2017 r. do 9,5 w 2018 r., tj. o 0,7, i wyniósł 9,5. W ciągu ostatnich 10 lat wskaźnik wypadkowości zmniejszył się z 11,2 do 9,5, tj. o 1,7.

Liczba wypadków na 1 000 ubezpieczonych w latach 2009-2018
(wg decyzji powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań)

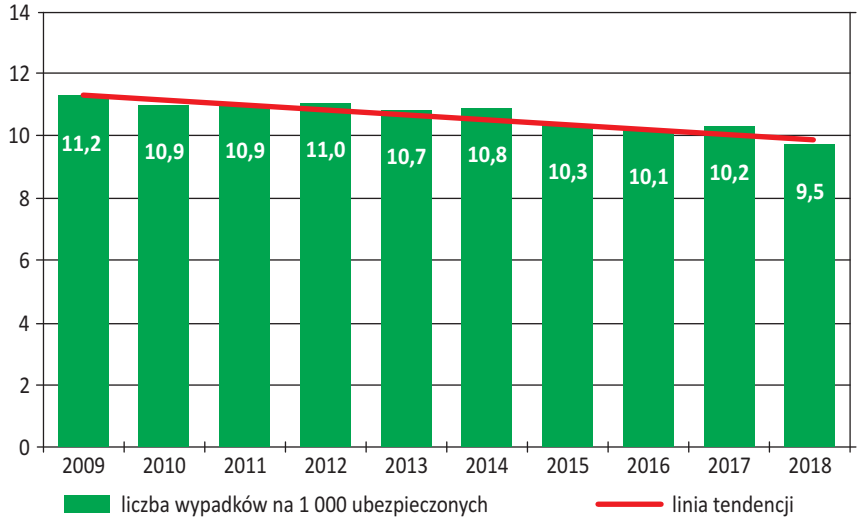

Od lat Kasa odnotowuje duże zróżnicowanie wskaźnika wypadkowości pomiędzy województwami: najwyższą wypadkowość odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (11,9), wielkopolskim (11,6), podlaskim (11,4), warmińsko-mazurskim (11,3), lubelskim (11,2) a najniższą w województwach: śląskim (5,2), zachodniopomorskim (6,2), opolskim (6,4) i małopolskim (7,1). Przyczyną różnic wskaźnika wypadkowości pomiędzy województwami są m.in. ukształtowania terenu, warunki klimatyczne regionu, specyfika produkcji rolnej na danym terenie oraz sytuacja ekonomiczna gospodarstw rolnych. Zestawienie danych na temat wskaźnika wypadkowości w latach 2009-2018 stanowi **załącznik nr 3.**

Wskaźnik wypadkowości w 2018 roku

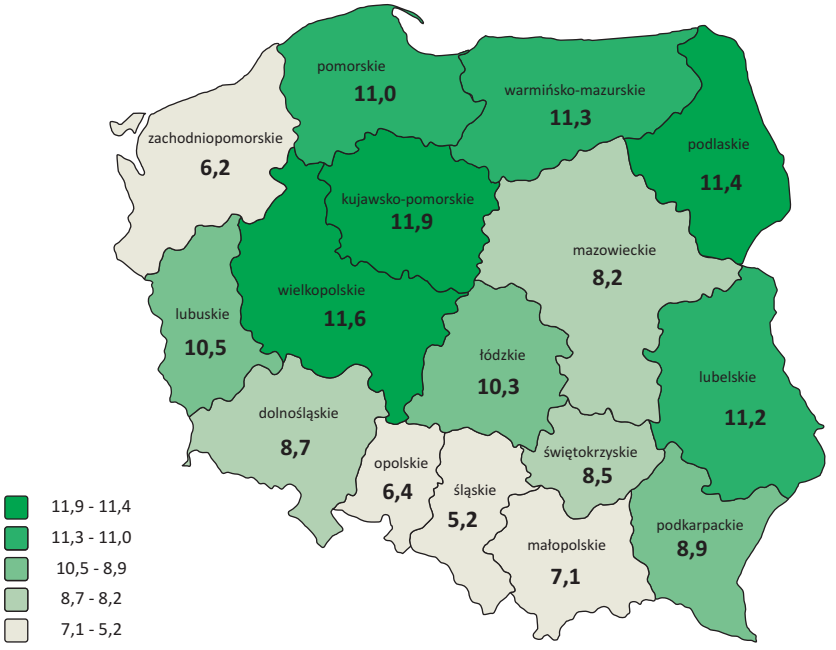

2.2.2. Struktura wypadków według grup zdarzeń

Struktura grup wypadkowych (wg zdarzeń powodujących urazy) od lat jest podobna. Zdecydowaną większość stanowią zdarzenia z grup:

- **„upadek osób”** – 5 711 poszkodowanych, co stanowiło 48,1% wszystkich wypłaconych jednorazowych odszkodowań;
- **„pochwycenia, uderzenia przez ruchome części maszyn i urządzeń”** – 1 459 poszkodowanych, tj. 12,3% wypadków;
- **„uderzenie, przygniecenie bądź pogryzienie przez zwierzęta”** – 1 330 poszkodowanych, tj. 11,2% wypadków;
- **„inne zdarzenia”** – 1 299 poszkodowanych, tj. 11% wypadków.

Liczbę wypadków, w następstwie których wypłacono jednorazowe odszkodowania w latach 2009-2018, według grup wypadkowych zestawiono **w załączniku nr 4.**

Struktura wypadków w 2018 roku według grup wypadkowych

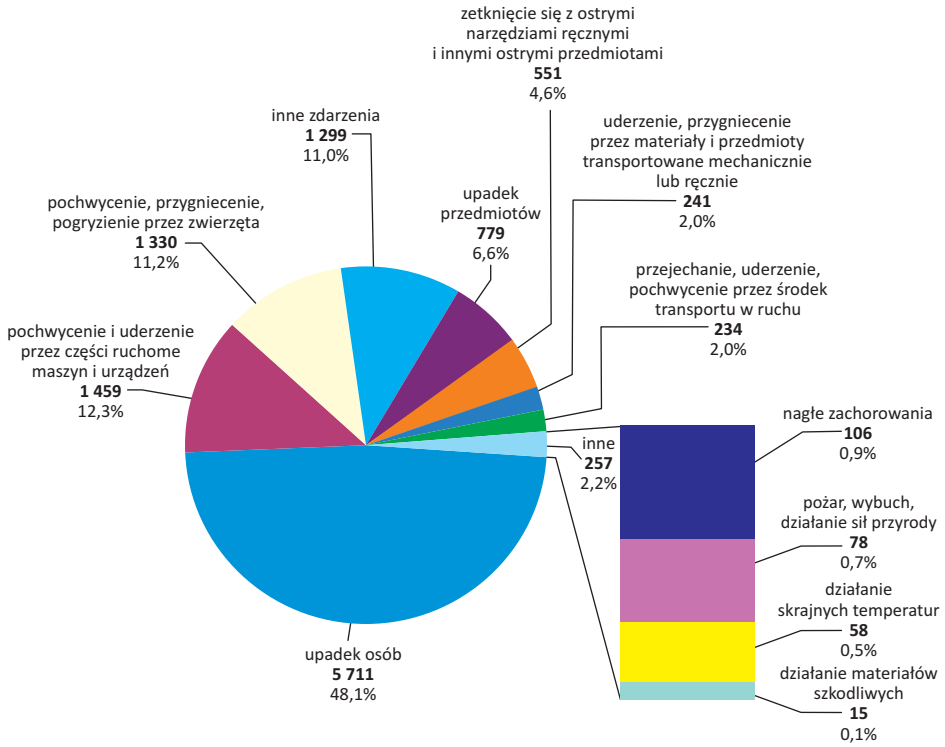

2.2.3. Skutki zdrowotne wypadków przy pracy rolniczej

Dokonano oceny uszczerbku na zdrowiu w 14 269 sprawach wypadkowych. W 2 489 przypadkach nie orzeczono uszczerbku na zdrowiu (sprawy te stanowiły ok. 17,4% wypadków kierowanych do orzecznictwa lekarskiego). Większość wypadków zakończonych przyznaniem odszkodowania (63,3%) spowodowało uszczerbki na zdrowiu nie przekraczające 5%. Udział wypadków z uszczerbkiem powyżej 60% od kilku lat utrzymuje się na poziomie (0,6-0,9%).

Wypadki zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań w latach 2009-2018 według orzeczonego uszczerbku na zdrowiu

Liczba wypadków z uszczerbkiem na zdrowiu	Rok									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
do 5%	11 084	10 729	10 444	10 569	10 045	9 992	9 164	8 681	8 490	7 504
6-10%	4 400	4 128	4 138	4 085	3 904	3 849	3 509	3 374	3 287	2 916
11-30%	1 840	1 752	1 713	1 590	1 607	1 558	1 487	1 378	1 288	1 214
31-60%	160	166	158	173	133	139	133	127	92	122
> 60%	136	122	121	120	117	111	87	102	93	105
Suma	**17 620**	**16 897**	**16 574**	**16 537**	**15 806**	**15 649**	**14 380**	**13 662**	**13 250**	**11 861**

Struktura wypadków w 2018 roku wg orzeczonego uszczerbku na zdrowiu

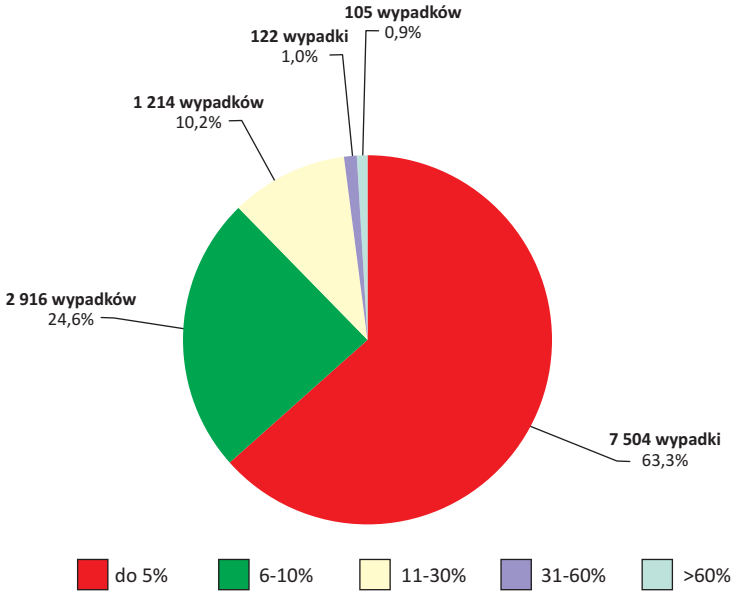

Niezdolność do samodzielnej egzystencji spowodowaną wypadkiem przy pracy rolniczej orzeczono u 32 osób (0,27% wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań). Najczęściej była skutkiem zdarzeń z grupy: „upadek osób" (12 zdarzeń wypadkowych).

Struktura uszczerbku na zdrowiu w 2018 roku w poszczególnych grupach wypadkowych

Grupa wypadkowa		Udział % uszczerbku w grupie wypadkowej						Liczba poszkodowanych z ustaloną niezdolnością do samodzielnej egzystencji
		do 5%	6-10%	11-20%	21-30%	31-60%	powyżej 60%	
02	upadek osób	57,5	29,6	10,5	1,4	0,6	0,4	12
03	upadek przedmiotów	72,8	16,8	6,3	1,7	0,9	1,5	2
04	zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami	77,9	17,6	3,7	0,4	0,4	0,0	0
05	uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	79,3	14,1	5,4	0,4	0,8	0,0	0
06	przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu	43,2	24,8	15,4	4,3	2,6	9,7	5
07	pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	63,9	20,4	9,5	3,1	1,8	1,3	3
08	uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	69,7	22,9	5,2	1,0	0,7	0,5	3
09	pożar, wybuch, działanie sił przyrody	57,7	19,2	10,3	6,4	5,1	1,3	0
10	działanie skrajnych temperatur	77,6	19,0	0,0	1,7	1,7	0,0	0
11	działanie materiałów szkodliwych	33,3	26,7	6,7	6,7	13,3	13,3	0
12	nagłe zachorowania	44,3	33,0	7,5	7,5	1,9	5,8	3
13	inne zdarzenia	71,5	18,5	5,7	1,4	2,0	0,9	4
	Ogółem:	**63,3**	**24,6**	**8,5**	**1,7**	**1,0**	**0,9**	**32**

Wskutek wypadków przy pracy rolnicy doznali **13 088 urazów powodujących stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu**. Podobnie jak w latach poprzednich najczęściej kontuzjom ulegały kończyny górne – 6 543 urazy (50,0%) i kończyny dolne – 4 787 urazów (36,6%).

Struktura urazów w 2018 roku

Urazy:		Liczba urazów											liczba ostrych zatruć i ich następstw
		głowy i twarzy	narządu wzroku	narządu słuchu	szyi, krtani, tchawicy i przełyku	klatki piersiowej i ich następstwa	brzucha i ich następstwa	narządów moczowo-płciowych	kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	miednicy	kończyn górnych	kończyn dolnych i porażenia, i niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	
liczba	13 088	627	166	29	5	317	62	9	450	93	6 543	4 787	0
w %	100	4,8	1,3	0,2	0,1	2,3	0,5	0,1	3,4	0,7	50,0	36,6	0,0

2.2.4. Wypadki śmiertelne

Wypłacono jednorazowe odszkodowania z tytułu śmierci wskutek 81 wypadków przy pracy rolniczej, o 12 (17,4%) więcej niż w 2017 r. Liczba wypadków śmiertelnych zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań zmniejszyła się w ciągu ostatnich dziesięciu lat o 21 (20,6%) – ze 102 w 2009 r. do 81 w 2018 r. Wypadki śmiertelne stanowiły 0,68% wszystkich wypadków zakończonych wypłatą świadczeń. Częstotliwość tych wypadków wynosiła 6,5 na 100 000 ubezpieczonych.

Wypadki śmiertelne zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań w latach 2009-2018 na tle liczby ubezpieczonych

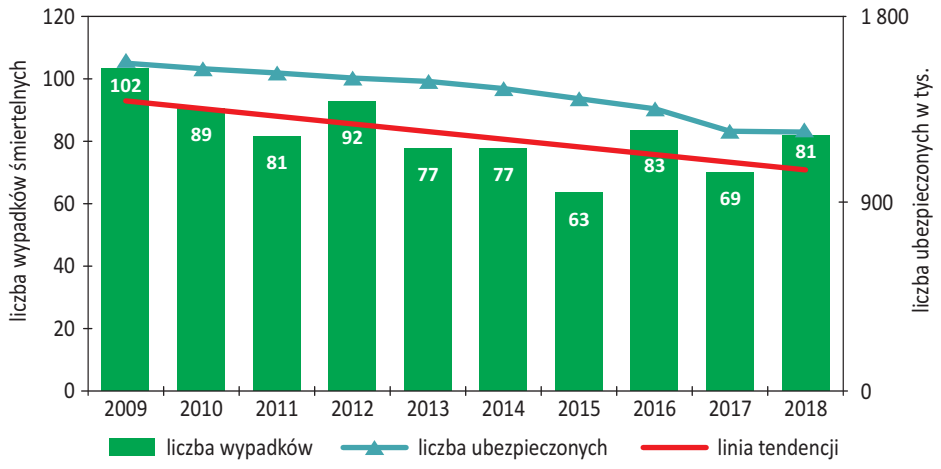

Częstotliwość wypadków śmiertelnych w 2018 roku
(liczba wypadków na 100 000 ubezpieczonych według województw)

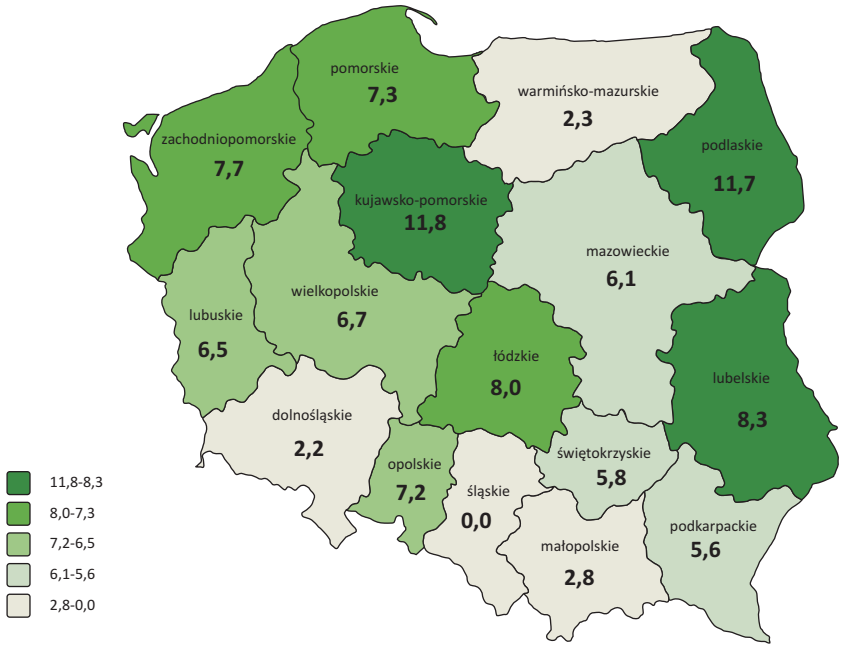

Odnotowano duże zróżnicowanie pomiędzy województwami w liczbie wypadków śmiertelnych, przypadających na 100 000 ubezpieczonych (od 2,2 do 11,8). Najwięcej wypadków śmiertelnych na 100 000 ubezpieczonych przypadło w województwach: kujawsko-pomorskim (11,8), podlaskim (11,7) i lubelskim (8,3), a najmniej w województwie: dolnośląskim (2,2), pomorskim (2,3) oraz małopolskim (2,8). Nie odnotowano wypadków śmiertelnych w województwie śląskim.

Dane o liczbie wypadków śmiertelnych w latach 2009-2018 według województw zestawiono w **załączniku nr 5**.

Wiek i płeć ofiar wypadków śmiertelnych w 2018 roku

Wyszczególnienie a – liczba poszkodowanych b – udział % w wypadkach śmiertelnych ogółem:		Razem	Liczba wypadków w grupach wiekowych							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	8	0	0	1	0	4	3	0	0
	b	9,9	0	0	1,3	0	4,9	3,7	0	0
mężczyźni	a	73	0	0	7	13	13	28	11	1
	b	90,1	0	0	8,6	16,0	16,0	34,6	13,6	1,3

Wypadkom śmiertelnym ulegli najczęściej mężczyźni (90,1% poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych), w wieku **50-59 lat** (34,6% wszystkich poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych) i **40-49 lat** (16,0%). Wskutek wypadków przy pracy rolniczej zmarło 8 kobiet. Najwięcej wypadków ze skutkiem śmiertelnym wystąpiło w grupach: „przejechanie, uderzenie i pochwycenie przez środek transportu w ruchu" (22 ofiary), „upadek osób" (18 ofiar), i „upadek przedmiotów" (12 ofiar).

Struktura wypadków śmiertelnych w 2018 roku według grup zdarzeń

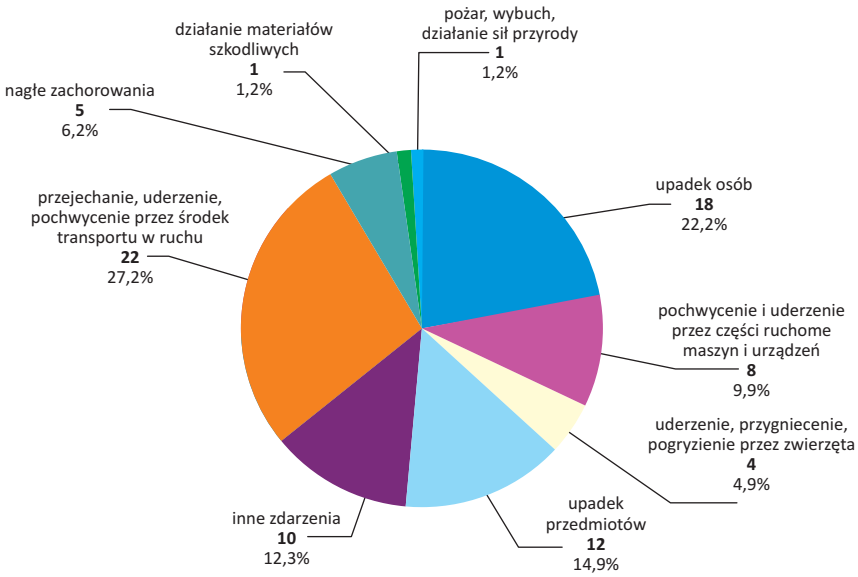

W porównaniu do 2017 r., odnotowano zmniejszenie liczby wypadków śmiertelnych w grupach: „nagłe zachorowania" (o 3), „działanie materiałów szkodliwych" (o 3), „pożar, wybuch, działanie sił przyrody" (o 2), „uderzenia, przygniecenia przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie" (o 1). Wzrosła natomiast liczba wypadków śmiertelnych w grupach: „upadek osób" (o 6), „upadek przedmiotów" (o 4), „inne zdarzenia" (o 4), „przejechania, uderzenia, pochwycenia przez środek transportu w ruchu" (o 3), „pochwycenia i uderzenia przez części ruchome maszyn i urządzeń" (o 3), „uderzenia, przegniecenia, pogryzienia przez zwierzęta" (o 1).

W 2018 r. odnotowano:

- 22 wypadki ze skutkiem śmiertelnym w grupie „przejechania, uderzenia przez środek transportu w ruchu", tj.:
  - 9 przygnieceń przez przewrócone ciągniki rolnicze, spowodowane nieprawidłową techniką jazdy w trudnych warunkach,a w kilku przypadkach nietrzeźwością poszkodowanych;
  - 3 przejechania przez ciągniki rolnicze: 1 utrata panowania i wypadnięcie z pojazdu, 2 zdarzenia wynikające z braku zabezpieczenia przed przemieszczeniem podczas napraw i regulacji;
  - 10 wypadków komunikacyjnych na drogach publicznych podczas poruszania się samochodami osobowymi i dostawczymi, skuterem oraz pieszo, których przyczyną było nieprzestrzeganie przepisów ruchu drogowego, tj.: niedostosowanie prędkości do panujących warunków jazdy, wymuszenie pierwszeństwa przejazdu, niezachowanie należytej uwagi i ostrożności zarówno

przez rolników, jak i innych uczestników ruchu oraz stan nietrzeźwości i wpływ substancji psychoaktywnych;

- 18 wypadków śmiertelnych w grupie „upadek osób"– były to głownie upadki z wysokości m.in. drabin, schodów, maszyn rolniczych (ciągników, przyczep), stropów – przez niezabezpieczone otwory zrzutowe; najczęściej ich przyczyną było niewłaściwe postępowanie rolnika, a w kilku przypadkach nietrzeźwość poszkodowanego;
- 12 wypadków śmiertelnych w grupie „upadek przedmiotów", w tym 7 zdarzeń związanych z wycinką, pozyskiwaniem i obróbką drzewa, których najczęstszą przyczyną było przebywanie w bliskiej odległości od ścinanych gałęzi i drzew; 4 przygniecenia m.in. podczas regulacji pługa, naprawy samochodu i rozładunku transportowanej czyszczalni; 1 przypadek przysypania poszkodowanego podczas rozładunku zboża z wywrotki;
- 8 zdarzeń zakończonych śmiercią poszkodowanych w grupie „pochwycenia i uderzenia, przez części ruchome maszyn i urządzeń", które w 5 przypadkach dotyczyły pochwyceń przez sieczkarnie do kukurydzy, prasy belujące oraz kombajn, a ich przyczyną było niewyłączenie maszyn podczas ich regulacji i konserwacji; odnotowano uderzenie poszkodowanego przez nóż oderwany od kosiarki rotacyjnej; a także ucięcie kończyny dolnej na skutek przewrócenia się piły tarczowej bez osłon podczas cięcia drzewa na niestabilnym podłożu; w jednym przypadku niewłaściwe trzymanie piły spalinowej doprowadziło do jej odbicia i przecięcia tętnicy szyjnej;
- 5 przypadków śmierci w grupie „nagłe zachorowania", tj. na skutek udaru mózgu i nagłego zatrzymania krążenia; przyczynił się do nich nadmierny wysiłek, przemęczenie oraz niedyspozycja fizyczna, głównie podczas prac związanych z obsługą zwierząt;
- 4 zdarzenia w grupie „uderzenia, przygniecenia, pogryzienia przez zwierzęta", do których doszło podczas obsługi bydła hodowlanego; ich przyczyną była narowistość i agresja zwierząt;
- 1 wypadek śmiertelny w grupie „pożar, wybuch, działanie sił przyrody" – podczas próby ratowania mienia;
- 1 zgon w grupie „działanie materiałów szkodliwych", tj. zatrucie tlenkiem węgla podczas przeglądu kurnika;
- 10 wypadków ze skutkiem śmiertelnym w grupie „inne zdarzenia", w tym 6 przypadków porażenia prądem m.in. przy obsłudze podajników ślimakowych, wypompowaniu wody z budynku gospodarskiego oraz w wyniku zahaczenia lancą opryskiwacza o linie wysokiego napięcia.

Zestawienie danych o wypadkach śmiertelnych w latach 2009-2018 według grup wypadkowych zawiera **załącznik nr 6.**

B. Choroby zawodowe rolników

Do oddziałów regionalnych i placówek terenowych KRUS zgłoszono ogółem 440 wniosków o jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek choroby zawodowej. Decyzje podjęto wobec 462 spraw (łącznie z wnioskami pozostałymi z 2017 roku i 18 sprawami z odwołań sądowych).

Odmownie rozpatrzono 124 wnioski, w tym w 44 przypadkach wnioskodawcy nie posiadali uprawnień do ubiegania się o świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników, a w 77 przypadkach – z powodu braku uszczerbku na zdrowiu. W jednym przypadku wnioskodawca nie dopełnił obowiązku dostarczenia zaświadczenia o stanie zdrowia (N-14).

Stwierdzone choroby zawodowe, z tytułu których wydano decyzje odmowne w 2018 roku

Jednostka lub grupa chorobowa	Pozycja w wykazie chorób zawodowych	Liczba odmów			
		ogółem	z powodu		
			braku uprawnień	nie stwierdzenia uszczerbku na zdrowiu	nie dopełnienia obowiązków przez poszkodowanego
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	26	113	38	72	3
Alergiczny nieżyt nosa	12	1	0	1	0
Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne	1	1	0	1	0
Zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych	7	2	2	0	0
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	21	1	1	0	0
Przewlekłe zapalenie nakłykcia kości ramiennej	20	2	1	1	0
Zespół cieśni w obrębie nadgarstka	20	4	2	2	0
	Suma:	124	44	77	3

Choroby zawodowe zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań w latach 2009-2018 na tle liczby ubezpieczonych i linii tendencji

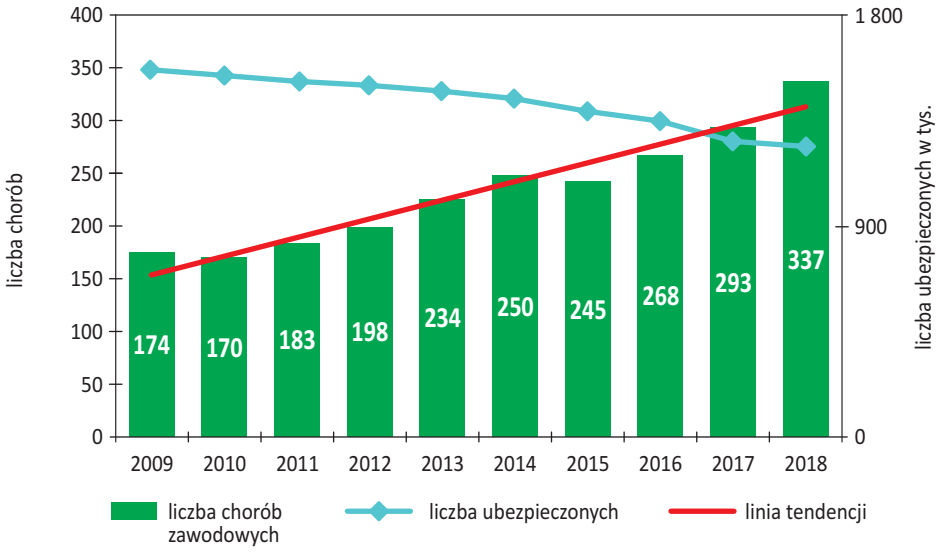

Przyznano 337 jednorazowych odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu spowodowanego chorobą zawodową. W porównaniu do 2017 r. liczba odszkodowań z tego tytułu zwiększyła się o 44 (15,0 %). Rozpoznano i stwierdzono 299 przypadków chorób zakaźnych i 24 przypadki chorób układu oddechowego. Nastąpił wzrost zachorowań: na choroby zawodowe zakaźne o 46, choroby obwodowego układu nerwowego oraz układu ruchu, wywołane sposobem wykonywania pracy o 4. Odnotowano natomiast spadek liczby chorób układu oddechowego o 8. Zestawienie rozpoznanych chorób zawodowych w latach 2009-2018 stanowi **załącznik nr 7**.

Struktura uszczerbku na zdrowiu wskutek choroby zawodowej w 2018 roku

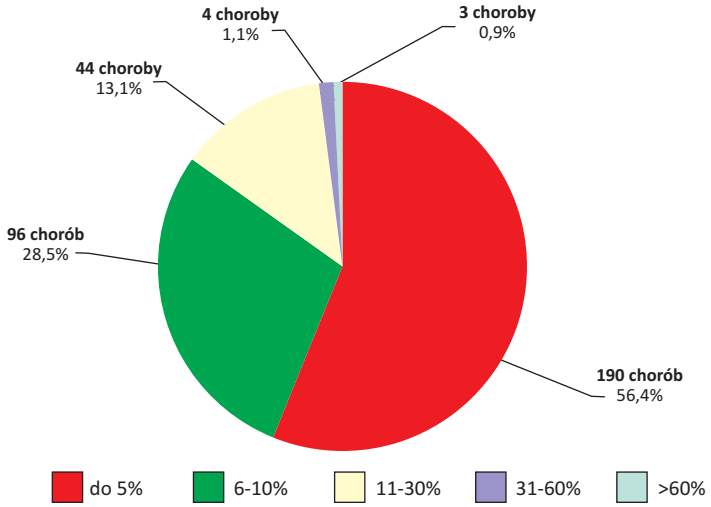

W większości przypadków (prawie 85% spraw) uszczerbek na zdrowiu wskutek chorób zawodowych nie przekroczył 10%.

Struktura uszczerbku na zdrowiu dla chorób/grup chorobowych w 2018 roku

% uszczerbek na zdrowiu	astma oskrzelowa	zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych	alergiczny nieżyt nosa	choroby skóry	obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	choroby zakaźne w tym:	borelioza	kleszczowe zapalenie opon mózgowych	listerioza	jersinioza	bartolenoza	Suma
do 5%	0	0	0	3	0	0	187	178	8	0	0	1	190
6–10%	7	5	0	1	0	7	76	72	4	0	0	0	96
11–30%	4	6	1	1	1	1	30	28	1	0	1	0	44
31-60%	0	0	0	0	0	0	4	3	1	0	0	0	4
powyżej 61%	0	1	0	0	0	0	2	1	0	1	0	0	3
Suma	11	12	1	5	1	8	299	282	14	1	1	1	337

Zestawienie liczby chorób zawodowych w latach 2009-2018 według orzeczonego uszczerbku na zdrowiu

Liczba chorób z uszczerbkiem	Rok									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
do 5%	52	63	81	80	109	109	104	159	154	190
6 do 10%	68	61	60	76	85	91	98	71	87	96
11 do 30%	51	42	40	38	36	47	41	36	49	44
31 do 60%	3	3	0	2	3	1	2	2	3	4
powyżej 60%	0	1	2	2	1	2	0	0	0	3
Ogółem:	174	170	183	198	234	250	245	268	293	337

Liczba chorób zawodowych przypadająca na 100 000 ubezpieczonych w 2018 roku
(według decyzji przyznających jednorazowe odszkodowania)

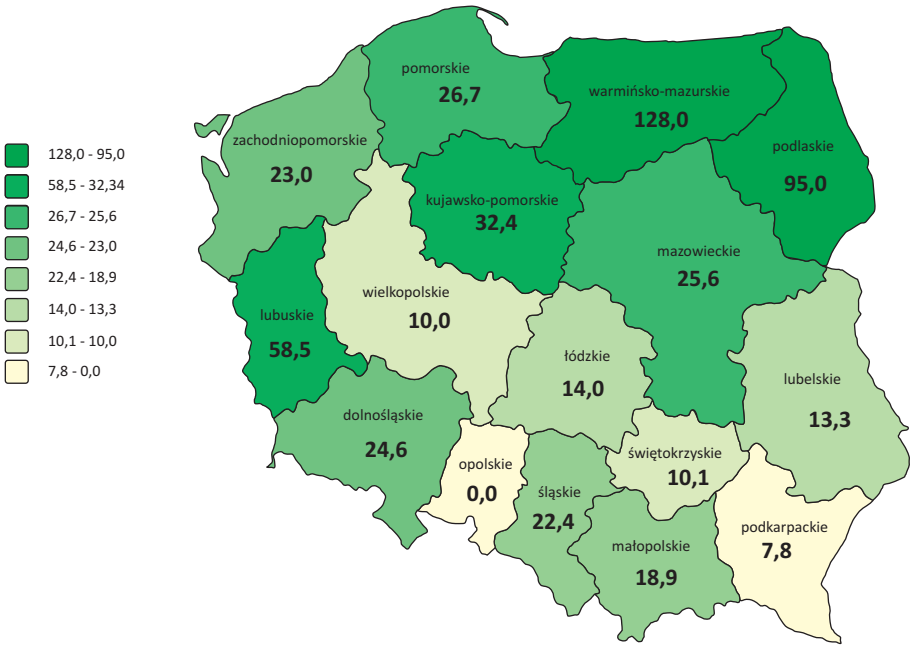

Liczba zachorowań na choroby zawodowe zakończone wypłatą jednorazowego odszkodowania, przypadająca na 100 000 ubezpieczonych w KRUS wzrosła z 22,7 w 2017 r. do 27,0 w 2018 r. Największą częstotliwość występowania chorób zawodowych rolników stwierdzono w województwach: warmińsko-mazurskim (128,0), podlaskim (95,0), lubuskim (58,5), kujawsko-pomorskim (32,4). Najmniejszą w województwach: podkarpackim (7,8), wielkopolskim (10,0), świętokrzyskim (10,1) i lubelskim (13,3). W województwie opolskim nie odnotowano chorób zawodowych. Dane o liczbie chorób zawodowych w latach 2009-2018 według województw zawiera **załącznik nr 8**.

Wiek i płeć osób, u których stwierdzono uszczerbek na zdrowiu wskutek chorób zawodowych w 2018 roku

Wyszczególnienie a – liczba poszkodowanych b – udział % w chorobach ogółem:		Razem	Liczba chorób w grupach wiekowych							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	165	0	0	3	17	49	85	9	2
	b	49,0	0,0	0,0	0,9	5,0	14,5	25,2	2,7	0,7
mężczyźni	a	172	0	0	3	15	32	87	28	7
	b	51,0	0,0	0,0	0,9	4,4	9,5	25,8	8,3	2,1

Najwięcej przypadków zachorowań odnotowano u osób w wieku: **50-59 lat** (25,8% ogółu chorujących stanowili mężczyźni, a 25,2% kobiety), **40-49 lat** (14,5% kobiet i 9,5% mężczyzn).

II. Działania prewencyjne Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

1. Formy i kierunki działalności prewencyjnej KRUS

Działania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym rolników, prowadzone od 1993 r. na terenie całego kraju, realizowane są zgodnie z postanowieniami **ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2019 r., poz. 299 z późn. zm.).**

W **art. 63** ustawodawca zobowiązał Kasę do:

1. analizowania przyczyn wypadków i chorób zawodowych;
2. prowadzenia dobrowolnych nieodpłatnych szkoleń i instruktażu dla ubezpieczonych w zakresie zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym;
3. upowszechniania wśród ubezpieczonych wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia;
4. podejmowania starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników.

Prezes Kasy, w porozumieniu z Radą Rolników i ministrami właściwymi do spraw: zdrowia, zabezpieczenia społecznego, rozwoju wsi, określił w 1995 r. Zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym, będące zaleceniami dotyczącymi wyposażenia gospodarstwa, zabezpieczenia osób w nim pracujących oraz sposobu wykonywania czynności związanych z działalnością rolniczą, które zostały uaktualnione w 2008 r. i dostosowane do obowiązujących w krajach Unii Europejskiej unormowań prawnych i dobrych praktyk rolniczych. Upowszechnianie tych zasad jest głównym celem działań prewencyjnych realizowanych przez jednostki terenowe Kasy.

Art. 56 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników umożliwia Prezesowi KRUS dochodzenie od dostawców wyrobów i usług dla rolnictwa – których wadliwość była wyłączną lub główną przyczyną wypadków przy pracy rolniczej albo choroby zawodowej – zwrotu wypłaconych poszkodowanym rolnikom świadczeń z tytułu ubezpieczenia.

W oparciu o analizę przyczyn i okoliczności zgłoszonych wypadków oraz chorób zawodowych Prezes Kasy ustanowił w 2016 r. następujące **kierunki działalności prewencyjnej KRUS:**

a) upowszechnianie *Zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym oraz Wykazu czynności szczególnie niebezpiecznych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie wolno powierzać dzieciom poniżej 16 lat* wśród rolników, ich rodzin i dzieci oraz osób związanych ze środowiskiem wiejskim;
b) oddziaływanie na likwidację zagrożeń i zapobieganie najczęściej występującym wypadkom z grup: *upadek osób; pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń; uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta; upadek przedmiotów oraz inne zdarzenia* poprzez popularyzowanie:
   - poprawy stanu nawierzchni podwórzy i ciągów komunikacyjnych w gospodarstwach;
   - stosowania ochron pracy;
   - używania podczas pracy na wysokości podestów i drabin, posiadających zabezpieczenie przed przechyłem i osunięciem;

- likwidowania progów i uskoków w budynkach i przejściach;
- prawidłowego sposobu wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych;
- dbania o wyposażenie maszyn i urządzeń w osłony i zabezpieczenia ich ruchomych elementów;
- zapoznawania się z instrukcjami obsługi stosowanych maszyn i urządzeń;
- zasad wyłączania napędu maszyn i urządzeń podczas wykonywania ich napraw i regulacji;
- prawidłowego zabezpieczania maszyn, urządzeń i narzędzi w trakcie postoju i w ruchu;
- stosowania zasad bezpiecznego pozyskiwania drewna na potrzeby gospodarstwa rolnego;
- bezpiecznego agregowania maszyn i urządzeń rolniczych;
- konieczności zapewnienia zwierzętom dobrostanu i odpowiedniego traktowania, poznanie ich fizjologii i naturalnych zachowań;
- dbałości o stan psychofizyczny rolnika – zdrowy styl życia, diagnostykę i zapobieganie chorobom, prawidłową organizację pracy, m.in. przeciwdziałanie spiętrzeniu prac i przemęczeniu, a także popularyzowanie sposobów zapobiegania przeciążeniom układu ruchu;

c) oddziaływanie na rzecz właściwej produkcji i dystrybucji środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej poprzez:
   - informowanie rolników o wyrobach oznaczonych Znakiem Bezpieczeństwa KRUS oraz posiadających wyróżnienia targowe Prezesa KRUS pn. Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwach rolnych i zachęcanie do ich nabywania i stosowania;
   - prowadzenie postępowań prewencyjnych i regresowych w celu eliminowania z rynku wyrobów, których wady konstrukcyjne, wykonanie lub błędne informacje w instrukcji były lub mogą być przyczyną wypadku lub stanowić zagrożenie dla użytkowników;

d) informowanie rolników o sposobach zapobiegania chorobom zawodowym – głównie o zapobieganiu ukąszeniom przez kleszcze oraz o zasadach postępowania w przypadku ukąszenia;

e) zapoznawanie rolników z zasadami postępowania w razie wypadku oraz podstawowymi sposobami udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Ponadto Prezes Kasy zobowiązał dyrektorów oddziałów regionalnych do nadzorowania prawidłowego określania przyczyn i okoliczności wypadków oraz chorób zawodowych rolników i prowadzenia adekwatnych do nich działań prewencyjnych, zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników i wymienionymi wyżej kierunkami działalności prewencyjnej.

2. Analiza przyczyn i okoliczności wypadków oraz chorób zawodowych rolników

Zgodnie z ustawową dyspozycją art. 63 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2019 roku, poz. 299) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego każdego roku dokonuje analizy przyczyn oraz okoliczności wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników. W czasie

prowadzenia postępowania powypadkowego inspektorzy ds. prewencji uzyskują informacje od poszkodowanych i świadków zdarzeń, dokonują oględzin miejsc i przedmiotów związanych z wypadkami, oceniają przy tym metody pracy i stan techniczny stosowanych środków produkcji oraz zapoznają się z dokumentacją medyczną związaną z udzieleniem pierwszej pomocy lekarskiej i dokumentacją przekazaną przez organy ścigania. Rozpoznania zagrożeń będących przyczyną zaistniałych wypadków przy pracy rolniczej i chorób zawodowych rolników dokonują pracownicy Kasy obsługujący zgłoszone zdarzenia wypadkowe. Podczas postępowania dowodowego identyfikowane są przyczyny tych zdarzeń, a na ich podstawie poszkodowanym lub ich rodzinom wydawane zalecenia prewencyjne w celu ograniczenia ryzyka ponownego zaistnienia ponownego wypadku.

Analiza przyczyn i okoliczności wypadków, w których zakończono postępowanie powypadkowe w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r.

Postępowanie dowodowe prowadzono w sprawie 16 633 zdarzeń wypadkowych (w tym 1 338 zgłoszonych w poprzednich latach), a zakończono w 15 474. Analizie poddanych zostało 14 077 zdarzeń uznanych za wypadki przy pracy rolniczej w okresie sprawozdawczym.

2.1. Powierzchnia i profil gospodarstw, w których zgłoszono wypadki

80% wypadków odnotowano w gospodarstwach rolnych o powierzchni nie przekraczającej 15 ha przeliczeniowych, w większości (w 37,4%) w gospodarstwach od 1 do 5 ha przeliczeniowych. Najwięcej wypadków (62,8%) zarejestrowano w gospodarstwach rolnych o mieszanym profilu produkcji. Do dużej liczby wypadków doszło również u rolników prowadzących gospodarstwa rolne o profilu roślinnym, w których uprawiane były zboża i inne uprawy rolne (18,8%) oraz w gospodarstwach z chowem i hodowlą bydła (9,2%), a także z produkcją warzywniczą, sadowniczą i ogrodniczą (5,3%).

Wielkość powierzchni gospodarstw, w których odnotowano zgłoszone wypadki w latach 2017-2018

Lp.	Powierzchnia gospodarstwa w ha przeliczeniowych	2017	2018	Udział w procentach		2018-2017	2018-2017 w %
				2017	2018		
1.	0,00- 1,00	1 107	924	6,7	6,6	-183	83,5
2.	1,01- 5,00	6 132	5 131	37,4	36,4	-1 001	83,7
3.	5,01-10,00	3 751	3 281	22,9	23,3	-470	87,5
4.	10,01- 15,00	1 926	1 726	11,8	12,3	-200	89,6
5.	15,01- 20,00	1 094	951	6,7	6,8	-143	86,9
6.	20,01-30,00	1 126	948	6,9	6,8	-178	84,2
7.	30,01-40,00	540	479	3,2	3,4	-61	88,7
8.	40,01-50,00	289	246	1,8	1,7	-43	85,1
9.	50,01-100,00	326	301	2,0	2,1	-25	92,3
10.	>100	93	90	0,6	0,6	-3	96,8
	Ogółem:	16 384	14 077	100,0	100,0	-2 307	85,9

Wypadki przy pracy rolniczej w 2018 roku, według profilu produkcji w gospodarstwie

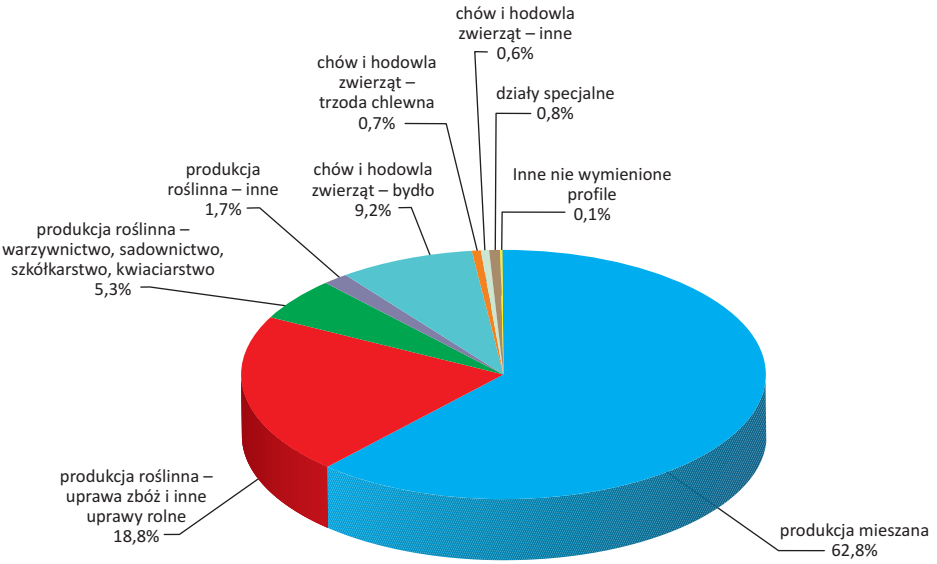

Profil produkcji gospodarstw, w których zgłoszono wypadki w latach 2017-2018

Lp.	Profil produkcji	Liczba wypadków		Udział w %		2018-2017	2018-2017 w %
		2017	2018	2017	2018		
1.	produkcja mieszana	10 505	8 844	64,1	62,8	-1 661	84,2
2.	produkcja roślinna – zboża i inne uprawy rolne	3 005	2 649	18,3	18,8	-356	88,2
3.	produkcja roślinna – warzywnictwo, sadownictwo i ogrodnictwo	873	753	5,4	5,3	-120	86,3
4.	produkcja roślinna – inne	246	239	1,5	1,7	-7	97,2
5.	chów i hodowla zwierząt – bydło	1 414	1 292	8,6	9,2	-122	91,4
6.	chów i hodowla zwierząt – trzoda chlewna	104	93	0,6	0,7	-11	89,4
7.	chów i hodowla zwierząt – inne	99	82	0,6	0,6	-17	82,8
8.	działy specjalne	125	111	0,8	0,8	-14	88,8
9.	inne niewymienione	13	14	0,1	0,1	1	107,7
	Ogółem:	16 384	14 077	100,0	100,0	-2 307	85,9

2.2. Miejsce zdarzenia

Najczęściej do wypadków dochodziło w następujących miejscach:

– produkcji i magazynowania płodów rolnych w gospodarstwie rolnym (8 442 wypadki, tj. 60,0%), m.in. na podwórzu gospodarstwa, tj. na placach manewrowych i ciągach komunikacyjnych, w ich obrębie oraz w miejscu magazynowania i składowania płodów rolnych,

– chowu, hodowli, uprawy, na terenach zielonych itp. (5 007 wypadków, 35,6%), m.in. w pomieszczeniach inwentarskich i wybiegach dla zwierząt, a także na polach łąkach, w sadach i w szklarniach).

Struktura wypadków wg miejsca zdarzenia w latach 2017-2018

Lp.	Miejsce zdarzenia	Liczba wypadków		Udział w %		2018-2017	2018/2017 w %
		2017	2018	2017	2018		
1.	**Miejsca produkcji i magazynowania w gospodarstwie rolnym, w tym:**	**10 080**	**8 442**	**61,5**	**60,0**	**-1 638**	**83,8**
	Miejsce przetwarzania płodów rolnych i przygotowywania paszy	240	170	1,5	1,2	-70	70,8
	Miejsce magazynowania i składowania płodów rolnych, paszy itp.	1 306	1 187	8,0	8,4	-119	90,9
	Miejsce składowania obornika, gnojowicy (w tym szamba, kanały ściekowe itp.)	58	42	0,3	0,3	-16	72,4
	Miejsce garażowania, składowania, konserwacji i napraw maszyn, urządzeń i innych środków technicznych (np. warsztaty, wiaty, garaże, place itp.)	918	908	5,6	6,5	-10	98,9
	Podwórze, w tym place manewrowe i ciągi komunikacyjne w obrębie obejścia gospodarczego	7 311	5 952	44,6	42,3	-1 359	81,4
	Inne miejsce w gospodarstwie rolnym	247	183	1,5	1,3	-64	74,1
2.	**Miejsca chowu, hodowli, uprawy, tereny zielone itp., w tym:**	**5 577**	**5 007**	**34,0**	**35,6**	**-570**	**89,8**
	Miejsce hodowli – pomieszczenia inwentarskie, wybiegi dla zwierząt	3 326	2 970	20,3	21,1	-356	89,3
	Miejsce hodowli poza gospodarstwem – np. pastwiska	193	182	1,2	1,4	-11	94,3
	Miejsce upraw (pola, łąki, sady, szklarnie itp.)	1 833	1 596	11,2	11,3	-237	87,1
	Teren leśny	128	143	0,7	1	15	111,7
	Inne tereny zielone, miejsca upraw i hodowli (w tym ogrody przydomowe, stawy rybne itp.)	97	116	0,6	0,8	19	119,6
3.	**Teren budowy w obrębie gospodarstwa**	**21**	**25**	**0,2**	**0,2**	**4**	**119,0**
4.	**Gospodarstwa domowe bezpośrednio związane z gospodarstwem rolnym**	**349**	**293**	**2,1**	**2,0**	**-56**	**84,0**
5.	**Inne miejsca poza gospodarstwem rolnym (biura, placówki ochrony zdrowia, zakłady usługowe, kopalnie odkrywkowe, drogi, parkingi, środki komunikacji zbiorowej itp.)**	**357**	**310**	**2,2**	**2,2**	**-47**	**86,8**
	Ogółem:	**16 384**	**14 077**	**100,0**	**100,0**	**-2 307**	**85,9**

Wypadki przy pracy rolniczej w 2018 roku, według miejsc zdarzenia

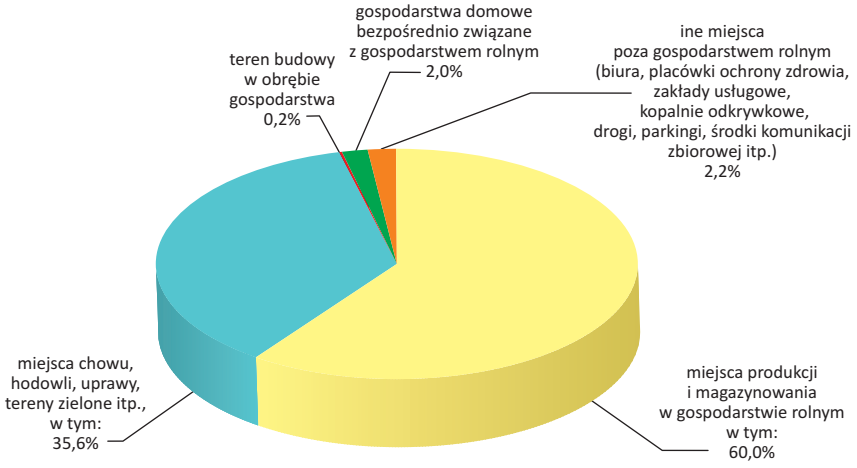

2.3. Rodzaj wykonywanej pracy

Do większości wypadków doszło podczas prac związanych z obsługą zwierząt (2 762 wypadki, tj. 19,6%), przemieszczania się po gospodarstwie bez obciążenia, do i z miejsca (2 152 wypadki, tj. 15,3%), ręcznych prac transportowych – np. chodzenia z przenoszeniem w rękach, na barku itp., (1 976 wypadków, tj. 14,0%), obsługi i eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych, w tym agregowania i regulacji, pracy w polu sadzie i na łące (1 553, tj. 11%) oraz pozyskiwania i obróbki drewna (1 280 wypadków, tj. 9,1%).

Struktura wypadków w latach 2017-2018 według rodzaju wykonywanej pracy

Lp.	Rodzaj wykonywanej pracy	Liczba wypadków		Udział w %		2018-2017	2018/2017 w %
		2017	2018	2017	2018		
1.	Obsługa zwierząt (karmienie, dojenie, zabiegi zoohigieniczne, przepędzanie itp.)	3 399	2 762	20,7	19,6	-637	81,3
2.	Przemieszczanie się bez obciążenia (do i z miejsca)	2 529	2 152	15,4	15,3	-377	85,1
3.	Ręczne prace transportowe – chodzenie z przenoszeniem w rękach, na barku itp.	2 341	1 976	14,3	14,0	-365	84,4
4.	Obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych (w tym agregowanie i regulacja, praca w polu, sadzie i na łące)	1 634	1 553	10,0	11,0	-81	95,0
5.	Pozyskiwanie i obróbka drewna (przygotowanie opału, materiału budowlanego itp.)	1 499	1 280	9,1	9,1	-219	85,4
6.	Prace na wysokości (drzewach, stogach, pryzmach, strychach, poddaszach, rusztowaniach itp.)	878	925	5,4	6,6	47	105,4
7.	Remont i naprawa maszyn i urządzeń rolniczych	764	736	4,7	5,2	-28	96,3
8.	Transport mechaniczny zwierząt, płodów rolnych i środków produkcji	443	297	2,7	2,1	-146	67,0
9.	Konserwacja, remont, budowa i rozbiórka obiektów budowlanych	511	416	3,1	3,0	-95	81,4
10.	Prace porządkowe w obejściu gospodarstwa	499	396	3,0	2,8	-103	79,4
11.	Prace ręczne w gospodarstwie rolnym, w tym z narzędziami prostymi (grabiami, motykami, widłami, nożami, sekatorami itp.)	402	364	2,5	2,6	-38	90,5
12.	Przygotowanie karmy dla zwierząt (parowanie, rozdrabnianie itp.)	350	256	2,1	1,8	-94	73,1
13.	Transport ładunków przy pomocy taczek, wózków, itp.	238	203	1,5	1,4	-35	85,3
14.	Prace rolnicze w gospodarstwie domowym	127	121	0,8	0,9	-6	95,3
15.	Załatwianie spraw urzędowych, zakup środków produkcji itp.	116	90	0,7	0,7	-26	77,6
16.	Przetwórstwo produktów rolnych (owoców, warzyw, mięsa, mleka, zbóż itp.)	51	51	0,3	0,4	0	100,0
17.	Inne	587	480	3,6	3,4	-107	81,8
18.	Prace w wykopach, zbiornikach i zagłębieniach	16	19	0,1	0,1	3	118,8
	Ogółem:	16 384	14 077	100,0	100,0	-2 307	85,9

2.4. Wypadki z udziałem maszyn i urządzeń wykorzystywanych w działalności rolniczej

Wśród odnotowanych i poddanych analizie zdarzeń wypadkowych w okresie sprawozdawczym 5 214, tj. 37,0% było z udziałem maszyn i urządzeń rolniczych, o 503 mniej niż w 2017 roku. Większość miała miejsce podczas obsługi: ciągników rolniczych (1 154 wypadki, tj. 22,1% analizowanych w okresie sprawozdawczym wypadków z udziałem maszyn i urządzeń do produkcji rolniczej), maszyn i urządzeń do pozyskiwania i obróbki drewna (973 wypadki, tj. 17,4%), środków transportowych – przyczep, wozów konnych, samochodów dostawczych (804 wypadki, tj. 15,4%). Najczęstsze z udziałem maszyn i urządzeń były:

- pochwycenia, uderzenia przez ruchome części maszyn i urządzeń (30,8% wszystkich wypadków z udziałem maszyn i urządzeń rolniczych);
- upadki osób (27,3%);
- inne zdarzenia (zwichnięcia i skręcenia kończyn podczas wychodzenia i wchodzenia z maszyn rolniczych (13,3%);
- upadki przedmiotów, głównie w czasie agregowania maszyn do prac polowych z ciągnikami rolniczymi (5,9%);
- zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami (5,9%);
- przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu (4,6%).

Struktura wypadków w latach 2017-2018 według udziału maszyn i urządzeń

Lp.	Rodzaj maszyn/urządzeń	Liczba wypadków		Udział w %		2018-2017	2018/2017 w %
		2017	2018	2017	2018		
1.	**Ciągniki rolnicze**	**1 223**	**1 154**	**21,4**	**22,1**	**-69**	**94,4**
2.	**Środki komunikacyjne (samochody osobowe, motocykle, rowery, środki komunikacji zbiorowej itp.)**	**252**	**223**	**4,4**	**4,3**	**-29**	**88,5**
3.	**Środki transportowe (przyczepy, wozy konne, samochody dostawcze itp.)**	**928**	**804**	**16,2**	**15,4**	**-124**	**86,6**
4.	**Maszyny i narzędzia uprawowe (brony, pługi, agregaty uprawowe itp.)**	**186**	**197**	**3,3**	**3,8**	**11**	**105,9**
5.	**Maszyny i urządzenia do siewu, sadzenia, nawożenia i deszczowania, w tym:**	**247**	**209**	**4,3**	**4,0**	**-38**	**84,6**
	Siewniki do zboża	72	47	1,3	0,9	-25	65,3
	Sadzarki do ziemniaków	22	13	0,4	0,2	-9	59,1
	Rozrzutnik obornika	94	92	1,6	1,8	-2	97,9
	Rozsiewacz nawozów	44	30	0,7	0,6	-14	68,2
	Inne maszyny i urządzenia do siewu, sadzenia, nawożenia i deszczowania	15	27	0,3	0,5	12	180,0
6.	**Maszyny i narzędzia do pielęgnacji roślin (do produkcji polowej, warzywniczej, sadowniczej itp.)**	**59**	**54**	**1,0**	**1,0**	**-5**	**91,5**
7.	**Maszyny i urządzenia do ochrony roślin (w tym zaprawiania) oraz dezynfekcji, (np. opryskiwacze, zaprawiarki itp.).**	**45**	**47**	**0,8**	**0,9**	**2**	**104,4**
8.	**Maszyny i urządzenia do zbioru ziemiopłodów, w tym:**	**478**	**384**	**8,4**	**7,4**	**-94**	**80,3**
	Kombajny zbożowe	185	155	3,2	3,0	-30	83,8
	Kombajny i inne maszyny do zbiorów okopowych	98	73	1,8	1,4	-25	74,5
	Maszyny do zbioru siana, słomy i zielonek	181	142	3,2	2,7	-39	78,5
	Inne maszyny i urządzenia do zbioru ziemiopłodów	14	14	0,2	0,3	0	100,0
9.	**Maszyny i urządzenia omłotowe, suszarnie i urządzenia pomocnicze**	**40**	**24**	**0,7**	**0,5**	**-16**	**60,0**
10.	**Maszyny i urządzenia do czyszczenia, sortowania ziemiopłodów i owoców**	**21**	**28**	**0,4**	**0,5**	**7**	**133,3**
11.	**Maszyny i urządzenia do przetwórstwa paszowego (śrutowniki, mieszalniki itp.)**	**104**	**103**	**1,8**	**2,0**	**-1**	**99,0**
12.	**Maszyny oraz urządzenia do chowu i hodowli zwierząt (do zadawania pasz, usuwania obornika, pielęgnacji zwierząt itp.)**	**101**	**106**	**1,8**	**2,0**	**5**	**105,0**
13.	**Maszyny, urządzenia do pozyskiwania i obróbki drewna**	**1 135**	**973**	**19,8**	**18,7**	**-162**	**85,7**
	Pilarki tarczowe	659	527	11,5	10,1	-132	80,0
	Pilarki łańcuchowe	332	323	5,8	6,2	-9	97,3
	Inne urządzenia do pozyskiwania i obróbki drewna	144	123	2,5	2,4	-21	85,4
14.	**Pozostałe maszyny, urządzenia i narzędzia, w tym:**	**898**	**908**	**15,7**	**17,4**	**10**	**101,1**
	Elektronarzędzia ręczne	360	312	6,3	6,0	-48	86,7
	Inne maszyny, urządzenia i narzędzia	538	596	9,4	11,4	58	110,8
	Ogółem:	**5 717**	**5 214**	**100,0**	**100,0**	**-503**	**91,2**

2.5. Wypadki według pory dnia, dni tygodnia

Od wielu lat struktura wypadków wg dni tygodnia i pór dnia jest podobna. Nadal największa liczba wypadków odnotowywana jest w soboty i poniedziałki, w godz. 12^{00}-18^{00}.

Wypadki w latach 2017-2018, według pory dnia

Lp.	Pora dnia	Liczba wypadków		Udział w %	
		2017	2018	2017	2018
1.	**rankiem (06:01 do 12.00)**	**5 894**	**5 054**	**36,0**	**35,9**
2.	**po południu (12:01 do 18:00)**	**8 014**	**6 974**	**48,9**	**49,5**
3.	**wieczorem (18:01 do 24:00)**	**2 057**	**1 683**	**12,5**	**12,0**
4.	**nocą (00:01 do 6:00)**	**419**	**366**	**2,6**	**2,6**
	Ogółem:	**16 384**	**14 077**	**100,0**	**100,0**

Wypadki według dni tygodnia

Lp.	Dzień tygodnia	Liczba wypadków		Udział w %	
		2017	2018	2017	2018
1.	poniedziałek	2 659	2 278	16,2	16,2
2.	wtorek	2 488	2 064	15,2	14,7
3.	środa	2 394	2 122	14,6	15,1
4.	czwartek	2 295	2 000	14,1	14,1
5.	piątek	2 505	2 108	15,3	15,0
6.	sobota	2 839	2 397	17,3	17,0
7.	niedziela	1 204	1 108	7,3	7,9
	Ogółem:	16 384	14 077	100,0	100,0

2.6. Przyczyny wypadków

Przyczyny wypadków w 2018 roku według ich kategorii

Lp.	Kategoria przyczyn	Liczba wypadków		Udział w %		2018-2017	2018/2017 w %
		2017	2018	2017	2018		
1.	**Inne przyczyny:**	**1 217**	**1 091**	**7,4**	**7,7**	**-126**	**89,6**
	Inne przyczyny	1 217	1 091	7,4	7,7	-126	89,6
2.	**Ludzkie:**	**8 669**	**7 838**	**52,9**	**55,7**	**-831**	**90,4**
	Niewłaściwe postępowanie rolnika:	3 172	2 736	19,4	19,4	-436	86,3
	Niewłaściwe posługiwanie się maszynami, urządzeniami i narzędziami:	1 922	1 701	11,7	12,1	-221	88,5
	Stan psychofizyczny rolnika, nie zapewniający bezpiecznego wykonywania pracy, w tym:	755	745	4,6	5,3	-10	98,7
	Nieużywanie ochron pracy i urządzeń zabezpieczających	1 507	1 409	9,2	10,0	-98	93,5
	Zachowanie rolnika spowodowane	1 313	1 247	8,0	8,9	-66	95,0
3.	**Organizacyjne:**	**1 634**	**1 417**	**10,0**	**10,1**	**-217**	**86,7**
4.	**Techniczne:**	**4 864**	**3 731**	**29,7**	**26,5**	**-1 133**	**76,7**
	Niewłaściwy stan maszyn, urządzeń i narzędzi w tym:	650	534	4,0	3,8	-116	82,2
	Niewłaściwy stan obiektów budowlanych	678	605	4,1	4,3	-73	89,2
	Niewłaściwy stan podwórza, ciągów komunikacyjnych, placów manewrowych, itp. w gospodarstwie rolnym:	2 971	2 101	18,2	14,9	-870	70,7
	Niewłaściwy stan techniczny drabin, podestów, rusztowań i innych urządzeń pomocniczych wykorzystywanych w gospodarstwie rolnym:	331	356	2,0	2,5	25	107,6
	Niewłaściwy stan ciągów komunikacyjnych (dróg, chodników, itp.) oraz obiektów budowlanych poza gospodarstwem rolnym	197	110	1,2	0,8	-87	55,8
	Pozostałe nieprawidłowości techniczne	37	25	0,2	0,2	-12	67,6
	Ogółem:	**16 384**	**14 077**	**100,0**	**100,0**	**-2 307**	**85,9**

Przyczyną większości wypadków było nieprawidłowe zachowanie się rolnika (7 838 wypadków, tj. 55,7% wszystkich poddanych analizie w okresie sprawozdawczym):

1) niewłaściwe postępowanie rolnika (2 736 wypadków, tj. 19,4%), w tym:
   - niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia (833 wypadki, tj. 5,9%),
   - niewłaściwy sposób obsługi zwierząt, w tym niezachowanie szczególnej ostrożności przy obsłudze zwierząt niebezpiecznych (671 wypadków, tj. 4,8%),

- niekorzystanie lub nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z drabin, podestów i rusztowań podczas pracy na wysokościach (369 wypadków, tj. 2,6%);

2) niewłaściwe posługiwanie się maszynami, urządzeniami i narzędziami (1 701 wypadków, tj. 12,1%), w tym:
   - niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, środków i przedmiotów pracy (678 wypadków, tj. 4,8%),
   - nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp. (418 wypadków, tj.3,0%),
   - niewłaściwa obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych, np. regulacja, naprawy, agregowanie (248 wypadków, tj. 1,8%);
3) nieużywanie ochron pracy i urządzeń zabezpieczających (1 409 wypadków, tj. 10,0%), w tym:
   - nieużywanie odpowiedniego obuwia roboczego (978 wypadków tj. 6,9%),
   - nieużywanie środków ochrony indywidualnej, np. ochron głowy, twarzy, rąk, słuchu itp. (179 wypadków, tj. 1,3%);

a także przyczyny techniczne (3 731 wypadków, tj. 26,5%):

1) niewłaściwy stan podwórza, ciągów komunikacyjnych, placów manewrowych, itp. w gospodarstwie rolnym (2 101 wypadków, tj. 14,9%), w tym:
   - zły stan nawierzchni (nierówne, śliskie, grząskie) (1 987 wypadków, tj. 14,1%);
2) niewłaściwy stan obiektów budowlanych (605 wypadków, tj. 4,3%), w tym:
   - wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe, progi w otworach drzwiowych, różnice poziomów nawierzchni itp. (463 wypadki, tj. 3,4%);
3) niewłaściwy stan maszyn, urządzeń i narzędzi (534 wypadki, tj. 3,8%) w tym:
   - brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia ruchomych elementów maszyn i urządzeń rolniczych (246 wypadków, tj. 1,7%);
   - zły stan techniczny spowodowany brakiem napraw i konserwacji albo niewłaściwą eksploatacją maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych (111 wypadków, tj. 0,8%).

Przyczyny w 2018 roku w porównaniu do 2017 roku nie uległy istotnym zmianom. Tak jak w ubiegłym roku najczęściej były to: zły stan nawierzchni, nieużywanie odpowiedniego obuwia roboczego, niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia, narowistość i agresja zwierząt, niewynikające z ich fizjologii (np. z rui, pierwszej laktacji, porodu, zapalenia wymion itp.) oraz niewłaściwe postępowanie rolników w czasie obsługi zwierząt oraz maszyn i urządzeń rolniczych.

Najczęstsze przyczyny wypadków w latach 2017-2018

Lp.	Kategoria przyczyn	Liczba wypadków		Udział w %	
		2017	2018	2017	2018
1.	zły stan nawierzchni (nierówne, śliskie, grząskie)	2 843	1 986	17,4	14,1
2.	nieużywanie odpowiedniego obuwia roboczego	993	978	6,1	6,9
3.	niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej czynności	925	841	5,6	6,0
4.	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	943	833	5,8	5,9
5.	narowistość i agresja zwierząt, niewynikające z ich fizjologii (np. z rui, pierwszej laktacji, porodu, zapalenia wymion itp.)	715	695	4,4	4,9
6.	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie, narzędzi, środków i przedmiotów pracy	781	678	4,8	4,8
7.	niewłaściwy sposób obsługi zwierząt, w tym niezachowanie szczególnej ostrożności przy obsłudze zwierząt niebezpiecznych	852	671	5,2	4,8
8.	wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe, progi w otworach drzwiowych, różnice poziomów nawierzchni itp.	519	463	3,2	3,4
9.	nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp.	481	418	2,9	3,0
10.	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	391	397	2,4	2,8
11.	niekorzystanie lub nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z drabin, podestów i rusztowań podczas pracy na wysokości	382	369	2,3	2,6
12.	brak ubrania i obuwia roboczego	342	301	2,1	2,1
13.	nieprawidłowo skonstruowane drabiny (np. brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli itp.)	262	271	1,6	1,9
14.	zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem	221	252	1,4	1,8
15.	niewłaściwa obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych (regulacja, naprawy, agregowanie itp.)	233	248	1,4	1,8
16.	brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia ruchomych elementów maszyn i urządzeń rolniczych	324	246	2,0	1,7
17.	pozostałe ogółem	5 177	4 430	31,4	31,5
18.	Ogółem:	16 384	14 077	100	100

2.7. Grupy wypadkowe

Od wielu lat struktura grup zdarzeń wypadkowych odnotowanych przez KRUS jest podobna. Najwięcej wypadków odnotowano w grupie „upadek osób" (6 665 wypadków, tj. 47,3%). Kolejne liczne grupy wypadkowe to: „uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta" (1 670 wypadków, tj. 11,9%), pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń (1 620 wypadków, tj. 11,5%), „inne zdarzenia" (1 582 wypadki, tj. 11,2%), „upadek przedmiotów" (948 wypadków, tj. 6,7%), „zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami" (697 wypadków, tj. 5,0%). Liczba wypadków w porównaniu do 2017 roku zmniejszyła się we wszystkich grupach wypadkowych. Największy spadek wypadków odnotowano w grupach „upadek osób" (o 1 193 wypadki, tj. 15,2%), „uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta" (o 292 wypadki, tj. 14,9%), „inne zdarzenia" (o 239 wypadków, tj.13,1%), a także, „pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń" (o 237 wypadków, tj. 12,8%). Szczegóły w tabeli poniżej.

Struktura wypadków w latach 2017-2018, według grup zdarzeń

Grupa wypadkowa	Liczba wypadków		Różnica wypadków 2018-2017	Udział w % 2018/2017	Udział w wypadkach ogółem w %	
	2017	2018			2017	2018
upadek osób	7 858	6 665	-1 193	84,8	48,0	47,3
upadek przedmiotów	1 048	948	-100	90,5	6,4	6,7
zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami	841	697	-144	82,9	5,1	5,0
uderzenie i przygniecenie przez przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	285	283	-2	99,3	1,7	2,0
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu	275	252	-23	91,6	1,7	1,9
pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	1 857	1 620	-237	87,2	11,3	11,5
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	1 962	1 670	-292	85,1	12,0	11,9
pożar, wybuch, działanie sił przyrody	117	91	-26	77,8	0,7	0,6
działanie skrajnych temperatur	161	132	-29	82,0	1,0	0,9
działania materiałów szkodliwych	31	12	-19	38,7	0,2	0,1
nagłe zachorowania	128	125	-3	97,7	0,8	0,9
inne zdarzenia	1 821	1 582	-239	86,9	11,1	11,2
Ogółem:	16 384	14 077	-2 307	85,9	100,0	100,0

Okoliczności i przyczyny wypadków w grupach wypadkowych

(w kolejności od najliczniejszej grupy do najmniej licznej)

Grupa 2 – „upadek osób"

Odnotowano w okresie sprawozdawczym 6 665 wypadków w grupie „upadek osób", co stanowiło 47,3% wszystkich zdarzeń zakończonych uznaniem za wypadek przy pracy rolniczej w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z 20.12.1990 roku (Dz. U. z 2019, poz. 299). Najwięcej *upadków osób* odnotowano:

- na nawierzchni podwórzy, pól, ciągów komunikacyjnych (2 512 wypadków);
- z wysokości, tj. drabin, schodów, podestów, strychów, poddaszy, drzew (1 856 wypadków);
- na nawierzchni w pomieszczeniach inwentarsko-gospodarczych (1 031 wypadków);
- z ciągników, przyczep i maszyn rolniczych (942 wypadki);
- pozostałe upadki osób (205 wypadków);
- ze środków komunikacyjnych, w tym samochodów, motocykli, rowerów (119 wypadków).

Struktura zdarzeń z grupy „upadek osób” w 2018 roku

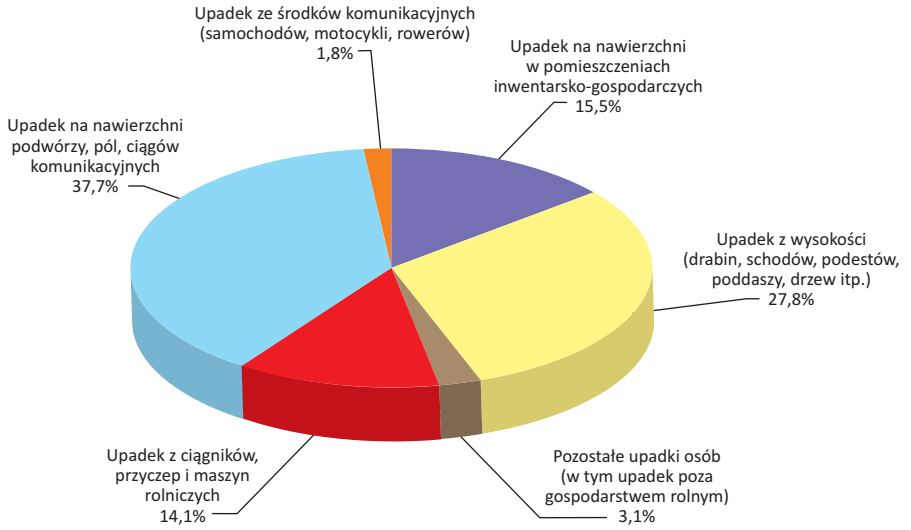

Do „upadków osób” dochodziło najczęściej podczas przemieszczania się bez obciążenia (1 833 wypadki, tj. 27,5%), ręcznych prac transportowych (1 466 wypadków, tj. 22,0%), obsługi zwierząt (873 wypadki, tj. 13,1%), oraz prac na wysokości (drzewach, schodach, drabinach, poddaszach, strychach) (870 wypadków, tj. 13,0%).

Przyczyną wypadków z tej grupy były:

- zły stan nawierzchni (nierówne, śliskie, grząskie) – 1 769 wypadków;
- nieużywanie odpowiedniego obuwia roboczego – 774 wypadki;
- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności – 463 wypadki;
- wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe, progi w otworach drzwiowych, różnice poziomów nawierzchni itp. – 357 wypadków;
- nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp. – 348 wypadków;
- niekorzystanie lub nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z drabin, podestów i rusztowań podczas pracy na wysokości – 342 wypadki;
- nieprawidłowo skonstruowane drabiny (np. brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli itp.) – 256 wypadków;
- niewłaściwe tempo pracy, pośpiech – 239 wypadków;
- brak ubrania i obuwia roboczego – 210 wypadków.

Grupa 8 – „uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta”

Analizie poddano 1 670 wypadków odnotowanych w tej grupie zdarzeń w okresie sprawozdawczym. Większość z nich (1 570 wypadków, tj. 94,0%) odnotowano podczas codziennej obsługi zwierząt – zadawania karmy, udoju, zabiegów zoohigienicznych, czyszczenia pomieszczeń inwentarskich w obecności zwierząt oraz przepędzania lub załadunku zwierząt na środki transportu. Przyczyną tych zdarzeń były:

- narowistość i agresja zwierząt, niewynikające z ich fizjologii (np. z rui, pierwszej laktacji, porodu, zapalenia wymion itp.) – 570 wypadków;
- niewłaściwy sposób obsługi zwierząt, w tym niezachowanie szczególnej ostrożności przy obsłudze zwierząt niebezpiecznych – 536 wypadków;
- niezapewnienie zwierzętom dobrostanu (nadmierne zagęszczenie, brak dostępu do paszy, wody i wybiegów) – wynikająca z tego reakcja/agresja zwierząt – 119 wypadków;
- nieznajomość zachowań zwierząt (behawiorystyki) – 78 wypadków;
- zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem – 57 wypadków;
- wejście pomiędzy zwierzęta bez ich uprzedzenia – 51 wypadków;
- nieużywanie poskromów, płyt przepędowych itp. przy obsłudze zwierząt – 49 wypadków;
- wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe, progi w otworach drzwiowych, różnice poziomów nawierzchni itp. – 42 wypadki.

Grupa 7 – „pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń”

Odnotowano 1 620 wypadków przy pracy rolniczej w tej grupie. Stanowiły 11,5% wszystkich analizowanych w okresie sprawozdawczym. Najwięcej pochwyceń i uderzeń przez części ruchome maszyn i urządzeń nastąpiło podczas pracy z:

- pilarkami i innymi maszynami skrawającymi (741 wypadków);
- elektronarzędziami ręcznymi, tj. wiertarkami, szlifierkami itp. (271 wypadków);
- maszynami do produkcji polowej (213 wypadków);
- maszynami do obsługi zwierząt, w tym wykorzystywane do przygotowywania i zadawania pasz, usuwania obornika itp. (90 wypadków);
- wałami przegubowo-teleskopowymi (16 wypadków);

Struktura wypadków z grupy „pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń" w 2018 roku.

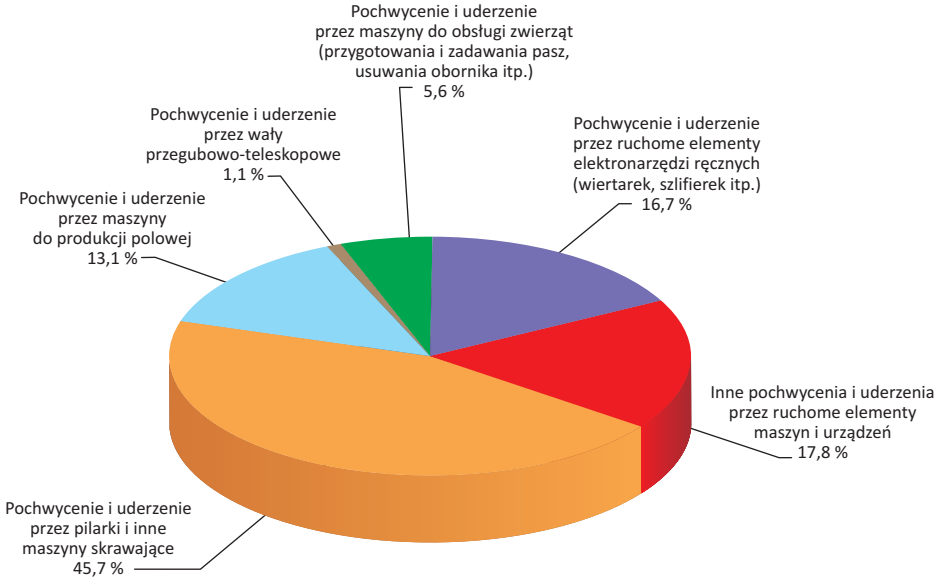

Do większości zdarzeń dochodziło podczas pozyskiwania i obróbki drewna (715 wypadków, tj. 44,1%), obsługi i eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych (330 wypadków, tj. 20,4%), remontu i napraw maszyn rolniczych (203 wypadki, tj. 12,5%) oraz konserwacji, remontu, budowy i rozbiórki obiektów budowlanych (108 wypadków, tj. 6,7%).

Przyczynami tych wypadków były:

- niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia – 376 wypadków;
- niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, środków i przedmiotów pracy – 220 wypadków;
- brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia ruchomych elementów maszyn i urządzeń rolniczych – 211 wypadków;
- wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (np. nie wyłączenie maszyny lub zasilania) – 105 wypadków;
- niewłaściwa obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych (regulacja, naprawy, agregowanie itp.) – 86 wypadków;
- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności – 81 wypadków;
- wadliwe zainstalowanie, zamocowanie, zawieszenie narzędzi, obrabianego materiału i innych przedmiotów pracy – 50 wypadków;
- niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych (m.in. nieustalenie sposobu komunikacji) – 31 wypadków.

Grupa 13 – „inne zdarzenia”

Do tej grupy zaklasyfikowano 1 582 zdarzenia, co stanowiło 11,2% wszystkich wypadków poddanych analizie. Wśród nich wyodrębniono:

- 780 przypadków nieskoordynowanego, niewłaściwego ruchu (złego stąpnięcia, gwałtownego szarpnięcia);
- 235 przypadków uderzeń przez obiekt w ruchu (odprysk metalu, wiór, kamień itp.);
- 222 przypadki uwięzień, zmiażdżeń (np. młotkiem);
- 195 przypadków zderzenia z lub uderzenia w nieruchomy obiekt;
- 13 przypadków porażeń prądem;
- 6 przypadków przemocy, ataku, zagrożenia ze strony innych osób.

Struktura wypadków z grupy „inne zdarzenia” w 2018 roku.

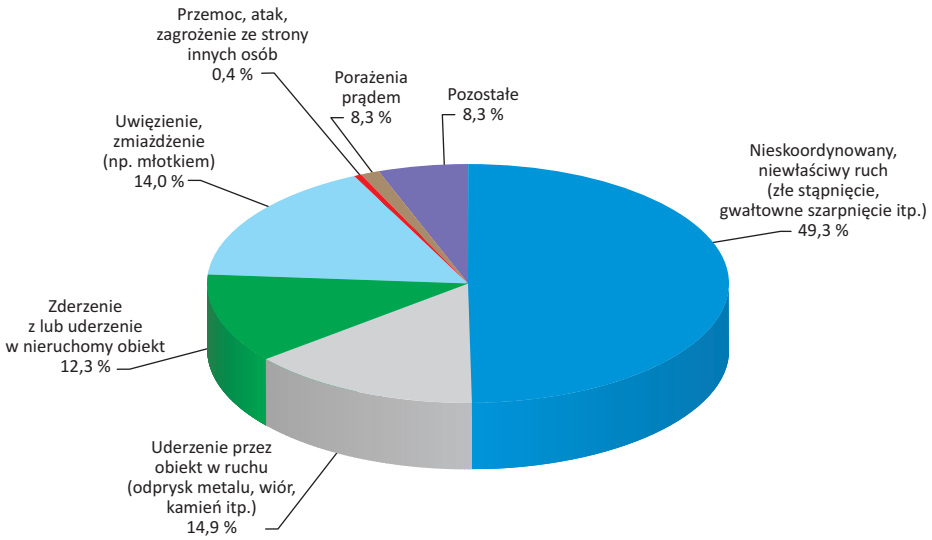

Wypadki te odnotowano najczęściej podczas eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych (262 wypadki, tj. 16,6%), przemieszczania się po gospodarstwie bez żadnego obciążenia (220 wypadków, tj. 13,9%), ręcznych prac transportowych (210 wypadków, tj. 13,3%), obsługi zwierząt (195 wypadków, tj. 12,3%)

Przyczyny tych zdarzeń to:

- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności – 148 wypadków;
- zły stan nawierzchni (nierówne, śliskie, grząskie) – 135 wypadków;
- niewłaściwe uchwycenie, trzymanie, narzędzi, środków i przedmiotów pracy – 114 wypadków;

- nieużywanie odpowiedniego obuwia roboczego – 100 wypadków;
- niewłaściwe tempo pracy, pośpiech – 86 wypadków;
- niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia – 82 wypadki;
- nadmierny wysiłek fizyczny, przemęczenie, brak przerw na odpoczynek, wymuszona postawa – 77 wypadków;
- nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp. – 64 wypadki;
- nieużywanie środków ochrony indywidualnej (ochron głowy, twarzy, rąk, słuchu itp.) – 54 wypadki.

Grupa 3 – „upadek przedmiotów"

Zakończono postępowanie dowodowe w sprawie 948 wypadków, które stanowiły 6,7% wszystkich analizowanych zdarzeń. Do tych wypadków dochodziło podczas obsługi i eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych (281 wypadków, tj. 29,6%), pozyskiwania i obróbki drewna (142 wypadki tj. 15,0%), remontów i naprawy maszyn i urządzeń rolniczych (134 wypadki, tj. 14,1%) oraz ręcznych prac transportowych (120 wypadków, tj. 12,7%).

Przyczyny tych wypadków to:

- niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, środków i przedmiotów pracy – 107 wypadków;
- niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu – 77 wypadków;
- nieprawidłowe ułożenie ładunku, niezabezpieczenie ładunku przed osunięciem i upadkiem – 71 wypadków;
- niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia – 70 wypadków;
- wykonywanie pracy w niepełnej obsadzie osobowej – 62 wypadki;
- niewłaściwa obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych (regulacja, naprawy, agregowanie itp.) – 59 wypadków;
- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności – 45 wypadków;
- nieużywanie odpowiedniego obuwia roboczego – 41 wypadków;
- przechodzenie, przejeżdżanie lub przebywanie w miejscach niedozwolonych lub w strefie zagrożenia – 37 wypadków;
- niewłaściwe usytuowanie urządzeń, maszyn i narzędzi na stanowisku pracy – 26 wypadków;
- inne nieprawidłowości z organizacją pracy – 26 wypadków;
- niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych (m.in. nieustalenie sposobu komunikacji) – 22 wypadki;
- zły stan techniczny spowodowany brakiem napraw i konserwacji albo niewłaściwą eksploatacją maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych – 21 wypadków;
- nieużywanie środków ochrony indywidualnej (ochron głowy, twarzy, rąk, słuchu itp.) – 20 wypadków.

Grupa 4 – „zetknięcie z ostrymi narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami"

W okresie sprawozdawczym odnotowano 697 wypadków (5,0% analizowanych). Do zetknięcia z ostrymi narzędziami ręcznymi i ostrymi przedmiotami dochodziło podczas pozyskiwania i obróbki drewna w gospodarstwie (229 wypadków, tj. 32,9%), remontu i naprawy maszyn i urządzeń rolniczych (88 wypadków, tj. 12,6%), prac ręcznych, w tym z prostymi narzędziami (80 wypadków, tj. 11,5%) oraz obsługi i eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych (60 wypadków, tj. 8,6%).

Najczęstsze przyczyny tych wypadków to:

- niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, środków i przedmiotów pracy – 159 wypadków;
- niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia – 148 wypadków;
- nieużywanie środków ochrony indywidualnej (ochron głowy, twarzy, rąk, słuchu itp.) – 50 wypadków;
- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności – 49 wypadków;
- brak odpowiednich środków ochrony indywidualnej – 22 wypadki;
- niewłaściwe tempo pracy, pośpiech – 21 wypadków;
- nieużywanie odpowiedniego obuwia roboczego – 18 wypadków;
- zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem – 16 wypadków.

Grupa 5 – „uderzenie, przygniecenie przez materiały transportowane mechanicznie lub ręcznie"

W tej grupie odnotowano 283 wypadki (2,0%). Najczęściej dochodziło do nich podczas obsługi i eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych (69 wypadków, tj. 24,4%) oraz ręcznych prac transportowych (58 wypadków, tj. 20,5%) jak również przy pozyskiwaniu drewna i jego obróbce (29 wypadków, tj. 10,2%).

Przyczyną tych wypadków było:

- niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, środków i przedmiotów pracy – 36 wypadków;
- niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia – 34 wypadki;
- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności – 26 wypadków;
- wykonywanie pracy w niepełnej obsadzie osobowej – 16 wypadków;
- niewłaściwa obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych (regulacja, naprawy, agregowanie itp.) – 16 wypadków;
- nieprawidłowe ułożenie ładunku, niezabezpieczenie ładunku przed osunięciem i upadkiem – 15 wypadków;
- wykonywanie pracy ręcznie zamiast przy użyciu maszyn, urządzeń i narzędzi – 15 wypadków;
- niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych (m.in. nieustalenie sposobu komunikacji) – 14 wypadków.

Grupa 6 – „przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu"

W tej grupie odnotowano ogółem 252 wypadki (1,9% analizowanych). Do największej ich liczby doszło podczas: załatwiania spraw urzędowych, zakupów środków produkcji itp. (59 wypadków, tj. 23,4%), obsługi i eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych (56 wypadków, tj. 22,2%), transportu mechanicznego zwierząt, płodów rolnych i środków produkcji (33 wypadki, tj. 13,1%) oraz przemieszczania się bez obciążenia (27 wypadków, tj. 10,7%).

Przyczyną tych wypadków było:

- nieprzestrzeganie prawa o ruchu drogowym przez innych użytkowników – 84 wypadki;
- nieprzestrzeganie prawa o ruchu drogowym przez poszkodowanego – 24 wypadki;
- niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu – 20 wypadków;
- przechodzenie, przejeżdżanie lub przebywanie w miejscach niedozwolonych lub w strefie zagrożenia – 13 wypadków;
- niewłaściwa obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych (regulacja, naprawy, agregowanie itp.) – 13 wypadków.

Grupa 10 – „działanie skrajnych temperatur"

W tej grupie odnotowano 132 wypadki (0,9% analizowanych). Miały one miejsce podczas przygotowywania karmy dla zwierząt (42 wypadki, tj. 31,8%), obsługi i eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych (30 wypadków, tj. 22,7%) oraz ręcznych prac transportowych (24 wypadki, tj. 18,2%).

Najczęściej powodem tych zdarzeń były:

- niewłaściwa obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych (regulacja, naprawy, agregowanie itp.) – 12 wypadków;
- niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, środków i przedmiotów pracy – 11 wypadków;
- nieużywanie środków ochrony indywidualnej (ochron głowy, twarzy, rąk, słuchu itp.) – 8 wypadków;
- zły stan techniczny maszyn spowodowany brakiem napraw i konserwacji albo niewłaściwą eksploatacją maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych – 7 wypadków;
- brak odpowiednich środków ochrony indywidualnej – 7 wypadków;
- wady materiałowe (np. nieodpowiednia wytrzymałość) – 7 wypadków;
- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności – 7 wypadków;
- wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (np. nie wyłączenie maszyny lub zasilania) – 7 wypadków.

Grupa 12 – „nagłe zachorowania”

Odnotowano 125 wypadków w grupie „nagłe zachorowania” (0,9% analizowanych zdarzeń). Dochodziło do nich przede wszystkim podczas ręcznych prac transportowych: chodzenie z przenoszeniem w rękach lub na barkach (39 wypadków, tj. 31,2%), obsługi i eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych (21 wypadków, tj. 16,8%) oraz obsługi zwierząt (15 wypadków, tj. 12,0%). Nagłe zachorowania były skutkiem nadmiernego wysiłku fizycznego i przemęczenia długotrwałą pracą w trudnych warunkach atmosferycznych lub wymuszonej pozycji ciała, wykonywania pracy niewspółmiernej do stanu psychofizycznego lub w niedostatecznej obsadzie osobowej. Zachorowaniu sprzyjał stres, pośpiech i niewłaściwe tempo pracy.

Grupa 9 – „pożar, wybuch, działanie sił przyrody”

Do wypadków tej grupy zdarzeń zakwalifikowano 91 wypadków (0,6% analizowanych wypadków). Związane były one z remontem i naprawą maszyn i urządzeń rolniczych (15 wypadków, tj. 16,5%), obsługą i eksploatacją maszyn i urządzeń rolniczych (w tym agregowaniem i regulacją), pracą w polu, sadzie i na łące (13 wypadków, tj. 14,3%). Ponadto wypadki o tym charakterze zdarzały się podczas obsługi zwierząt (7 wypadków, tj. 7,7%) jak i przemieszczania się bez obciążenia – do i z miejsca (6 wypadków, tj. 6,6%). Głównymi przyczynami tych zdarzeń było działanie sił przyrody (np. opady atmosferyczne, wichury, burze itp.) oraz zły stan techniczny spowodowany brakiem napraw i konserwacji albo niewłaściwą eksploatacją maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych.

Grupa 11 – „działanie materiałów szkodliwych”

Zakończono postępowanie dowodowe w sprawie 12 wypadków z tej grupy (0,1% ogółu wypadków). Dochodziło do nich zwykle podczas konserwacji, remontu, budowy i rozbiórki obiektów budowlanych (5 wypadków, tj. 41,7%). Przyczyny tych zdarzeń to przede wszystkim brak odpowiednich środków ochrony indywidualnej, nieużywanie środków ochrony indywidualnej (ochron głowy, twarzy, rąk, słuchu itp.) oraz wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (np. nie wyłączenie maszyny lub zasilania).

3. Dobrowolne i nieodpłatne szkolenia dla ubezpieczonych i ich rodzin

W 2018 r. oddziały regionalne i placówki terenowe KRUS przeprowadziły ogółem **4 870 szkoleń, konferencji i spotkań szkoleniowych z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym dla ponad 194 tys. osób**. Uczestnikami tych spotkań byli

rolnicy ubezpieczeni w KRUS, ich rodziny, sołtysi, uczniowie szkół rolniczych, osoby związane ze środowiskiem wiejskim, dzieci i młodzież szkolna. Formy przekazywania wiedzy i metody stosowane podczas spotkań szkoleniowych dopasowano do adresatów, np. w przypadku szkoleń dla rolników był to najczęściej wykład połączony z prezentacją materiałów audiowizualnych, konkursami, pokazami bezpiecznego użytkowania maszyn i urządzeń (np. pilarki do obróbki drewna), bezpiecznych drabin, odzieży roboczej, środków ochrony osobistej, a także z pokazami udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej. W miejscach, w których odbywały się szkolenia eksponowano również roll'upy, zawierające treści prewencyjne np. na temat profilaktyki chorób odkleszczowych i chorób układu ruchu, zwracające uwagę rolników na najistotniejsze zagadnienia z obszaru prewencji wypadkowej. Po szkoleniu uczestnicy otrzymywali ulotki z kompendium wiedzy z zakresu prezentowanych podczas spotkania tematów.

Szkolenia, konferencje i spotkania szkoleniowe z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym, przeprowadzone przez Oddziały Regionalne KRUS w latach 2009-2018

	Rok									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba szkoleń, konferencji i spotkań szkoleniowych	4 067	4 194	4 468	4 305	4 181	4 229	4 061	4 017	4 480	4 870
Liczba uczestników	151 557	139 440	153 448	156 496	145 388	148 291	140 743	148 565	157 220	194 014

Szkolenia organizowane były samodzielnie przez Kasę lub stanowiły część spotkań i imprez organizowanych przez instytucje zainteresowane tematyką bezpieczeństwa pracy na terenach wiejskich oraz władze lokalne. Odbywały się one najczęściej w rejonach, gdzie odnotowano najwięcej wypadków. Miejscem spotkań były siedziby władz samorządowych i związkowych lub innych instytucji związanych z rolnictwem, świetlice wiejskie, a także miejsca zamieszkania rolników. Szkolenia na temat bezpieczeństwa w gospodarstwie rolnym są również częścią programu turnusów rehabilitacyjnych dla rolników oraz letnich turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci. W 2018 roku skorzystało z nich 1 179 najmłodszych mieszkańców wsi.

Tematyka szkoleń i konferencji przygotowywana była w oparciu o analizę przyczyn i okoliczności wypadków, do których dochodziło w poprzednim roku, i dotyczyła przede wszystkim zagadnień związanych z upadkami osób, uderzeniami, przygnieceniami, pogryzieniami przez zwierzęta, pochwyceniami i uderzeniami przez części ruchome maszyn i urządzeń, innymi zdarzeniami dominującymi wśród zgłoszonych wypadków, zapobieganiem chorobom zawodowym zakaźnym – przede wszystkim boreliozie i odkleszczowemu zapaleniu mózgu, a także chorobom układu ruchu. Program spotkań dostosowywano również do grupy odbiorców, profilu produkcji oraz zagrożeń wypadkowych i chorobowych występujących w rejonie. Pracownicy Kasy tak przedstawiali problematykę wypadków w rolnictwie, by

uczestnicy spotkań zyskali świadomość zagrożeń występujących w ich gospodarstwach, a także wiedzę, jak te zagrożenia usunąć.

Podczas szkoleń, konferencji i spotkań szkoleniowych z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym omawiano następujące zagadnienia:

- podstawowe informacje na temat działania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz zagadnienia związane z ubezpieczeniem społecznym rolników;
- zagrożenia zdrowia i życia rolników;
- zasady bezpiecznej pracy z maszynami i urządzeniami rolniczymi;
- zasady bezpiecznej pracy przy obsłudze zwierząt;
- bezpieczeństwo w transporcie rolniczym;
- bezpieczeństwo w pracy na wysokości, w zagłębieniach i zbiornikach;
- zasady bezpiecznej pracy ze środkami chemicznymi;
- bezpieczne użytkowanie instalacji i urządzeń elektrycznych;
- udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach.

Od początku działalności prewencyjnej Kasy połowę wszystkich odnotowywanych wypadków stanowiły zdarzenia z grupy **„upadek osób"** i to właśnie tej kategorii zdarzeń poświęcano najwięcej uwagi podczas spotkań z rolnikami. Na szkoleniach omawiano zagrożenie wypadkowe będące ich przyczyną oraz sposoby zapobiegania upadkom osób na nawierzchni podwórzy, pól, ciągów komunikacyjnych oraz z wysokości (drabin, schodów, podestów, strychów, poddaszy, drzew). Wskazywano rolnikom sposoby minimalizacji ryzyka upadku, m.in. poprzez:

- utwardzanie nawierzchni podwórzy;
- odprowadzanie wód opadowych;
- posypywanie mokrych, oblodzonych ciągów komunikacyjnych piaskiem lub popiołem;
- likwidowanie progów i uskoków w budynkach i przejściach;
- używanie obuwia roboczego na protektorowanej podeszwie, usztywniającego staw skokowy, ze wzmocnionymi noskami;
- stosowanie środków ochrony indywidualnej;
- prawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych;
- stosowanie podestów i drabin posiadających zabezpieczenia przed przechyłem i osunięciem;
- zadbanie o właściwe oświetlenie miejsc pracy i ciągów komunikacyjnych;
- wydzielenie miejsca odpoczynku i placu zabaw dla dzieci;
- niepodejmowanie pracy po spożyciu środków odurzających oraz w złym stanie psychofizycznym;
- dbałość o stan zdrowia (regularne badanie wzroku i słuchu, poznawanie skutków ubocznych leków, które mogłyby doprowadzić do utraty równowagi i koordynacji ruchowej).

Drugą pod względem liczby zgłoszonych zdarzeń grupą wypadkową były **„pochwycenia i uderzenia przez części ruchome maszyn i urządzeń"**, dlatego podczas spotkań z rolnikami przypominano o konieczności dbania o właściwy stan techniczny maszyn i urządzeń, zapoznawania się z instrukcjami ich obsługi

i przestrzegania zaleceń producentów dotyczących prawidłowej i bezpiecznej eksploatacji sprzętu; przypomniano także o wyposażaniu w osłony i zabezpieczaniu elementów ruchomych, dbałości o kompletne osłony wałów przegubowo-teleskopowych, dokonywaniu napraw i regulacji tylko przy wyłączonym napędzie. Zwracano również uwagę na zagrożenia związane z pozyskiwaniem drewna na potrzeby gospodarstwa rolnego oraz prezentowano zasady bezpiecznego posługiwania się pilarkami tarczowymi i łańcuchowymi oraz elektronarzędziami. Zachęcano do stosowania ochron pracy (odzieży, przyłbic, okularów ochronnych, ochronników słuchu, kasków) przy pozyskiwaniu i obróbce drewna. Promowano wyroby oznaczone „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS" i wyróżnieniem targowym Prezesa Kasy „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym".

W ramach profilaktyki chorób układu ruchu, które w znacznym stopniu dotyczą rolników i mogą prowadzić do okresowej lub trwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, KRUS propagował zasady, przestrzeganie których pozwala uniknąć schorzeń aparatu ruchu w ramach akcji „Rolniku! Dźwigaj z głową, mierz siły na zamiary!". Podczas spotkań z rolnikami zalecano m.in. stosowanie właściwej techniki podnoszenia i przenoszenia ładunków przy jednoczesnym ograniczaniu ręcznych prac transportowych, zorganizowanie ergonomicznego stanowiska pracy, dostosowanie tempa pracy do swoich możliwości i predyspozycji, czy zapobieganie urazom układu ruchu poprzez np. stosowanie czystego obuwia dostosowanego do wykonywanej pracy, usztywniającego staw skokowy, z podeszwą antypoślizgową.

Podczas szkoleń omawiano również zagrożenia najczęściej występujące na danym terenie, związane m.in. z:

- **obsługą zwierząt gospodarskich i ryzykiem zarażenia się chorobami odzwierzęcymi,** poruszano zagadnienia związane z bezpieczną ich obsługą, tj. karmieniem, dojeniem, przeprowadzaniem zabiegów pielęgnacyjnych, zapewnieniem zwierzętom dobrostanu (odpowiedniego żywienia, przestrzeni, dostępu do wody itp.) i przyjaznym ich traktowaniem; ponadto zachęcano rolników do zapoznawania się z wiedzą na temat potrzeb i zachowań hodowanych zwierząt oraz do stosowania zasady ograniczonego zaufania wobec nich, jak również do organizowania bezpiecznego ich przepędzania i transportu, a także przestrzegania higieny osobistej podczas kontaktu ze zwierzętami);
- **stosowaniem w produkcji rolniczej środków ochrony roślin, nawozów i paliw;**
- **obecnością w środowisku wiejskim kleszczy**, mogących przenosić patogeny wywołujące boreliozę i kleszczowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych; szczególną uwagę zwracano na profilaktykę ukąszeń i umiejętność rozpoznawania pierwszych objawów zakażenia organizmu (szczególnie w rejonach zwiększonego występowania kleszczy).

Szkolenia dzieci i młodzieży przybierały postać spotkań i pogadanek, podczas których przekazywano wiedzę na temat bezpiecznego przebywania w gospodarstwie rolnym i jego otoczeniu, a także bezpiecznego pomagania rodzicom. Zapoznawano także najmłodszych z „Wykazem czynności szczególnie niebezpiecznych związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie wolno powierzać dzieciom poniżej 16

lat". Biorąc pod uwagę możliwości poznawcze dzieci, spotkania z nimi opierały się nie tylko na wykładach; stosowano również różnego rodzaju gry, dyskusje, prezentacje i pokazy praktyczne, a wiedza przekazywana była z większym niż w przypadku osób dorosłych wykorzystaniem środków audiowizualnych. Spotkania dla najmłodszych mieszkańców wsi organizowane były przede wszystkim w szkołach, a ponadto podczas półkolonii, kolonii i innych form wypoczynku w wakacje i ferie.

Pracownicy Kasy uczestniczyli również w konferencjach poświęconych bezpieczeństwu pracy w rolnictwie, propagując zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwach rolnych, dobre praktyki związane z pracą rolnika, a także wiedzę o zagrożeniach wypadkowych. Udział w forach branżowych pozwalał docierać z wiedzą na temat zagrożeń wypadkowych oraz zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwach rolnych do rolników i ich rodzin, a także przedstawicieli władz samorządowych i innych instytucji związanych z rolnictwem. Dzięki temu problematyka bezpieczeństwa pracy rolniczej jest znana szerszej społeczności wiejskiej, zwiększa się również świadomość konsekwencji wystąpienia zdarzeń wypadkowych i chorób zawodowych w gospodarstwach rolnych.

Dokumentacja zdjęciowa szkoleń, konferencji, spotkań szkoleniowych oraz pogadanek, zrealizowanych przez jednostki terenowe KRUS w 2018 roku

OR KRUS w Poznaniu – prelekcja dla dzieci w Gorzykowie

OR KRUS w Zielonej Górze – spotkanie z dziećmi w Lubnie

OR KRUS w Krakowie – szkolenie uczniów Zespołu Szkół Kształcenia Rolniczego w Nowym Targu

OR KRUS w Częstochowie – szkolenie dla dzieci w PSP w Zborowskiem

OR KRUS w Opolu – szkolenie rolników w Pruskowie

OR KRUS w Łodzi – szkolenie rolników w Zapolicach

OR KRUS w Koszalinie – szkolenie rolników w Gryficach

OR KRUS w Białymstoku – szkolenie rolników i sołtysów z gminy Wąsocz

OR KRUS w Gdańsku – szkolenie rolników w Starym Polu

OR KRUS w Rzeszowie – szkolenie dla rolników podczas turnusu rehabilitacyjnego w CRR KRUS w Horyńcu-Zdroju

OR KRUS w Częstochowie – szkolenie dla rolników w Sokolnikach

OR KRUS w Warszawie – szkolenie rolników z gminy Wiązowna

OR KRUS we Wrocławiu – szkolenie dla rolników we wzorcowym gospodarstwie

OR KRUS w Kielcach – spotkanie z rolnikami w Gołębiowie

OR KRUS w Olsztynie – spotkanie edukacyjne dla uczniów SP im. Rotmistrza W. Pileckiego w Dobrym Mieście

OR KRUS w Białymstoku – powiatowe forum rolnicze w Suwałkach

Szkolenia i spotkania szkoleniowe uzupełniały projekcje filmów prewencyjnych, których tematyka dotyczyła poszczególnych zagadnień związanych z bezpieczeństwem podczas pracy w rolnictwie. W celu zwiększenia zainteresowania tematyką szkoleń oraz zaktywizowania odbiorców stosowano również prezentacje multimedialne, zdjęcia z wypadków, plansze, plakaty, banery, roll'upy oraz hasła prewencyjne; w 2018 roku Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego prowadziła większość swoich działań prewencyjnych w ramach kampanii pod hasłem „Upadek to nie przypadek", która wskazywała na zagrożenia związane z najliczniej występującymi wśród rolników wypadkami: „upadkami osób".

Działania przeprowadzone pod szyldem kampanii, w tym szkolenia, w szczególny sposób akcentowały zagrożenia, które mogą skutkować wystąpieniem upadku. Wśród

materiałów nawiązujących do tematu kampanii na szczególną uwagę zasługuje film pt. „Upadek to nie przypadek”, który w sugestywny sposób przybliża odbiorcom zakres wiedzy, związany z zapobieganiem wystąpieniu wypadków. Produkcja ta była również prezentowana rolnikom podczas spotkań szkoleniowych.

Roll’upy prewencyjne wykorzystywane podczas działań prewencyjnych

W 2018 roku wydrukowano i przekazano do Oddziałów Regionalnych KRUS następujące wydawnictwa prewencyjne:

- broszurę „Upadek to nie przypadek” w nakładzie 44 500 egz.;

- broszurę „Bezpieczna obsługa maszyn i urządzeń w gospodarstwie rolnym” w nakładzie 46 100 egz.;
- broszurę „Bezpieczna obsługa zwierząt w gospodarstwie rolnym” w nakładzie 44 500 egz.;
- broszurę „Bezpieczna praca na wysokości, w wykopach i zbiornikach w gospodarstwie rolnym” w nakładzie 45 000 egz.;
- broszurę „Borelioza i kleszczowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych”, w nakładzie 49 100 egz.;
- broszurę „Bezpieczne pozyskiwanie drewna na potrzeby gospodarstwa rolnego”, w nakładzie 51 800 egz.;
- książeczkę dla dzieci „Bezpieczniewo czyli jak uniknąć wypadków na wsi”, w nakładzie 58 500 egz.;
- kolorowankę dla dzieci „Upadek to nie przypadek” w nakładzie 69 000 egz.;
- komiks edukacyjny dla starszych dzieci i młodzieży „PROJEKT IMMORTALS czyli jak żyć na wsi bezpiecznie… i z pasją!”, w nakładzie 52 300 egz.;
- książeczkę dla dzieci „Jestem bezpieczny na wsi”, w nakładzie 63 400 egz.,
- kalendarz dla rolników na 2019 rok w nakładzie 140 000 egz.

Wszystkie wydawnictwa dotyczyły zasad bezpiecznej pracy i zachęcały do ich praktycznego stosowania w swoim gospodarstwie rolnym.

Ulotka informująca o sposobach zmniejszania ryzyka upadku osób w gospodarstwie rolnym

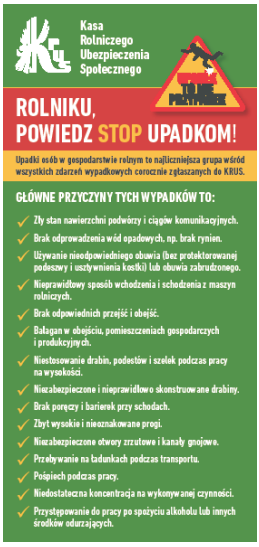

Kalendarz prewencyjny dla rolników na 2018 r.

Broszury, wydawnictwa i inne materiały prezentowane i udostępniane rolnikom i ich rodzinom podczas działań prewencyjnych Kasy

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

BEZPIECZNA OBSŁUGA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

Bydło domowe

Krowy to zwierzęta z natury spokojne, jednak z uwagi na ich dużą masę mogą stanowić poważne zagrożenie dla osób zajmujących się ich obsługą. Podczas pracy przy krowach – zadawania paszy, usuwania obornika, udoju, przeprowadzania na pastwisko oraz segregacji sztuk chorych lub zasuszonych, dochodzi do wielu wypadków. Najczęściej są to kopnięcia, przygniecenia i uderzenia, będące efektem niebezpiecznych dla człowieka reakcji zwierząt na stres, ból, zaskoczenie, okres rui, wzmożony instynkt macierzyński po porodzie, występowanie owadów w oborze.

Utrzymanie ładu, porządku i czystości nawierzchni w pomieszczeniach inwentarskich chroni zwierzęta i ludzi przed upadkiem.

Trzoda chlewna

Nowe technologie chowu i hodowli trzody chlewnej wprowadzone w ostatnich latach znacznie ograniczyły ryzyko wypadku podczas pracy z tymi zwierzętami. W nowoczesnych, specjalistycznych gospodarstwach rolnych praca przy tych zwierzętach jest w większości zmechanizowana.

Do niepożądanych zdarzeń dochodzi najczęściej w małych chlewniach, gdzie stosuje się tradycyjne metody pracy. Wypadki odnotowywane są podczas obsługi zwierząt w rui i okresie poporodowym, przepędzania i sprzedaży świń, oraz wykonywania zabiegów zoohigienicznych.

Czynnikiem decydującym o bezpieczeństwie pracy z trzodą chlewną jest infrastruktura gospodarstwa: stan zagród i korytarzy, nawierzchni podłóg i ramp załadowczych oraz używanych maszyn i urządzeń.

Okresem wymagającym wzmożonej uwagi jest obsługa macior i knurów w okresie rozrodczym. W tym czasie zwierzęta te powinny

Czynnikiem stresogennym jest nadmierne zagęszczenie stada. Zwierzęta, broniąc swojego terytorium, stają się niebezpieczne dla innych osobników i ludzi.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

BEZPIECZNA OBSŁUGA MASZYN I URZĄDZEŃ W GOSPODARSTWIE ROLNYM

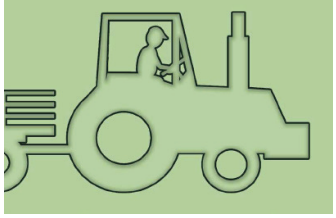

PAMIĘTAJ!

- **Maszyny rolnicze mogą obsługiwać osoby dorosłe, zdrowe, przeszkolone w zakresie obsługi konkretnej maszyny oraz zasad bezpieczeństwa pracy (bhp), posiadające wymagane uprawnienia (np. prawo jazdy kategorii T).**
- **Nie przystępuj do pracy, jeżeli odczuwasz jakiekolwiek dolegliwości – masz złe samopoczucie.**

Przygotowanie maszyn

Aby zmniejszyć ryzyko wypadku, maszyny wyposaża się w osłony i obudowy. Zwykle oznaczone są one żółtym kolorem ostrzegawczym. Maszyny wykorzystywane w gospodarstwie powinny być wyposażone w kompletne i nieuszkodzone osłony.

Jeśli posiadasz lub nabyłeś maszynę zdekompletowaną, koniecznie wyposaż ją w brakujące osłony. Jeśli zdjąłeś osłonę na czas remontu lub smarowania, załóż ją z powrotem po zakończeniu tych czynności. Pozwoli to uchronić osobę obsługującą przed uderzeniem lub pochwyceniem przez ruchome elementy.

Osłonięte powinny być wszystkie mechanizmy napędowe, silniki, koła pasowe i zębate, pasy, łańcuchy, wały, przekładnie, przeguby, wały przegubowo-teleskopowe (na całej długości), końcówki wałów wystające poza korpus maszyny i inne ruchome elementy. Osłonięte powinny być także elementy robocze: noże, bijaki (osłonami zamontowanymi na stałe), tarcza piły, szlifierki kątowej (osłonami regulowanymi), elementy tnące maszyn żniwnych (osłonami zdejmowanymi wyłącznie na czas pracy).

Stabilnie podpieraj zaczepy maszyn, aby zapobiec ich opadnięciu.

Parkuj maszyny w taki sposób, aby nie stwarzały zagrożenia dla poruszających się w pobliżu osób.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

BORELIOZA I KLESZCZOWE ZAPALENIE OPON MÓZGOWO-RDZENIOWYCH

Rumień wędrujący

U 30–40% osób zakażonych boreliozą, w miejscu ukąszenia pojawia się rzw. rumień wędrujący. To odpowiedź organizmu na rozprzestrzeniające się krętki. Najczęściej jest to koncentryczna, czerwona plama o różnej średnicy (zwykle ok. 5 cm). Środek rumienia jest znacznie bledszy od zewnętrznego obwodu. Rumień pojawia się kilka dni po ugryzieniu i znika po kilkunastu dniach bez śladu. **Zniknięcie rumienia nie oznacza jednak końca choroby!** Pojawienie się rumienia jest wskazaniem do natychmiastowej wizyty u lekarza.

Odczyn czy rumień?

Rumienia nie należy mylić z odczynem, który pojawia się na skórze po ukąszeniu przez kleszcza. Odczyn, w przeciwieństwie do rumienia, pojawia się już w momencie przegryzienia skóry. Znika po kilku dniach od usunięcia pasożyta. To zwykle niewielkie zaczerwienienie o jednolitej barwie, bez charakterystycznych kręgów.

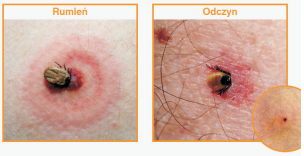

Testy diagnostyczne

Wykrycie boreliozy jest możliwe na kilka sposobów, choć postawienie diagnozy nie zawsze jest łatwe i jednoznaczne. Do diagnozowania choroby służą testy wykonywane z próbek krwi lub tkanek – Western Blot, ELISA, PCR i PCR RT.

Kleszczowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych

KZM to choroba, która daje objawy podobne do grypy. Towarzyszą jej: gorączka, bóle głowy, nudności i wymioty. Choć zwykle choroba przebiega łagodnie, to w skrajnych przypadkach może prowadzić do uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego – porażenia nerwów, niedowładów kończyn. KZM, podobnie jak borelioza, daje w pierwszej fazie objawy grypopodobne – bóle głowy, gorączkę, bóle mięśni, które utrzymywać się mogą od kilku dni do dwóch tygodni. U niektórych osób następuje zaostrzenie objawów. Rośnie gorączka, pojawiają się wymioty i objawy ze strony układu neurologicznego (m.in. sztywność karku). Nie podjęte na czas leczenie może trwale uszkodzić układ nerwowy. Nosicielami wirusa mogą być także zwierzęta gospodarskie, jednak same nie chorują na KZM.

Mapa zapadalności na KZM wg województw w 2012 r. (na 100 tys. mieszkańców)

Szczepienia przeciwko KZM

Na rynku dostępne są szczepionki przeciwko KZM. Odporność nabywa się zwykle po podaniu dwóch dawek (zalecane jest podanie trzech). Szczepienie wymaga co pięć lat podania dawki przypominającej. O podaniu dostępnych na rynku szczepionek decyduje lekarz, wykluczając ewentualne przeciwskazania.

Ministerstwo Zdrowia zaleca wykonywanie szczepień m.in. u rolników jako grupy narażonej na wystąpienie choroby. W 2012 r. przeciwko KZM zaszczepiło się w Polsce ponad 25 tysięcy osób.

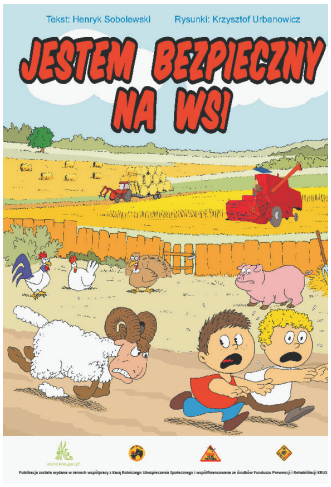
Tekst: Henryk Sobolewski
Rysunki: Krzysztof Urbanowicz
JESTEM BEZPIECZNY NA WSI

BEZPIECZNIEWO
czyli jak uniknąć wypadków na wsi
Książeczka dla dzieci
Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego

PROJEKT
IMMORTALS
czyli jak żyć na wsi bezpiecznie... i z pasją!
Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego

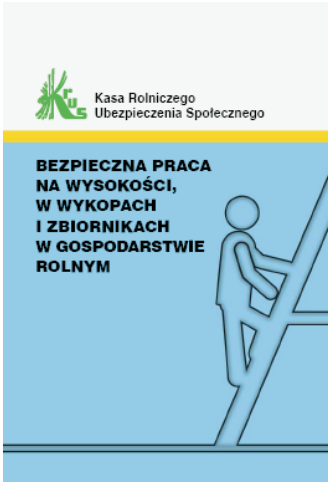
Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego
BEZPIECZNA PRACA
NA WYSOKOŚCI,
W WYKOPACH
I ZBIORNIKACH
W GOSPODARSTWIE
ROLNYM

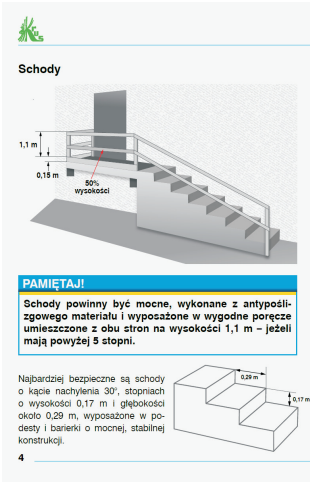
Schody
1,1 m
0,15 m
50% wysokości
PAMIĘTAJ!
Schody powinny być mocne, wykonane z antypoślizgowego materiału i wyposażone w wygodne poręcze umieszczone z obu stron na wysokości 1,1 m – jeżeli mają powyżej 5 stopni.
Najbardziej bezpieczne są schody o kącie nachylenia 30°, stopniach o wysokości 0,17 m i głębokości około 0,29 m, wyposażone w podesty i barierki o mocnej, stabilnej konstrukcji.
0,29 m
0,17 m
4

BEZPIECZNA PRACA
NA WYSOKOŚCI, W WYKOPACH I ZBIORNIKACH W GOSPODARSTWIE ROLNYM
Pamiętaj o używaniu właściwego obuwia, które zmniejsza niebezpieczeństwo poślizgnięcia się w czasie pracy oraz chroni palce przed przygnieceniem.
Obuwie robocze powinno być dostosowane do rodzaju wykonywanej pracy.
Czyste stopnie i właściwe obuwie zmniejszają ryzyko upadku podczas korzystania z drabiny.
podeszwa obłożyny
podeszwa przyszwy
pasek gumowy
podpodeszwa
wewnętrzna warstwa podeszwy (podeszwa PU/PU)
półwysiodła
podnosek metalowy
metalowa wkładka (1100N)
zewnętrzna warstwa podeszwy (podeszwa PU/PU)
17

Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego
BEZPIECZNE POZYSKIWANIE DREWNA
NA POTRZEBY GOSPODARSTWA ROLNEGO

BEZPIECZNE POZYSKIWANIE I PRZETWARZANIE DREWI
NA POTRZEBY GOSPODARSTWA ROLNE
Przerzynka, cięcie oraz łupanie drewna
Przed rozpoczęciem przerzynki, cięcia czy też łupania drewna, należy zadbać o porządek w miejscu wykonywania pracy. Nie wolno zapomnieć o dobrym oświetleniu, środkach ochrony osobistej (ochronie dłoni, stóp, głowy, uszu i oczu) oraz o dokładnym sprawdzeniu stanu technicznego narzędzi, którymi będziemy pracować. Warto stosować specjalne kozły, które zmniejszają uciążliwość pracy.
Pilarka tarczowa
Jeśli używamy pilarki tarczowej (krajzegi), należy ustawić ją równej i stabilnej powierzch i zabezpieczyć przed przes waniem, a także sprawdzić, c wszelkie osłony zabezpieczają są dokładnie umocowane i c pasy transmisyjne są odpowie nio napięte. Jeśli osłona gór części płyty jest regulowana ręc nie, ustaw ją na wysokości
Układając drewno na kozle używaj przydatnych narzędzi np. kleszczy.
Przed rozpoczęciem pracy pilarką tarc wą sprawdź kompletność i mocowa osłon.

Siekiery
Także w przypadku łupania drewna siekierą należy pamiętać o jej wcześniejszym sprawdzeniu. Szczególną uwagę należy zwrócić na ostrze: poziom jego naostrzenia, a także osadzenie. Niemniej ważny jest stan stylis ka, zarówno drewnianego, jak i z tworzywa sztucznego. Wszel kie pęknięcia, otarcia i uszczerb ki mogą wpływać na poziom bezpieczeństwa podczas pracy siekierą. Należy pamiętać tak że o tym, by pieniek służący do rąbania był odpowiedniej wysokości i stabilnie spoczywał na podłożu. Podczas łupania pod żadnym pozorem nie wolno przytrzymywać drewna rękoma! Zawsze należy stosować rękawice oraz okulary ochronne.
Bezpieczna praca siekierą uzależniona jest od osadzenia i stanu ostrza, a także od jakości i długości stylis ka.
Podczas łupania pod żadnym pozorem nie wolno przytrzymywać drewna rękoma!
20

Wielofunkcyjna taczka do przewożenia ładunków

Taśmy: antypoślizgowa i ostrzegawcza, do stosowania w celu zwiększenia bezpieczeństwa podczas przemieszczania się po gospodarstwie

Szufelka metalowa do posypywania piaskiem podwórzy, ciągów komunikacyjnych

Kamizelka odblaskowa

Zestaw przeciwupadkowy do pracy na wysokości

Kask ochronny

Karta do bezpiecznego usuwania kleszczy

Naklejki ostrzegawcze

Uczestnicy działań prewencyjnych byli zapoznawani z okolicznościowym listem Prezesa KRUS, opublikowanym z okazji: Dnia Rodziny, Dnia Matki, Ojca i Dnia Dziecka. Dokument ten wskazywał na odpowiedzialność rodziców za prawidłowe nawyki dzieci związane z bezpiecznym przebywaniem i pracą w gospodarstwie rolnym. Prezes Kasy przypominał również o zasadach bezpieczeństwa związanych z pracami polowymi z użyciem maszyn i urządzeń, o sposobach minimalizowania ryzyka upadku. Zwrócił się także do najmłodszych, którym przypomniał, że gospodarstwo to nie plac zabaw i należy w nim unikać miejsc niebezpiecznych. List udostępniany był w salach obsługi interesantów jednostek terenowych Kasy, w instytucjach współpracujących, publikowany na samorządowych stronach internetowych oraz na stronie internetowej *www.krus.gov.pl.*

PREZES
KASY ROLNICZEGO
UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Adam Wojciech Sekściński

Szanowni Rolnicy, drogie Dzieci,

wiosenny kalendarz obfituje w ważne daty: 15 maja obchodzimy Międzynarodowy Dzień Rodzin, 26 maja – Dzień Matki, 1 czerwca – Międzynarodowy Dzień Dziecka, a 23 czerwca – Dzień Ojca. To szczególne dni, podczas których przypominamy sobie, jak istotne są więzi z najbliższymi, jak ważną komórką społeczną jest rodzina oraz jak jej prawidłowe funkcjonowanie wpływa na całe społeczeństwo. To rodzina zapewnia poczucie bezpieczeństwa, przygotowuje dziecko do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pielęgnuje tradycję i przekazuje najważniejsze wartości.

W Polsce szczególną rolę w kształtowaniu właściwych postaw dzieci na wsi odgrywają rodzinne gospodarstwa rolne, w których wiedzę oraz szacunek dla pracy i ziemi przekazuje się z pokolenia na pokolenie.

Rodzice, pamiętajcie, że jesteście dla Waszych dzieci wzorem do naśladowania. To ogromna odpowiedzialność i wyzwanie. Każdego dnia dzieci, uważnie obserwując Waszą pracę, dowiadują się, na czym ona polega, uczą się jak wykonywać ją efektywnie, a także, jak dbać o bezpieczeństwo podczas codziennych zajęć w gospodarstwie rolnym. Dobre nawyki wykształcone w dzieciństwie zaprocentują w przyszłości. Uczcie zatem dzieci szacunku dla pracy i wykonujcie ją z poszanowaniem zasad ochrony zdrowia i życia:

- *przystępujcie do pracy wypoczęci i zdrowi;*
- *koncentrujcie się na wykonywanych czynnościach;*
- *nie zapominajcie o przerwach na odpoczynek i regenerację sił;*
- *podczas pracy z maszynami i urządzeniami rolniczymi bezwzględnie przestrzegajcie instrukcji obsługi, pamiętajcie o osłonach ruchomych elementów, a także o wyłączaniu napędu za każdym razem, gdy potrzebna jest naprawa czy regulacja;*
- *korzystajcie z obuwia roboczego z protektorowaną podeszwą i usztywnieniem kostki;*
- *dbajcie o ład i porządek w gospodarstwie rolnym, o stan nawierzchni podwórza i ciągów komunikacyjnych, a także o zabezpieczenie schodów, otworów zrzutowych i studzienek.*

W okresie wiosenno-letnim zwróćcie Państwo szczególną uwagę na bezpieczeństwo Waszych dzieci, zapewniając im opiekę i nadzór. Ważne, by część produkcyjna gospodarstwa była dla nich niedostępna – zorganizujcie najmłodszym bezpieczne miejsce do zabawy. Nie zapominajcie, by obowiązki, które zdecydujecie się im powierzyć, były na miarę ich możliwości.

Drogie Dzieci, pamiętajcie, że gospodarstwo nie jest placem zabaw. Trzymajcie się z dala od maszyn, zwierząt hodowlanych i niebezpiecznych miejsc, takich jak wykopy czy szamba. Unikajcie zabaw na wysokości, np. wspinania się na drzewa czy drabiny – upadek, nawet z niewielkiej wysokości, może skończyć się poważnym urazem. Każda zabawa musi być przede wszystkim bezpieczna. Zawsze informujcie rodziców lub opiekunów o tym, gdzie się bawicie.

Szanowni Rolnicy, najważniejszym prezentem, jaki mogą Państwo podarować swoim dzieciom, jest bezpieczne dzieciństwo oraz obecność rodziców – zdrowych i w pełni sił. Życzę Wam dobrej pogody, bezpiecznej pracy oraz satysfakcjonujących plonów.

Z poważaniem,
Adam Wojciech Sekściński

Warszawa, maj 2018

W 2018 r. OR KRUS w Kielcach rozpoczął realizację projektu szkoleniowego, skierowanego do uczniów edukacji wczesnoszkolnej, pod nazwą „Krusikowo". Polega on na przekazywaniu najmłodszym wiedzy o bezpiecznych zachowaniach w gospodarstwie rolnym i jego otoczeniu w formie przedstawienia, odgrywanego przez pracowników Kasy. Wcielając się w postaci pszczół, za pomocą zabawnych rymowanek, przekazują oni cenną wiedzę, która dzięki niestandardowej formie jest lepiej przyswajana przez odbiorców.

Innowacyjne działanie dedykowane najmłodszym – szkolenie w konwencji przedstawienia interaktywnego pt. „Krusikowo" OR KRUS w Kielcach

Liczba uczestników szkoleń, konferencji i spotkań szkoleniowych z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym, przeprowadzonych przez jednostki terenowe KRUS w latach 2009-2018

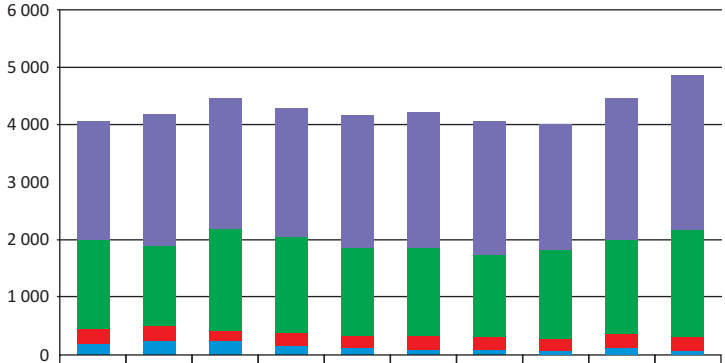

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
rolnicy	2 086	2 294	2 294	2 243	2 303	2 390	2 326	2 182	2 500	2 688
dzieci i młodzież	1 530	1 413	1 741	1 696	1 546	1 521	1 426	1 545	1 653	1 878
uczniowie szkół rolniczych	275	259	200	199	228	221	212	218	216	230
inne osoby związane ze środowiskiem wiejskim	176	288	233	167	104	97	97	72	111	74

Liczba uczestników szkoleń, konferencji i spotkań szkoleniowych z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym, przeprowadzonych przez jednostki terenowe KRUS w latach 2009-2018

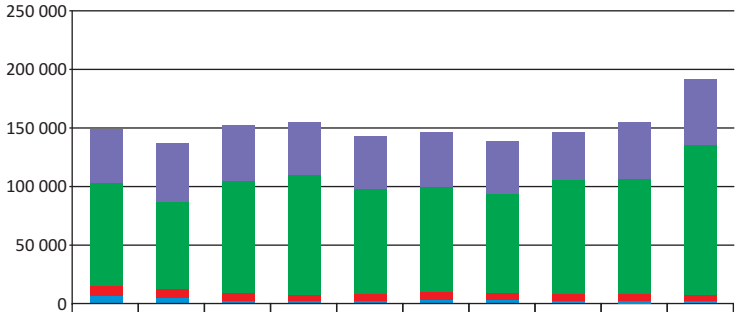

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
rolnicy	46 897	51 069	48 047	46 195	44 760	47 619	45 131	41 015	48 360	57 502
dzieci i młodzież	87 382	73 945	94 457	101 546	90 672	90 111	85 268	97 794	99 398	127 662
uczniowie szkół rolniczych	10 390	8 812	6 832	5 423	6 804	6 042	5 771	6 404	5 597	5 946
inne osoby związane ze środowiskiem wiejskim	6 888	5 614	4 112	3 332	3 152	4 152	4 519	3 352	3 865	2 905

4. Pozaszkoleniowe formy upowszechniania wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i rolniczymi chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym

4.1. Konkursy wiedzy

W 2018 roku jednostki organizacyjne Kasy przeprowadziły **2 514** konkursów wiedzy o bhp lub z jej elementami. Wzięło w nich udział **89 097 osób**: rolników, dzieci i młodzieży, uczniów szkół rolniczych oraz osób związanych ze środowiskiem wiejskim.

W większości przypadków ta metoda poszerzania i utrwalania wiedzy na temat zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwach rolnych stosowana była na zakończenie szkoleń, a także przy stoiskach informacyjnych Kasy podczas masowych imprez rolniczych. Tematyka konkursów związana była z przyczynami wypadków najczęściej występujących przy pracy rolniczej i dotyczyła sposobów zapobiegania upadkom osób, zasad bezpiecznego użytkowania maszyn i urządzeń stosowanych w gospodarstwach rolnych, a także bezpiecznej obsługi zwierząt gospodarskich. Konkursy prewencyjne przybierały różne formy: od testów sprawdzających wiedzę, najczęściej stosowanych w przypadku osób dorosłych, poprzez olimpiady dla młodzieży, po konkursy plastyczne, literackie czy teatralne, w których udział brały dzieci.

Liczba konkursów przeprowadzonych przez jednostki terenowe KRUS w 2018 r. wg grup odbiorców

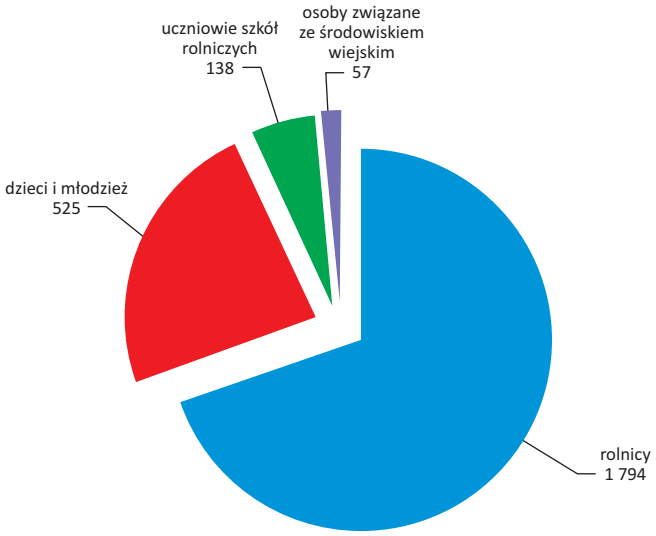

Liczba uczestników konkursów przeprowadzonych przez jednostki terenowe KRUS w 2018 r. wg grup odbiorców

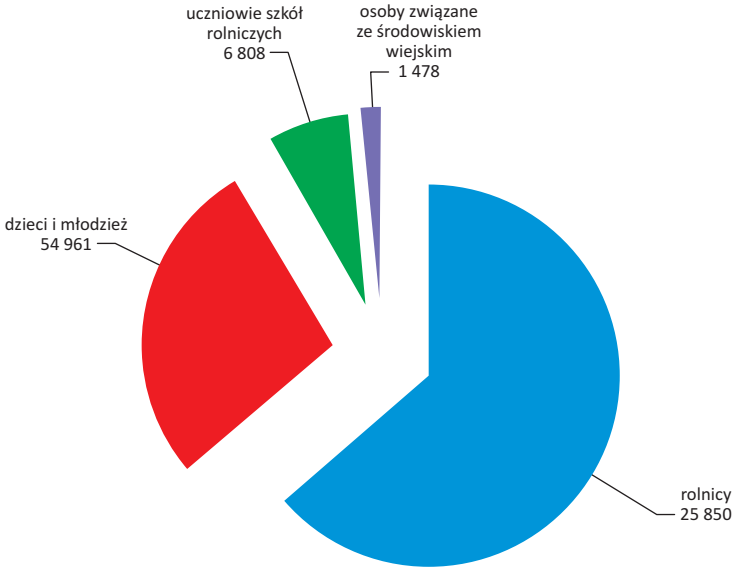

OR KRUS w Olsztynie – konkurs bhp
dla rolników w Miłomłynie

OR KRUS w Lublinie – mini quiz dla dzieci w Ciechankach

OR KRUS w Olsztynie – konkurs w Brudzewicach

OR KRUS w Krakowie – konkurs dla dzieci w Przydonicy

Liczba konkursów wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym, przeprowadzonych przez jednostki terenowe KRUS w latach 2009-2018

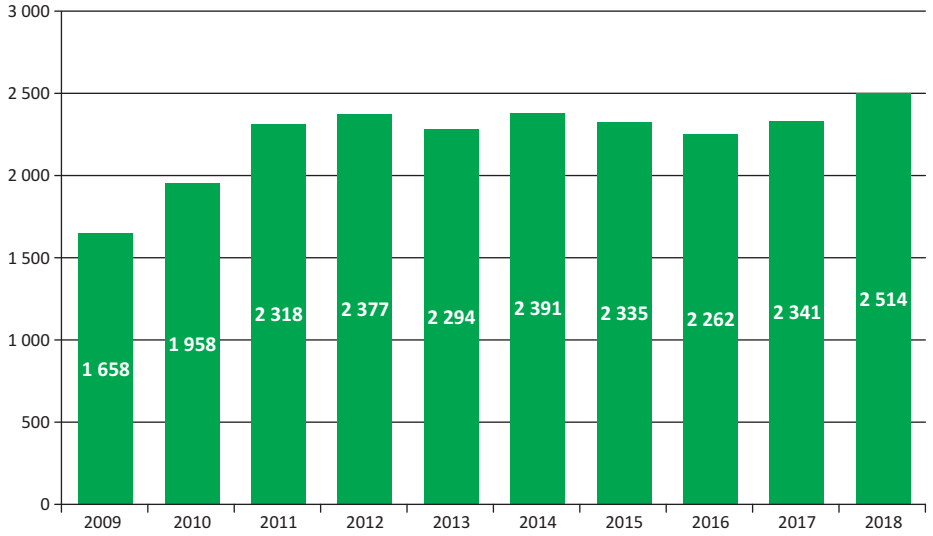

Laureaci otrzymywali nagrody rzeczowe w postaci materiałów poprawiających bezpieczeństwo pracy rolnika, np.: rękawic, masek i okularów ochronnych, narzędzi i elektronarzędzi, latarek, kamizelek i opasek odblaskowych, a w przypadku dzieci – zabawek edukacyjnych, gier planszowych, materiałów plastycznych, sprzętu sportowego oraz drobnej elektroniki.

Liczba uczestników konkursów wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym, przeprowadzonych przez jednostki terenowe KRUS w latach 2009-2018

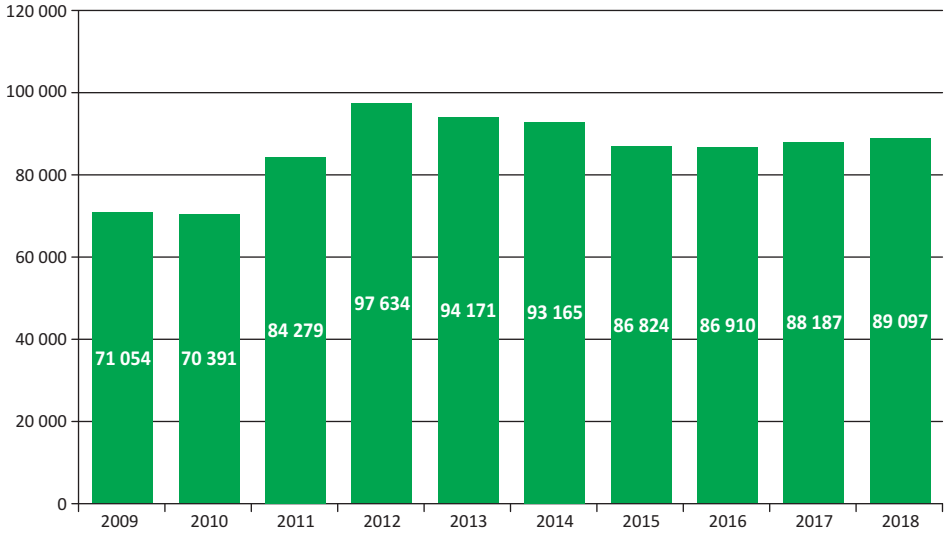

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego współpracowała z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym – m.in. włączyła się w organizację Ogólnopolskiego Konkursu Poprawy Warunków Pracy. Przedstawiciel Kasy uczestniczył w pracach Sądu Konkursowego.

XVI Ogólnokrajowy Konkurs „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”

Konkurs BGR na stałe wpisał się w działania na rzecz zmniejszenia liczby wypadków i chorób zawodowych rolników. Celem Konkursu jest upowszechnianie zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwach rolnych, a także propagowanie dobrych praktyk związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy na terenach wiejskich. W 2018 roku przedsięwzięcie cieszyło się ogromnym zainteresowaniem rolników. Rywalizowało w nim 1 087 gospodarstw indywidualnych. Wśród organizatorów Konkursu byli: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Państwowa Inspekcja Pracy, Agencja

Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Realizację przedsięwzięcia wspierały samorządy terytorialne: władze gminne, powiatowe, wojewódzkie, jednostki ochotniczej straży pożarnej, policja, lokalne izby rolnicze, ośrodki doradztwa rolniczego, organizacje zawodowe i społeczne rolników, instytuty naukowo-badawcze działające na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych, producenci maszyn i urządzeń rolniczych oraz szereg firm i instytucji. Patronat Honorowy nad XVI edycją Konkursu objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda w roku 100-lecia Odzyskania Niepodległości 1918-2018. Patronat medialny sprawowali: Pierwszy Program Telewizji Polskiej, Portal Rolny i Telewizja Interaktywna „AgroNews.com.pl", „Gospodarz.pl – Twój Portal Rolniczy", „TopTraktor.pl", „Bez Pługa. Magazyn technologii bezorkowych", „Tygodnik Poradnik Rolniczy", „AGRO SERWIS", „Agrotechnika", „Magazyn Rolniczy Agro Profil", „Rolniczy Przegląd Techniczny", „AGRO – Magazyn Ludzi Przedsiębiorczych" oraz „Wieści Rolnicze – wiescirolnicze.pl".

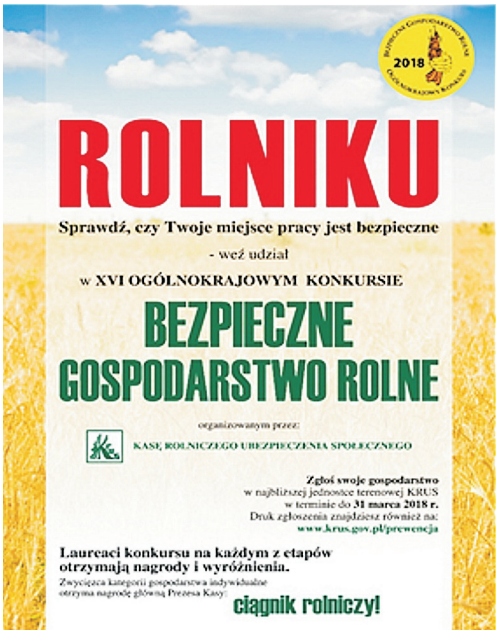

Plakat z zaproszeniem do udziału w XVI Ogólnokrajowym Konkursie „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne"

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy
W ROKU 100-LECIA ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI
1918–2018
nad
XVI edycją Ogólnopolskiego Konkursu
Bezpieczne Gospodarstwo Rolne

W roku Narodowych Obchodów Stulecia Odzyskania Niepodległości składam serdeczne podziękowania i gratulacje Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, organizatorowi corocznego Konkursu *Bezpieczne Gospodarstwo Rolne*, który od lat efektywnie przyczynia się do unowocześniania i innowacyjności gospodarstw i przedsiębiorstw rolnych, podnosząc bezpieczeństwo pracy i wpływając na ochronę środowiska. Życzę Państwu dalszego skutecznego udziału w gospodarczych przemianach, jakie dokonują się w polskim rolnictwie.

Andrzej Duda

Warszawa, 30 stycznia 2018 roku

Potwierdzenie objęcia Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy w roku 100-lecia Odzyskania Niepodległości 1918-2018 Konkursu BGR

Konkurs miał charakter ogólnokrajowy i przebiegał w trzech etapach: na szczeblu regionalnym, wojewódzkim oraz centralnym. Zgodnie z kryteriami zawartymi w Regulaminie, komisje regionalne i wojewódzkie oceniały gospodarstwa pod kątem:

- organizacji obejścia i podwórza gospodarstwa;
- ładu i porządku w obrębie podwórza, zabudowań i stanowisk pracy;
- stanu technicznego budynków inwentarskich i gospodarczych;

- stanu technicznego maszyn i urządzeń, oraz narzędzi stosowanych w gospodarstwach rolnych;
- warunków obsługi i bytowania zwierząt gospodarskich;
- wyposażenia w ubrania robocze i środki ochrony osobistej;
- sposobu przechowywania środków ochrony roślin i innych substancji niebezpiecznych;
- estetyki gospodarstwa;
- zastosowania rozwiązań organizacyjnych, technologicznych i technicznych wpływających na bezpieczeństwo osób pracujących i przebywających w gospodarstwach rolnych.

Podsumowania etapów regionalnych i wojewódzkich były organizowane podczas lokalnych wydarzeń i imprez rolniczych, dożynek, w siedzibach różnych urzędów, instytucji oraz Oddziałów Regionalnych i Placówek Terenowych KRUS.

W skład Centralnej Komisji Konkursowej, która w lipcu 2018 r. wizytowała 16 gospodarstw finałowych, weszli przedstawiciele: Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Państwowej Inspekcji Pracy, Rady Ubezpieczenia Społecznego Rolników oraz redakcji: dwumiesięcznika „Bez Pługa. Magazynu technologii bezorkowych" i dwutygodnika „AGRO SERWIS". Komisja potwierdziła wysoki poziom bezpieczeństwa u wszystkich laureatów etapów wojewódzkich. Za najbezpieczniejsze w XVI edycji Konkursu uznała gospodarstwo Państwa Agaty i Zbigniewa Przyjemskich z Kamieńczyc, położone w województwie świętokrzyskim.

Liczba gospodarstw zgłoszonych do Ogólnokrajowego Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne" w kategorii „gospodarstwa indywidualne" w latach 2009-2018

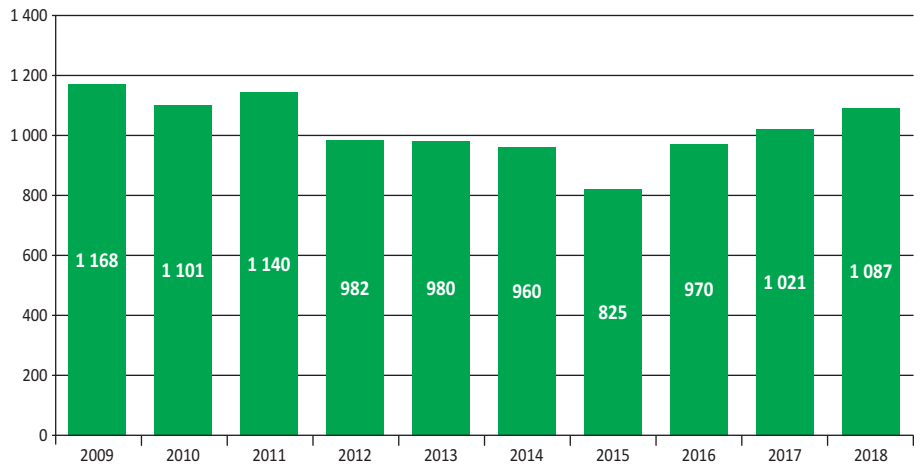

Zestawienie danych nt. powierzchni gospodarstw indywidualnych, uczestniczących w XVI Ogólnokrajowym Konkursie „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne"

Powierzchnia gospodarstwa według ha fizycznych	1-10 ha	11-20 ha	21-50 ha	50-100 ha	100-150 ha	>150 ha	Ogółem
Liczba gospodarstw	242	248	352	163	40	42	1 087

Zestawienie danych nt. profilu produkcji gospodarstw indywidualnych zgłoszonych do XVI Ogólnokrajowego Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne"

Profil produkcji	produkcja mieszana	produkcja roślinna – zboża i inne uprawy rolne	produkcja roślinna – warzywnictwo, sadownictwo, ogrodnictwo	produkcja roślinna – inne	chów i hodowla zwierząt – bydło	chów i hodowla zwierząt – trzoda chlewna	chów i hodowla zwierząt – inne	działy specjalne	inne niewymienione	Ogółem
Liczba gospodarstw	453	293	97	12	171	26	5	27	3	1 087

Uroczysta gala podsumowująca XVI edycję Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne odbyła się 21 września 2018 r. podczas jubileuszowej „XX Międzynarodowej Wystawy Rolniczej AGRO SHOW" w Bednarach koło Poznania.

Podczas gali finałowej przemówienia wygłosili: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jan Krzysztof Ardanowski, Doradca Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy Barbara Fedyszak-Radziejowska, Prezes KRUS Adam Wojciech Sekściński oraz Zastępca Głównego Inspektora Pracy Andrzej Kwaliński.

Nagrodą Prezesa KRUS dla zdobywców I miejsca w kategorii „gospodarstwa indywidualne" był ciągnik rolniczy URSUS C-380, natomiast finaliści Konkursu otrzymali nagrody rzeczowe i pieniężne ufundowane przez organizatorów i fundatorów. Ponadto wręczono:

- listy gratulacyjne Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy;
- grawertony okolicznościowe Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- zestawy odzieży roboczej i środków ochrony indywidualnej, ufundowane przez Głównego Inspektora Pracy;
- zestawy odzieży ochronnej do wykonania oprysków ufundowane przez Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin;
- roczne prenumeraty czasopism rolniczych: „AGRO SERWIS", „Bez Pługa. Magazyn technologii bezorkowych", „Agro Profil", „Agrotechnika", „Wieści Rolnicze", „Tygodnik Poradnik Rolniczy oraz „Rolniczy Przegląd Techniczny.

Agata i Zbigniew Przyjemscy

Kamieńczyce woj. świętokrzyskie

Powierzchnia gospodarstwa: ok. 24 ha gruntów, w tym 11,8 ha własnych.
Produkcja warzyw: marchwi, pietruszki, pasternaku, buraka ćwiklowego oraz zbóż.

Aneta i Radosław Bakajowie

Wierzbica woj. lubelskie

Powierzchnia gospodarstwa:
60 ha gruntów własnych
i ok. 60 ha dzierżawionych.
Produkcja roślin: pszenicy i rzepaku.

Sylwia i Mariusz Pawlakowie

Poddębice woj. kujawsko-pomorskie

Powierzchnia gospodarstwa:
ok. 94 ha, z czego 47,5 ha to grunty własne.
Produkcja: buraka cukrowego, pszenicy i rzepaku.
Ponadto hodowla bydła mięsnego,
ok. 30 sztuk rocznie.

WYRÓŻNIENIA SPECJALNE

• ZA PROWADZENIE W TRUDNYCH WARUNKACH GEOGRAFICZNYCH, W TATRZAŃSKIM PARKU NARODOWYM, BEZPIECZNEJ HODOWLI OWIEC, KULTYWOWANIE TRADYCYJNEJ PRODUKCJI OSCYPKÓW ORAZ DBAŁOŚĆ I POSZANOWANIE DZIEDZICTWA REGIONU

Maria i Stanisław Rychtarczykowie

Groń woj. małopolskie

Powierzchnia gospodarstwa: 11,2 ha gruntów będących w większości użytkami zielonymi. Hodowla owiec (ok. 100 szt.) oraz bydła (6 szt.) i produkcja certyfikowanych oscypków.

• ZA ARANŻACJĘ SIEDLISKA GOSPODARSTWA UWZGLĘDNIAJĄCĄ NATURALNE WALORY I ZASOBY ŚRODOWISKA

Andżela i Zygmunt Stępniowie

Kiczarowo woj. zachodniopomorskie

Powierzchnia gospodarstwa: ok. 155 ha. Produkcja roślin: rzepaku, pszenicy, żyta i pszenżyta. Hobbystycznie - pasieka składająca się z 11 uli i staw rybny.

WYRÓŻNIENIA SPECJALNE

• ZA PODEJMOWANIE STOSOWANIA ROLNICTWA PRECYZYJNEGO WYKORZYSTUJĄCEGO WYSOKO ROZWINIĘTE TECHNOLOGIE NAWIGACYJNE I INFORMATYCZNE

Gabriela i Krzysztof Stachowiczowie

Siedlec woj. dolnośląskie

Powierzchnia gospodarstwa: 180 ha gruntów, w tym 75,6 ha własnych. Produkcja roślinna: pszenica ozima, rzepak i kukurydza.

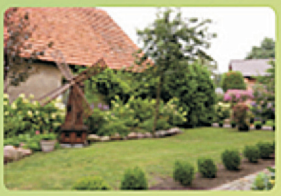

• ZA DBAŁOŚĆ O BEZPIECZNE PRZECHOWYWANIE I STOSOWANIE SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH

Marzena i Grzegorz Czerwonkowie

Wola Pawłowska woj. mazowieckie

Powierzchnia gospodarstwa: ok. 45 ha gruntów. Produkcja roślinna - uprawa: buraków ćwikłowych, cebuli, kapusty białej, grochu, a ponadto zbóż i buraków cukrowych.

• ZA WYPOSAŻENIE I ORGANIZACJĘ WARSZTATU NARZĘDZIOWEGO

Sylwia, Andrzej i Paweł Janczyszynowie

Rożniątów woj. opolskie

Powierzchnia gospodarstwa: 82,6 ha. Produkcja roślinna: buraki cukrowe, pszenica, rzepak, jęczmień i pszenżyto oraz hodowla trzody chlewnej w cyklu zamkniętym – ok. 130 sztuk.

Finaliści XVI Ogólnokrajowego Konkursu
Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2018

Ewelina i Jan Cisakowscy
Gołaszyn woj. lubuskie
Powierzchnia gospodarstwa: 165 ha gruntów rolnych.
Produkcja roślinna: rzepak, pszenica i buraki cukrowe.

Wioletta i Adam Strachowie
Dańków woj. łódzkie
Powierzchnia gospodarstwa: ok. 28,4 ha.
Profil produkcji sadowniczy. Na 99% użytków rosną jabłonie.

Natalia i Marcin Latalowie
Przeryty Bór woj. podkarpackie
Powierzchnia gospodarstwa: ok. 100 ha, w tym 22,3 ha własnych.
Profil produkcji roślinny: ziemniaki do produkcji frytek, pszenica i pszenżyto.

Urszula i Bartłomiej Micunowie
Chodorówka Stara - Kolonia woj. podlaskie
Powierzchnia gospodarstwa: ok. 18 ha, w tym 9 ha grunty własne.
Produkcja jaj wylęgowych - dziennie ponad 20 tys., rocznie ok. 6 mln.
Na paszowe potrzeby gospodarstwa uprawiają zboża: owies i pszenicę.

Paweł Hazuka
Banino woj. pomorskie
Powierzchnia gospodarstwa: ok. 10 ha. Produkcja warzyw: ziemniaków, ogórków, kapusty, buraków ćwikłowych, marchwi, pietruszki i selera.

Mariola i Brunon Masny
Porąba woj. śląskie
Powierzchnia gospodarstwa: 70,8 ha.
Produkcja roślinna: buraki cukrowe, pszenica, rzepak, kukurydza i żyto.

Marlena i Wojciech Wydorscy
Biskupiec woj. warmińsko-mazurskie
Powierzchnia gospodarstwa: 45 ha. Hodowla trzody chlewnej w cyklu otwartym, (rocznie ok. 6 000 tuczników) oraz uprawa zboża: rzepaku, pszenicy i pszenżyta.

Izabela i Roman Wojtkowiakowie
Czarna Wieś woj. wielkopolskie
Powierzchnia gospodarstwa: 70 ha gruntów, w tym ok. 27 ha własnych.
Produkcja drobiu mięsnego (ok. 1 mln szt. w skali roku) oraz roślin: kukurydzy, pszenżyta i żyta.

Sponsorami nagród byli: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Główny Inspektor Pracy, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Prezes Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin, Związek Zawodowy Rolnictwa SAMOOBRONA, Krajowa Izba Rolnicza, Krajowy Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników, Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych, Polski Związek Pszczelarski, NZSS RI Solidarność, Krajowy Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych, Syngenta Polska Sp. z o.o., 3M Poland Sp. z o.o., Kingspan Enviromental Sp. z o.o., SWIMER – Łukasz Otremba, Bayer CropScience, Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych – AGRO Ubezpieczenia, Wydawnictwo OIKOS Sp. z o.o., redakcje czasopism rolniczych: „Magazyn Rolniczy Agro Profil", „Rolniczy Przegląd Techniczny", Tygodnik Poradnik Rolniczy, „AGRO SERWIS", „Agrotechnika", „AGRO – Magazyn Ludzi Przedsiębiorczych", redakcje portali: „TopTraktor.pl", „Gospodarz.pl", „wiescirolnicze.pl", oraz „Portalu Rolnego i Telewizji Interaktywnej AgroNews.com.pl". Przekazano również statuetkę Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach.

Fundatorzy nagród przyznanych finalistom XVI Ogólnokrajowego Konkursu *Bezpieczne Gospodarstwo Rolne*

Wystąpienia Doradcy Prezydenta Barbary Fedyszak-Radziejowskiej, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jana Krzysztofa Ardanowskiego oraz Prezesa KRUS Adama Wojciecha Sekścińskiego, którym przysłuchiwali się licznie zgromadzeni goście.

Uroczystość uświetnił występ Koła Gospodyń Wiejskich z Zięblic oraz wnucząt Państwa Rychtarczyków – laureatów z woj. małopolskiego.

Zwycięzcy w kategorii „gospodarstwa indywidualne”
Państwo Agata i Zbigniew Przyjemscy z woj. świętokrzyskiego

Laureaci II miejsca Państwo Aneta i Radosław Bakajowie z woj. lubelskiego
wraz z synem Oliwierem

Państwo Sylwia i Mariusz Pawlakowie z woj. kujawsko-pomorskiego – zdobywcy nagrody specjalnej Głównego Inspektora Pracy
za zastosowanie wielu innowacyjnych rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym

Wyróżnienia specjalne Prezesa KRUS

Państwo Marzena i Grzegorz Czerwonkowie
z dziećmi – woj. mazowieckie

Państwo Maria i Stanisław Rycztarczykowie
z rodziną – woj. małopolskie

Państwo Sylwia, Andrzej i Paweł Janczyszynowie
– woj. opolskie

Państwo Andżela i Zygmunt Stępniowie
z synem Mateuszem
– woj. zachodniopomorskie

Państwo Gabriela i Krzysztof Stachowiczowie
wraz z córką i synem
– woj. dolnośląskie

Wzorem lat ubiegłych Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przyznał, na wniosek Centralnej Komisji Konkursowej, wyróżnienia właścicielom gospodarstw, którzy wyjątkowo dbają o estetykę obejścia i wkładają dużo pracy w tworzenie barwnych wiejskich krajobrazów.

Portal „AgroNews.com.pl" włączając się w promocję Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne", przeprowadził po raz kolejny interaktywny konkurs internetowy w kategorii „gospodarstwa indywidualne". Od 15 sierpnia do 15 września 2018 roku 51 588 internautów oddawało swoje głosy na szesnastu laureatów etapu wojewódzkiego Konkursu. Wskazane przez głosujących gospodarstwo otrzymało pamiątkową statuetkę od Prezesa „Telewizji Interaktywnej AgroNews.com.pl" oraz nagrody od firmy 365FarmNet.

W głosowaniu internautów zwyciężyło gospodarstwo państwa Marleny i Wojciecha Wydorskich z Biskupca w woj. warmińsko-mazurskim

Charakterystykę gospodarstw oraz rozwiązania poprawiające bezpieczeństwo pracy rolniczej stosowane w gospodarstwach finalistów XVI Ogólnokrajowego Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne" w kategorii gospodarstwa indywidulane przedstawiono w wydaniu specjalnym dwumiesięcznika „Bez Pługa. Magazynu technologii bezorkowych".

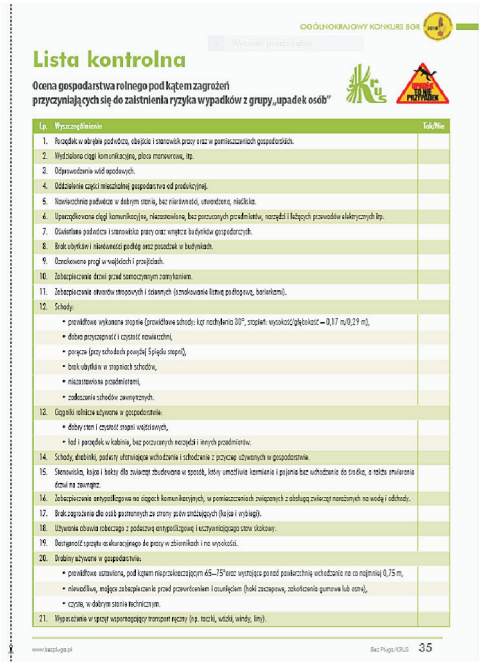

VIII Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla Dzieci „Bezpiecznie na wsi mamy – upadkom zapobiegamy”

Z uwagi na prowadzenie w 2018 roku działań prewencyjnych pod hasłem kampanii „Upadek to nie przypadek”, ósma edycja Ogólnopolskiego Konkursu dla Dzieci przebiegła pod hasłem Bezpiecznie na wsi mamy – upadkom zapobiegamy, mającym zwrócić uwagę na sposoby zapobiegania najczęściej występującym w gospodarstwach rolnych wypadkom – upadkom osób. Honorowy patronat nad konkursem sprawował Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Konkurs prowadzony był we współpracy z Państwową Inspekcją Pracy i przy wsparciu medialnym redakcji: Telewizji Polskiej S.A. Programu I, dwutygodnika „Agro Serwis”, telewizji interaktywnej „Agronews.com.pl”, „Tygodnika Poradnik Rolniczy”, magazynu rolniczego „Agro Profil”, witryny „Gospodarz.pl Twój Portal Rolniczy”, portalu „Agrobaca Top Traktor”, miesięczników: „Agrotechnika” i „Wieści rolnicze”, „AGRO – Magazyn Ludzi Przedsiębiorczych” i magazynu „Rolniczy Przegląd Techniczny”.

Celem Konkursu było promowanie wśród uczniów szkół podstawowych z terenów wiejskich pozytywnych zachowań związanych z pracą i zabawą dzieci na terenie gospodarstwa rolnego, a także popularyzowanie „Wykazu czynności szczególnie niebezpiecznych związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie wolno powierzać dzieciom poniżej 16 lat”, wskazującego na prace szczególnie zagrażające bezpieczeństwu najmłodszych mieszkańców wsi.

Zadanie konkursowe polegało na wykonaniu pracy plastycznej, w dowolnej technice, w formacie A3, ilustrującej hasło konkursowe. W szkołach, które zgłosiły chęć uczestnictwa w konkursie, odbyły się szkolenia, których celem było przygotowanie merytoryczne młodych artystów. Do konkursu zgłoszono 36 116 prac uczniów z 2 987 szkół podstawowych. Zostały one ocenione przez komisje regionalne, a najlepsze prace ze wszystkich województw – przez Centralną Komisję Konkursową złożoną z pracowników KRUS, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowej Inspekcji Pracy, Mazowieckiego Kuratorium Oświaty oraz przedstawicieli patronów medialnych i fundatorów nagród, która wyłoniła 45 laureatów w dwóch kategoriach wiekowych: kl. 0-3 i 4-7.

Gala finałowa etapu centralnego Konkursu miała miejsce w Centralnej Bibliotece Rolniczej w Warszawie. Laureaci otrzymali nagrody ufundowane przez KRUS – sprzęt multimedialny, a także zestawy upominków przygotowane przez MRiRW, PIP, portal „Agrobaca – Top Traktor”, GRUPĘ AZOTY Zakłady Azotowe Puławy S.A, „Tygodnik Poradnik Rolniczy”, „AGRO – Magazyn Ludzi Przedsiębiorczych”, dwutygodnik „AGRO SERWIS”, miesięcznik „Wieści Rolnicze”, firmę SWIMER, „Gospodarz.pl Twój Portal Rolniczy”, miesięcznik „Agrotechnika, Rolniczy Przegląd Techniczny” oraz Bayer CropScience; firma Bayer zorganizowała dodatkową atrakcję – warsztaty edukacyjne Baylab. Przybyli na uroczystość uczniowie wraz z rodzinami zwiedzali również archiwa biblioteczne, poznając historię i dorobek Centralnej Biblioteki Rolniczej.

Prace laureatów VIII Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego dla Dzieci „Bezpiecznie na wsi mamy – upadkom zapobiegamy”

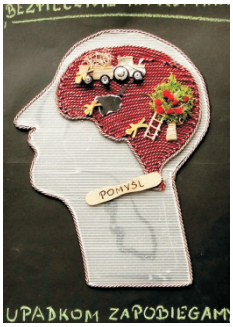

I miejsce w kategorii kl. 0-3
Wojciech Tomczak
woj. wielkopolskie

II miejsce w kategorii kl. 0-3
Kamil Góra
woj. lubelskie

III miejsce w kategorii kl. 0-3
Natalia Rastawicka
woj. mazowieckie

I miejsce w kategorii kl. 4-7
Karolina Pułaska
woj. wielkopolskie

II miejsce w kategorii kl. 4-7
Krzysztof Pochwatka
woj. lubelskie

III miejsce w kategorii kl. 4-7
Kamil Filla
woj. opolskie

Podczas gali nauczyciele, którzy przygotowali uczestników do Konkursu, otrzymali dyplomy gratulacyjne Prezesa KRUS.

Jedna z najmłodszych laureatek Konkursu podczas odbierania nagród i dyplomów

Po zakończeniu oficjalnej części uroczystości wyróżnieni uczniowie udzielali wywiadów patronom medialnym Konkursu.

Laureaci Konkursu podczas warsztatów edukacyjnych przygotowanych przez firmę Bayer

X Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie

X Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie został zorganizowany przez Wydział Inżynierii i Produkcji SGGW, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także redakcję dwumiesięcznika „Bez pługa. Magazyn technologii bezorkowych" oraz Kasę Rolniczego Ubezpieczenia. Skierowany do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych Konkurs miał na celu m.in. popularyzowanie znajomości dobrych praktyk rolniczych, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń i zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwach rolnych, kształtowanie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy z zakresu dobrych praktyk rolniczych, ergonomii oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie, a także szerzenie idei bezpiecznej pracy wśród przyszłych rolników. Do współzawodnictwa w ramach Konkursu zaproszeni byli uczniowie szkół ponadgimnazjalnych o profilu rolniczym i leśnym z terenu całej Polski – z zaproszenia skorzystało 3 126 uczniów ze 132 szkół tego typu. W wielu szkołach eliminacje poprzedzone były szkoleniami z zakresu wiedzy o bhp w rolnictwie i ergonomii, które prowadzili pracownicy KRUS. Etap centralny odbył się na terenie Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie – finaliści zmierzyli się z dwuetapowym egzaminem, po którym komisja złożona z przedstawicieli organizatorów wyłoniła pięciu laureatów nagrodzonych indeksami na wybrany kierunek Wydziału Inżynierii

Produkcji SGGW. Prezes Kasy ufundował nagrody dla pięciu nauczycieli, których uczniowie wykazali się największą wiedzą z zakresu ergonomii i bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym.

Finaliści Konkursu podczas rozwiązywania testu

Laureaci wraz ze swoimi nauczycielami, przedstawicielami organizatorów, patronów i fundatorów nagród

Inne Konkursy

Ponadto Kasa współpracowała z Zarządem Głównym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej podczas organizacji konkursów:

- Ogólnopolskiego Konkursu Radiowego pt. „Strażacy ochotnicy nie tylko gaszą 2017";
- Ogólnopolskiego Konkursu „Najlepsi z Najlepszych" na Wzorową Młodzieżową Drużynę Pożarniczą i jej Opiekuna;
- Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom".

Współpracowano również z Grupą Ratownictwa Polskiego Czerwonego Krzyża przy Oddziale Regionalnym PCK w Przemyślu w związku z przebiegiem III Ogólnopolskich Mistrzostw Grup Ratownictwa PCK. Zawody były okazją do promowania rozwoju systemu ratownictwa przedlekarskiego na obszarach wiejskich. Zwycięskiej drużynie Ochotniczej Straży Pożarnej przekazano zestaw ratownictwa przedlekarskiego

Wręczenie nagrody finalistce Ogólnopolskiego Konkursu Radiowego pt. „Strażacy ochotnicy nie tylko gaszą 2017"

Uroczyste wręczenie zestawu ratownictwa przedlekarskiego dla zwycięskiej drużyny III Ogólnopolskich Mistrzostw Grup Ratownictwa PCK

Pamiątkowe zdjęcie uczestników Konkursu „Najlepsi z Najlepszych” na Wzorową Młodzieżową Drużynę Pożarniczą i jej Opiekuna

Uroczyste przekazanie ufundowanego przez KRUS zestawu ratownictwa przedlekarskiego zwycięskiej drużynie

Turniejowe eliminacje

Wręczenie nagrody finaliście Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”

4.2. Przeglądy gospodarstw i prac polowych

Przeglądy, wizytacje gospodarstw i prac polowych to działania nastawione na indywidualny kontakt z rolnikiem i określenie zagrożeń wypadkowych w miejscu wykonywania przez niego codziennej pracy. Podczas takich spotkań inspektorzy KRUS, wspólnie z rolnikiem, analizowali poziom bezpieczeństwa podczas bieżących prac, wskazywali na istniejące zagrożenia, a przede wszystkim przekazywali wiedzę, jak je eliminować. Sprawdzeniu podlegały m.in.: stan techniczny maszyn i urządzeń rolniczych, sposób wykonywania poszczególnych prac i stosowanie ochron pracy. Przypominano o konieczności zabezpieczania się przed skutkami oddziaływania szkodliwych czynników w środowisku pracy, a także o potrzebie stosowania przerw w pracy i nawadniania się w upalne dni, właściwej organizacji pracy (zapobieganie spiętrzeniu prac w okresie zbiorów płodów rolnych). Przeglądy gospodarstw odbywały się również przy okazji prowadzenia postępowań powypadkowych, a z uwagi na prowadzenie przez Kasę w 2018 roku kampanii prewencyjnej „Upadek to nie przypadek” przeprowadzono dodatkowo 9 659 wizytacji z wykorzystaniem dedykowanej tematyce zapobiegania upadkom osób listy kontrolnej.

Lista kontrolna

Ocena gospodarstwa rolnego pod kątem zagrożeń przyczyniających się do zaistnienia ryzyka wypadków z grupy „upadek osób"

Lp.	Wyszczególnienie	Tak/Nie
1.	Porządek w obrębie podwórza, obejścia i stanowisk pracy oraz w pomieszczeniach gospodarskich	
2.	Wydzielone ciągi komunikacyjne, place manewrowe, itp.	
3.	Odprowadzenie wód opadowych	
4.	Oddzielenie części mieszkalnej gospodarstwa od produkcyjnej	
5.	Nawierzchnia podwórza w dobrym stanie, bez nierówności, utwardzona, nieśliska	
6.	Uporządkowane ciągi komunikacyjne, niezastawione, bez porzuconych przedmiotów, narzędzi i leżących przewodów elektrycznych itp.	
7.	Oświetlone podwórze i stanowiska pracy oraz wnętrza budynków gospodarczych	
8.	Brak ubytków i nierówności podłóg i posadzek w budynkach	
9.	Oznakowane progi w wejściach i przejściach	
10.	Zabezpieczenia drzwi przed samoczynnym zamykaniem	
11.	Zabezpieczenia otworów stropowych i ściennych (oznakowanie listwa podłogowa, barierkami)	
12.	Schody	
	• prawidłowo wykonane stopnie (prawidłowe schody: kąt nachylenia 30°, stopień: wysokość/głębokość – 0,17m/0,29m)	
	• dobra przyczepność i czystość nawierzchni	
	• poręcze (przy schodach powyżej 5 stopni)	
	• brak ubytków w stopniach schodów	
	• niezastawione przedmiotami	
	• zadaszenie schodów zewnętrznych	
13.	Ciągniki rolnicze używane w gospodarstwie	
	• dobry stan i czystość stopni wejściowych	
	• ład i porządek w kabinie, bez porzuconych narzędzi i innych przedmiotów	
14.	Schody, drabinki, podesty ułatwiające wchodzenie i schodzenie z przyczep używanych w gospodarstwie	
15.	Stanowiska, kojce i boksy dla zwierząt zbudowane w sposób, który umożliwia karmienie i pojenie bez wchodzenia do środka, a także otwieranie drzwi na zewnątrz	
16.	Zabezpieczenia antypoślizgowe na ciągach komunikacyjnych, w pomieszczeniach związanych z obsługą zwierząt narażonych na wodę i odchody	
17.	Brak zagrożenie dla osób postronnych ze strony psów stróżujących (kojce i wybiegi)	
18.	Używanie obuwia roboczego z podeszwą antypoślizgową i usztywniającego staw skokowy	
19.	Dostępność sprzętu asekuracyjnego do pracy w zbiornikach i na wysokości	
20.	Drabiny używane w gospodarstwie	
	• prawidłowo ustawione, pod kątem nieprzekraczającym 65°-75°oraz wystające ponad powierzchnię wchodzenia na co najmniej 0,75 m	
	• niewadliwe, posiadające zabezpieczenia przed przewróceniem i osunięciem (haki zaczepowe, zakończenia gumowe lub ostre)	
	• czyste, w dobrym stanie technicznym	
21.	Wyposażenie w sprzęt wspomagający transport ręczny (np. taczki, wózki, windy, liny)	

Lista kontrolna, dzięki której rolnik samodzielnie może określić zagrożenia dla bezpieczeństwa w prowadzonym przez siebie gospodarstwie (do pobrania na stronie www.krus.gov.pl).

W 2018 roku inspektorzy Kasy wizytowali **10 426** gospodarstw rolnych, gdzie przeprowadzili przeglądy gospodarstw i prac polowych oraz udzielili rolnikom indywidualnego instruktażu.

OR KRUS w Częstochowie – wizytacje prac polowych w powiecie zawierciańskim

OR KRUS we Wrocławiu – wizytacje prac żniwnych w powiecie wrocławskim

OR KRUS w Krakowie – przegląd jesiennych prac polowych

OR KRUS w Lublinie – wizytacja gospodarstwa w oparciu o listę kontrolną kampanii „Upadek to nie przypadek" – utwardzona powierzchnia podwórza

4.3. Stoiska informacyjne KRUS

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jest obecna również podczas imprez masowych i wydarzeń ważnych dla środowisk wiejskich, organizując stoiska informacyjne, przy których rolnicy, ich rodziny i osoby zainteresowane tematem ubezpieczeń społecznych rolników mogą w indywidualnej rozmowie poszerzyć swoją wiedzę na temat zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwie, sposobów zwiększenia poziomu bezpieczeństwa podczas pracy, jak również bieżącej działalności Kasy, a także wziąć udział w konkursach sprawdzających wiedzę z zakresu bhp czy zaopatrzyć się w materiały o tematyce prewencyjnej. W punktach informacyjnych promowano również odzież roboczą dla rolników, ochrony osobiste, a także wyroby oznaczone „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS" i te, które otrzymały wyróżnienie targowe pn. „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym". Przy stoiskach przeprowadzano również pokazy udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

W 2018 roku jednostki organizacyjne KRUS zorganizowały **1 089 stoisk informacyjnych** podczas targów, wystaw rolniczych, dożynek, festynów, pikników czy Dni Otwartych Drzwi w Ośrodkach Doradztwa Rolniczego, które odwiedziło **112 245 osób.**

Liczba stoisk informacyjnych zorganizowanych przez jednostki organizacyjne KRUS w latach 2009-2018

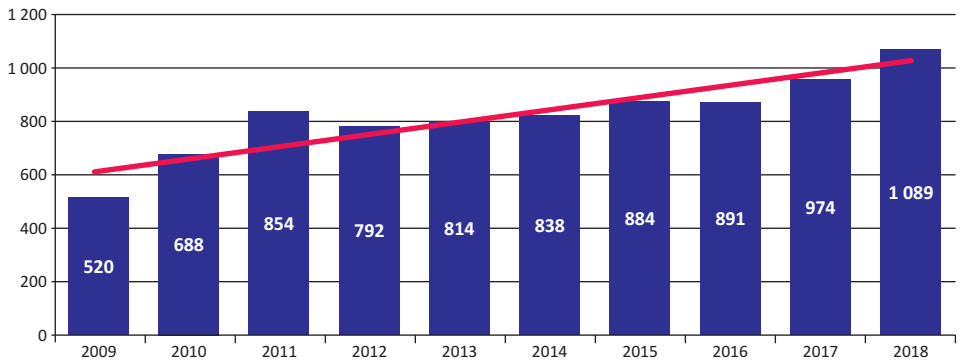

OR KRUS w Warszawie – stoisko informacyjne podczas Dożynek Gminnych w Brańszczyku

OR KRUS w Kielcach – stoisko w Klimontowie

OR KRUS w Bydgoszczy – stoisko informacyjne na targach Agro – Tech w Minikowie

OR KRUS w Opolu – Dożynki Gminne w Smarchowicach Wielkich

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego organizowała stoiska informacyjne podczas międzynarodowych oraz ogólnopolskich targów i wystaw rolniczych, wśród których były:

- Międzynarodowe Targi Rolnicze POLAGRA-PREMIERY, 18-21.01.2018 r. w Poznaniu;
- Wystawa Rolnicza Mazurskie Agro Show, 10-11.02.2018 r. w Ostródzie;
- Targi Rolnicze AGRO-PARK, 03- 04.03.2018 r. w Lublinie;
- Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej AGROTECH, 16-18.03.2018 r. w Kielcach;
- Międzynarodowe Targi Żywności Warsaw Food Expo, 24-26.05.2018 r. w Nadarzynie;
- Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych i Dni z Doradztwem Rolniczym, 23-24.06.2018 r w Szepietowie;
- Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe AGRO-TECH, połączone z Regionalną Wystawą Zwierząt Hodowlanych, 30.06-01.07.2018 r. w Minikowie;
- Krajowa Wystawa Bydła Simentalskiego, 25-26.08.2018 r. w Rudawce Rymanowskiej;

- Krajowa Wystawa Rolnicza oraz Dożynki Jasnogórskie 01-02.09.2018 r. w Częstochowie;
- Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym, połączone z Regionalną Wystawą Zwierząt Hodowlanych, 02-03.09.2018 r. w Siedlcach;
- Dożynki Prezydenckie, 15-16.09.2018 r. w Spale;
- Międzynarodowa Wystawa Rolnicza AGRO SHOW, 20-23.09.2018 r. w Bednarach;
- Narodowa Wystawa Rolnicza, 30.11-02.12.2018 r. w Poznaniu.

4.4. Pokazy i wystawy

Podczas działań prewencyjnych organizowanych przez jednostki terenowe Kasy odbywały się również różnorodne pokazy, mające na celu praktyczne zobrazowanie przekazywanej wiedzy. Dotyczyły one np. bezpiecznego sposobu użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych (m.in. pilarek), stosowania osłon na WOM, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej (przy współpracy z ratownikami z jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych), odzieży roboczej, a także środków ochrony osobistej, stanowiące niemalże połowę wszystkich przeprowadzonych pokazów. Jednym z takich działań były zorganizowane przez OR KRUS w Białymstoku pokazy bezpiecznego użytkowania maszyn do zbioru siana i zielonek, podczas „Zielonej Gali i Podlaskich Targów Budownictwa Wiejskiego" w Podlaskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Szepietowie.

W 2018 r. Kasa zorganizowała **2 152** pokazy, które obejrzało **72 135** osób.

Liczba pokazów przeprowadzonych przez jednostki organizacyjne KRUS w latach 2009-2018

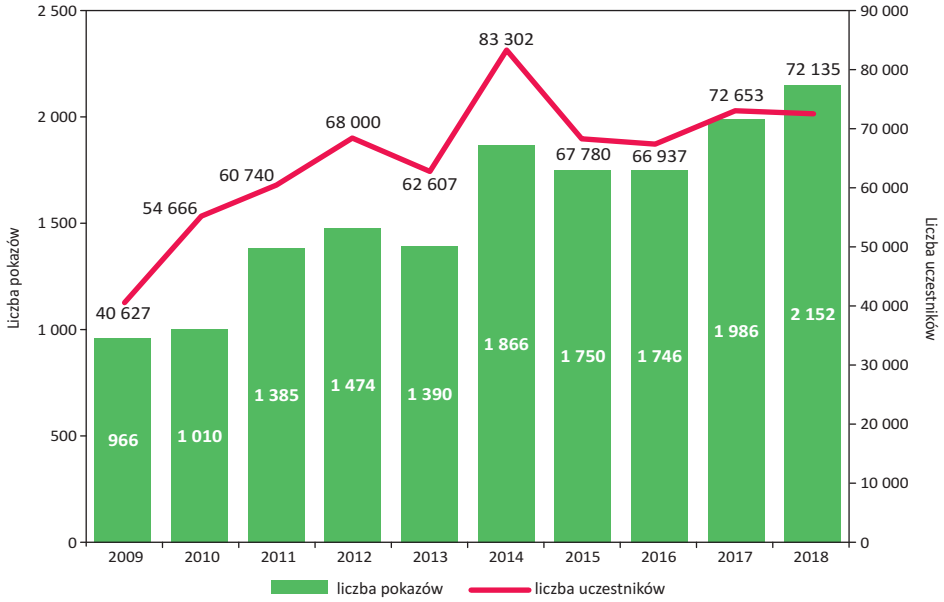

Pokazy przeprowadzone przez jednostki terenowe KRUS w 2018 roku

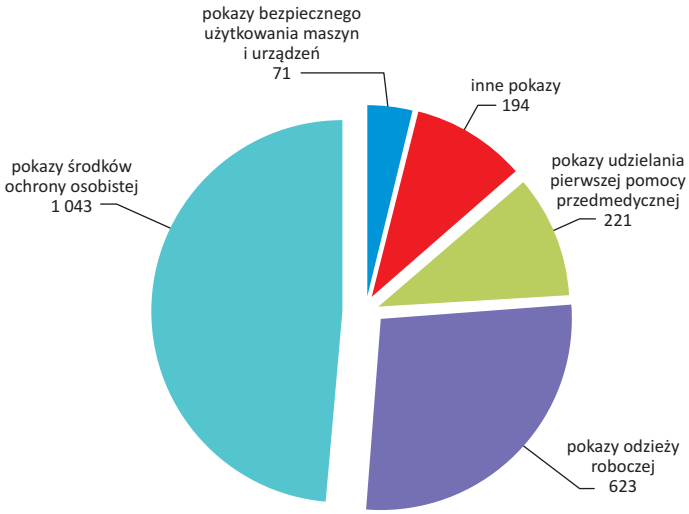

OR KRUS w Krakowie – pokaz bezpiecznej obsługi pilarek tarczowych

OR KRUS w Warszawie – pokaz środków ochrony osobistej w Gralach

OR KRUS w Opolu – pokaz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w Leśnie

OR KRUS w Częstochowie – pokaz stosowania płyt przepędowych i poskromów w Dobrakowie

OR KRUS w Łodzi – pokaz osłon na WOM

OR KRUS w Zielonej Górze – pokaz odzieży do pracy ze środkami ochrony osobistej w Łysinach

W siedzibach jednostek terenowych zorganizowano **137 wystaw**, których zadaniem było promowanie bezpiecznej pracy w rolnictwie. Były to np. wystawy odzieży roboczej, środków ochrony osobistej, zdjęć z przeprowadzonych działań prewencyjnych czy prac plastycznych zgłoszonych do konkursów organizowanych przez KRUS.

OR KRUS w Rzeszowie – wystawa obuwia roboczego

OR KRUS w Łodzi – wystawa odzieży roboczej, środków ochrony indywidualnej oraz sprzętu pomocniczego przy obsłudze zwierząt w Zduńskiej Woli

OR KRUS w Rzeszowie – wystawa środków ochrony osobistej w Jaśle

OR KRUS w Częstochowie – wystawa środków ochrony osobistej w Gliwicach

4.5. Popularyzowanie zasad bezpiecznej pracy za pośrednictwem środków masowego przekazu

W 2018 roku w prasie branżowej o zasięgu zarówno ogólnopolskim, jak i regionalnym ukazały się 92 artykuły, a w mediach internetowych – 176 publikacji na temat zasad bezpiecznej pracy w rolnictwie. Wyemitowano również 21 audycji telewizyjnych oraz 42 radiowe. W publikowanych materiałach problem bezpieczeństwa poruszany był w ujęciu wieloaspektowym: opisywano wypadki, ich przyczyny i konsekwencje oraz sposoby zapobiegania tym nieszczęśliwym zdarzeniom, a także działania prewencyjne Kasy na rzecz zapobiegania im oraz zasady postępowania po zaistnieniu zdarzenia wypadkowego lub w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zawodowej rolników. Na łamach mediów zachęcano rolników i ich rodziny do brania udziału w szkoleniach, konferencjach i konkursach.

OR KRUS w Poznaniu – nagrywanie audycji radiowej dotyczącej prewencji wypadkowej w KRUS

Na stronie internetowej Kasy *www.krus.gov.pl*, zamieszczono kwartalne komunikaty o wypadkach przy pracy i chorobach zawodowych rolników, listy Prezesa KRUS do rolników i dzieci rolników, a także 11 opracowań:

- „Zakaźne choroby zawodowe rolników i związane z nimi świadczenia wypłacane przez KRUS";
- „Czy warto zainwestować w obuwie robocze?";
- „Łatwiej wejść niż zejść – upadki z ciągników, przyczep i maszyn rolniczych";
- „Trwają żniwa – pamiętajmy o bezpieczeństwie";
- „Wchodzi rolnik po drabinie";
- „Prewencja wypadkowa w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego";
- „Ogniste żniwa";
- „Rolniku, pozwól się zauważyć – noś odblaski!";
- „Stop upadkom! Jak uniknąć potknięć i poślizgnięć";
- „Dlaczego warto ubiegać się o Znak Bezpieczeństwa KRUS";
- „Rolniku! Dźwigaj z głową, mierz siły na zamiary".

Na stronie internetowej Kasy znajduje się również aplikacja Kalendarz Wydarzeń Prewencyjnych. Odwiedzający stronę ***www.wydarzenia-prewencyjne.pl*** mogli

przeglądać i wyszukiwać według różnych kryteriów interesujące ich działania prewencyjne, planowane przez jednostki organizacyjne Kasy. W 2018 r. do systemu wprowadzono ok. 9 580 wydarzeń.

Ikona aplikacji Kalendarz Wydarzeń Prewencyjnych

Realizując cel, jakim jest oddziaływanie na poprawę warunków bezpieczeństwa pracy rolników i ich rodzin poprzez upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach i zasad bezpiecznej pracy, zawartych m.in. w ustanowionych przez Prezesa Kasy „Zasadach ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym" oraz w „Wykazie czynności szczególnie niebezpiecznych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie wolno powierzać dzieciom poniżej 16 lat", rokrocznie Prezes Kasy ogłasza **Konkurs „W rolnictwie można pracować bezpieczniej"**, na publikacje poświęcone bezpieczeństwu pracy rolników. Jest on adresowany do dziennikarzy i innych osób publikujących w środkach masowego przekazu. W XXIV edycji Konkursu wzięło udział 26 osób, które zgłosiły 85 publikacji w trzech konkursowych kategoriach: artykuły prasowe i publikacje internetowe, audycje radiowe i audycje telewizyjne. Komisja Konkursowa przyznała nagrody zarówno za najlepsze pojedyncze publikacje, jak również za cykle. Uroczyste podsumowanie Konkursu odbyło się na początku 2019 roku, w Centrali KRUS. Udział w nim wzięli laureaci oraz przedstawiciele mediów branżowych.

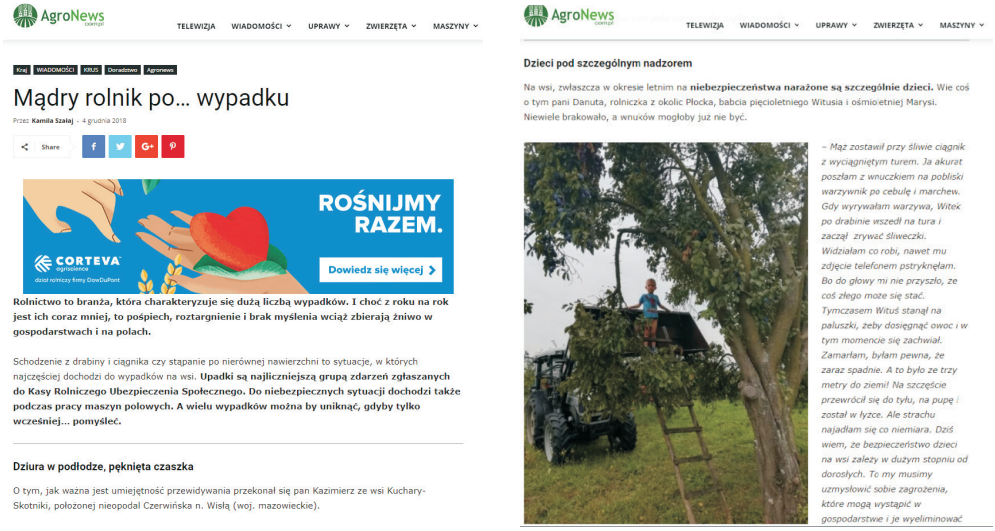

Zwycięska publikacja internetowa XXIV Konkursu „W rolnictwie można pracować bezpieczniej"

4.6. Nowatorskie działania prewencyjne w 2018 roku

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego realizując działalność prewencyjną, poszukuje nowych form popularyzacji wiedzy na temat zasad bezpiecznej pracy i życia w gospodarstwie rolnym, dążąc do zwiększenia zainteresowania tematem zapobiegania wypadkom z udziałem rolników i ich rodzin.

W 2018 roku, w Biurze Prewencji Centrali Kasy, przygotowano kurs e-learningowy dla dzieci pt. „Bezpiecznie na wsi mamy – upadkom zapobiegamy", który w nowoczesnej i atrakcyjnej formie przybliża najmłodszym mieszkańcom wsi obecne w gospodarstwie rolnym zagrożenia wypadkowe, a także uczy prawidłowych zachowań podczas przebywania na terenie obejścia.

Kurs e-learningowy zawiera szereg zadań i zagadek, które aktywizują młodych odbiorców i ułatwiają przyswojenie przekazywanej wiedzy.

Jedną z ciekawszych inicjatyw było opracowanie i wydrukowanie przez OR KRUS w Krakowie publikacji prewencyjnej pt. „Z szacunkiem ku przestrodze" – zbioru reportaży przedstawiających historie ludzi, którzy ucierpieli na skutek wypadku przy pracy rolniczej. Materiał zawiera opisy życia po nieszczęśliwym zdarzeniu. Jest zbiorem porad i przestróg, przekazanych przez poszkodowanych. W 2018 r. w OR KRUS w Krakowie powstał także edukacyjny kalendarz szkolny, który miał uświadamiać uczniom jakie zagrożenia obecne są w gospodarstwie rolnym oraz jakie są sposoby przeciwdziałania im. Kalendarz zawierał prace plastyczne laureatów wojewódzkiego etapu VIII Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego dla Dzieci „Bezpiecznie na wsi mamy – upadkom zapobiegamy", a także „Wykaz czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie można powierzać dzieciom poniżej 16 lat". W 2018 r. OR KRUS w Krakowie wydał również grę edukacyjną dla dzieci „Tomek i Agatka bezpieczni na wsi", która poprzez zabawę uczy najmłodszych unikania zagrożeń w środowisku pracy i życia rolnika.

Publikacje OR KRUS w Krakowie

OR KRUS w Kielcach po raz pierwszy w 2018 r., przy współudziale Państwowej Inspekcji Pracy – Oddział w Kielcach, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, Komendy Straży Pożarnej w Kielcach, ARiMR w Kielcach, zorganizował cykl konferencji o bezpieczeństwie na terenach wiejskich pt. „Bezpieczna Gmina". Ich celem było omówienie kwestii związanych z bezpieczeństwem przede wszystkim w gospodarstwie rolnym, ale też na wiejskich drogach i w domach.

Konferencja „Bezpieczna Gmina" w Bielinach

Uczestnicy jednej z cyklu konferencji, na terenie gminy Zagnańsk

Na terenie OR KRUS w Kielcach, podczas Gminnych Dożynek w Masłowie, zorganizowano również 1. Bieg Rolnika – wydarzenie, którego celem była nie tylko integracja mieszkańców gminy, ale przede wszystkim popularyzowanie idei bezpiecznej pracy. Jednym z jej elementów jest dbałość o właściwe proporcje pomiędzy aktywnością zawodową a odpoczynkiem, najlepiej na świeżym powietrzu.

Uczestnicy 1. Biegu Rolnika otrzymali pamiątkowe medale.

Zwycięzcy tuż po odebraniu dyplomów i medali

4.7. Seminaria i konferencje

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zorganizowała Konferencję Naukowo-Szkoleniową pt. „Skutki wypadków przy pracy i choroby zawodowe rolników", podczas której zostały przedstawione wieloaspektowe skutki tych niepożądanych zdarzeń oraz działania prewencyjne podejmowane w celu ograniczenia ryzyka ich zaistnienia. Konferencja odbyła się 12 grudnia 2018 r. Referaty wygłosili pracownicy naukowi z Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego, Dyrektorzy Biur Centrali Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego: Świadczeń, Prewencji, Organizacyjno-Prawnego oraz Naczelny Lekarz Kasy.

Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. „Skutki wypadków przy pracy i choroby zawodowe rolników"

Pracownicy Centrali Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego uczestniczyli w konferencjach, spotkaniach i posiedzeniach, na których poruszono zagadnienia związane z ergonomią oraz bezpieczeństwem pracy w rolnictwie. Współpracowano m.in. przy:

- XXIV Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Problemy intensyfikacji produkcji zwierzęcej z uwzględnieniem ochrony środowiska, standardów UE i produkcji energii alternatywnej, w tym biogazu", organizowanej w Warszawie

przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach, w dniach 25-26.09.2018 r.;

- XXIV Krajowej Konferencji pt. „Problematyka bezpieczeństwa, ergonomii oraz ekologii w użytkowaniu maszyn i ciągników rolniczych", organizowanej w Poznaniu przez Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych w dniu 08.11.2018 r. Na Konferencji wygłoszono referat pt. „Wypadki przy pracy rolniczej z udziałem maszyn i ciągników rolniczych".

Ponadto uczestniczono w:

- Konferencji pt. BHP 3.0 – „stosowanie procedur bezpiecznej pracy na podstawie oceny ryzyka", która odbyła się w Wiśle w dniach 21-23.11.2018 r., poświęconej wieloaspektowemu spojrzeniu na zagadnienie minimalizacji ryzyka wystąpienia zdarzeń wypadkowych w środowisku pracy;
- Krajowej Konferencji pt. „Wspomaganie komputerowe procesu projektowania maszyn rolniczych, leśnych i spożywczych", organizowanej w Poznaniu przez Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych w dniu 24.05.2018 r.

Oddział Regionalny KRUS w Olsztynie, we współpracy z przedstawicielami Polskiej Izby Gospodarczej Maszyn i Urządzeń Rolniczych, zorganizował seminarium na temat bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych. Przedstawiciel Kasy w prelekcji pt. „Bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym" omówił zasady ochrony zdrowia i życia podczas pracy w gospodarstwie rolnym.

Seminarium pt. „Bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym"

Pracownicy Oddziałów Regionalnych i Placówek Terenowych KRUS uczestniczyli w licznych spotkaniach oraz konferencjach organizowanych, m.in. przez: Państwową Inspekcję Pracy, Okręgowe Inspektoraty Pracy, Izby Rolnicze, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Wojewódzki Inspektorat Pracy oraz Urzędy Gminy.

4.8. Udział Kasy w tworzeniu systemu ratownictwa przedlekarskiego

W celu łagodzenia skutków wypadków rolników, w tym wypadków przy pracy rolniczej, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego kontynuowała współpracę ze

Związkiem Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach wspierania rozwoju systemu ratownictwa przedlekarskiego w rejonach wiejskich zakupiono i przekazano do rozdysponowania przez Oddziały Regionalne KRUS 105 zestawów ratownictwa.

OR KRUS w Łodzi – przekazanie zestawu OSP Justynów

OR KRUS w Bydgoszczy – przekazanie zestawu OSP Cukrownia Nakło

Liczbę interwencji z wykorzystaniem zestawów ratownictwa przedlekarskiego w latach 2009-2018 zestawiono w tabeli poniżej.

Rok	Liczba akcji ratunkowych z wykorzystaniem zestawów ratownictwa przedlekarskiego, przekazanych przez KRUS
2009	3 611
2010	4 638
2011	4 315
2012	3 749
2013	4 063
2014	3 703
2015	4 571
2016	3 626
2017	4 762
2018	4 703

W 2018 roku przeprowadzono 4 703 interwencje z wykorzystaniem zestawu, udzielając pomocy 4 761 osobom. Informację o liczbie interwencji z wykorzystaniem zestawów oraz osób, którym udzielono pomocy w podziale na OR KRUS, przedstawiono w **załączniku nr 10**.

5. Oddziaływanie KRUS na rzecz właściwej produkcji i dystrybucji środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej

W celu określenia okoliczności i przyczyn wypadków z udziałem maszyn i urządzeń rolniczych oraz kierunków i form oddziaływania prewencyjnego Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na bieżąco analizowała zdarzenia w grupach wypadkowych: 06 – „przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu", 07 – „pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń" oraz grupie 03 – „upadek przedmiotów".

Ponadto na targach i wystawach rolniczych przedstawiciele Kasy oceniali ofertę polskich oraz zagranicznych producentów maszyn i urządzeń do produkcji rolnej, pod względem poziomu bezpieczeństwa pracy związanego z ich użytkowaniem. Promowano i zachęcano do ubiegania się o „Znak Bezpieczeństwa KRUS" oraz typowano wyroby do wyróżnienia targowego pn. „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym".

Uroczyste wręczenie „Znaku Bezpieczeństwa KRUS"
oraz wyróżnień targowych „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy
w gospodarstwie rolnym" podczas gali 24. Międzynarodowych Targów Techniki Rolniczej w Kielcach

„Znak Bezpieczeństwa KRUS”

W ramach oddziaływania KRUS na rzecz właściwej produkcji i dystrybucji środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej, podczas gali XXIV Międzynarodowych Targów Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach wręczono „Znak Bezpieczeństwa KRUS” prasie zwijającej z docinaczem Z-597 produkowanej przez firmę URSUS wraz ze statuetką „Dobrosław” symbolizującą ochronę zdrowia i życia rolników.

Prasa zwijająca z docinaczem Z-597 firmy URSUS

W 2018 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zorganizowała posiedzenie Komisji Kwalifikującej wyroby do „Znaku Bezpieczeństwa KRUS”, podczas którego rozpatrzono wnioski firm:

- ARLEN z siedzibą w Warszawie, o przyznanie „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” dwuczęściowemu kombinezonowi ochronnemu;
- SWIMER z siedzibą w Toruniu o przyznanie „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” przenośnym urządzeniom do magazynowania i dozowania paliw płynnych klasy III.

Wyróżnienie targowe pn. „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym”

W 2018 r. przyznano trzy wyróżniania targowe „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym” wraz ze statuetką „Dobrosław”. Wyróżnienie targowe otrzymały:

- Rozpylacz ceramiczny eżektorowy 6MS 04C2 firmy AGROPLAST;
- Kosiarka rotacyjna VM Telescopic, importer firma ORSI Group Polska;
- Dwupłaszczowy zbiornik TYPU SWIMER TANK do magazynowania paliw płynnych klasy III – oleju napędowego, firmy SWIMER.

Dwupłaszczowy zbiornik TYPU SWIMER TANK do magazynowania paliw płynnych klasy III – oleju napędowego, firmy SWIMER

Rozpylacz ceramiczny eżektorowy 6MS 04C2 firmy AGROPLAST

Kosiarka rotacyjna VM Telescopic firmy ORSI Group Polska

Wyroby oznaczone „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS" i wyróżnione jako „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym" promowano podczas targów, konferencji, sympozjów i spotkań z rolnikami. Wykaz wszystkich wyrobów znajduje się na stronie internetowej Kasy.

6. Finansowanie działań prewencyjnych KRUS z Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

W 2018 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydatkowała na realizowaną działalność prewencyjną ogółem 3 485 tys. zł ze środków Funduszu Prewencji i Rehabilitacji, tj. o ponad 1 100 tys. więcej niż w 2017 roku.

Koszty działalności prewencyjnej KRUS w latach 2014-2018

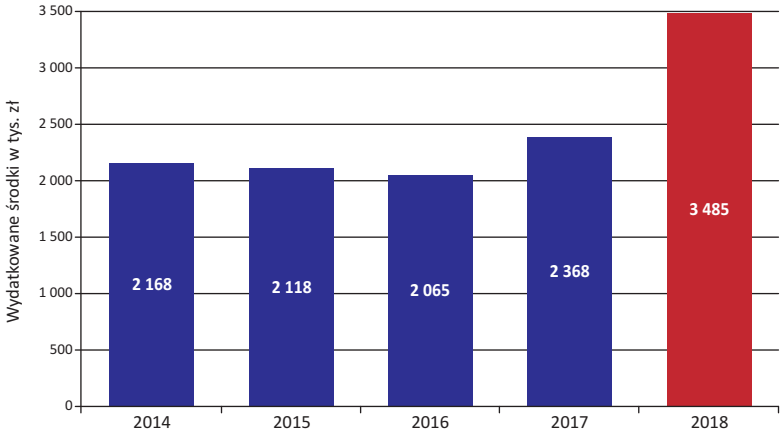

Kwota wydatkowana na jednego ubezpieczonego w KRUS w latach 2014-2018

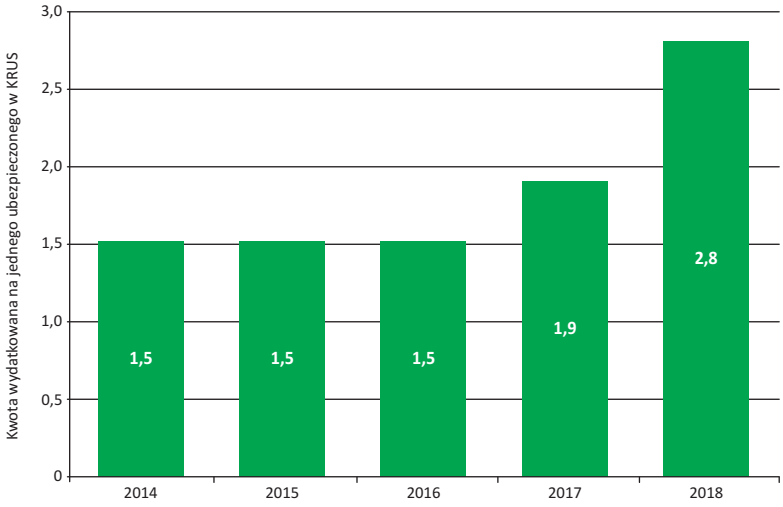

Na przeprowadzenie działań prewencyjnych w 2018 r. wydatkowano średnio 2,8 zł na jednego ubezpieczonego w KRUS, w porównaniu do 2017 roku kwota ta wzrosła o 0,9 zł.

Podsumowanie

W 2018 roku do Placówek Terenowych i Oddziałów Regionalnych KRUS zgłoszono 15 295 zdarzeń wypadkowych. W stosunku do roku poprzedniego, ich liczba obniżyła się o 2 866, tj. 15,8%, a w ciągu 10 lat – o 11 648, tj. 43,2%, przy spadku liczby osób ubezpieczonych o 344 444, tj. 21,9% w stosunku do 2009 roku, a do 2017 roku – o 37 490, tj. 3%. Za wypadki przy pracy rolniczej, w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (bez względu na skutki zdrowotne wypadku), uznano 14 998 zdarzeń, o 2 214, tj. 12,9%, mniej niż w roku ubiegłym. Wypłatą jednorazowych odszkodowań zakończyło się 11 861 wypadków, o 1 389, tj. 10,5% mniej niż w roku ubiegłym i o 5 759, tj. 32,7% mniej niż 10 lat temu, a o ponad 71,8% mniej od momentu rozpoczęcia przez KRUS działalności prewencyjnej.

Struktura **orzeczonego uszczerbku na zdrowiu** w porównaniu z rokiem ubiegłym nie uległa zmianie, u większości poszkodowanych (63,3%) uszczerbek na zdrowiu nie przekroczył 5%, a u 0,9% poszkodowanych orzeczono uszczerbek powyżej 60%. Niezdolność do samodzielnej egzystencji wskutek wypadku stwierdzono u 32 osób.

Wypłacono **jednorazowe odszkodowania z tytułu śmierci** wskutek 81 wypadków przy pracy rolniczej – o 12, tj. 17,4%, więcej niż w 2017 roku. W ciągu ostatnich 10 lat liczba wypadków śmiertelnych zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań zmniejszyła się o 21, tj. 20,6%.

Wskaźnik wypadkowości mierzony liczbą wypadków powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań na 1 000 ubezpieczonych w KRUS wyniósł 9,5 i w porównaniu do 2017 roku zmniejszył się o 0,7. Od 2009 roku wskaźnik wypadkowości w rolnictwie indywidualnym obniżył się o 1,7. Nadal występuje duże zróżnicowanie wskaźnika wypadkowości pomiędzy województwami – waha się on od 5,2 do 11,9 wypadków na 1 000 ubezpieczonych.

Podobnie jak w latach poprzednich wypadki z trzech grup wypadkowych „upadek osób" (48,1%), „pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń" (12,3%) oraz „uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta" (11,2%). Razem stanowiły 71,6% wszystkich wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań. Nadal najliczniejsze są wypadki śmiertelne z grupy „przejechanie, uderzenie, pochwycenie i przygniecenie przez środek transportu w ruchu" (22 wypadki, tj. 27,2% wypadków śmiertelnych). Z analizy przyczyn i okoliczności wypadków wynika, że **najczęstszymi przyczynami wypadków były**:

- zły stan nawierzchni (nierówne, śliskie, grząskie);
- nieużywanie odpowiedniego obuwia roboczego;
- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności;
- niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia;

- narowistość i agresja zwierząt, niewynikające z ich fizjologii (np. z rui, pierwszej laktacji, porodu, zapalenia wymion);
- niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, środków i przedmiotów pracy;
- niewłaściwy sposób obsługi zwierząt, w tym niezachowanie szczególnej ostrożności przy obsłudze zwierząt niebezpiecznych;
- wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt;
- nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp.;
- niewłaściwe tempo pracy, pośpiech;
- niekorzystanie lub nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z drabin, podestów i rusztowań podczas pracy na wysokości;
- brak ubrania i obuwia roboczego;
- nieprawidłowo skonstruowane drabiny (np. brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli itp.);
- zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem;
- niewłaściwa obsługa i eksploatacja maszyn i urządzeń rolniczych (regulacja, naprawy, agregowanie itp.);
- brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia ruchomych elementów maszyn i urządzeń rolniczych.

Wypłacono 337 jednorazowych odszkodowań z tytułu **uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek choroby zawodowej** (174 w 2009 roku, a 293 w 2017 roku). Dominowały choroby zakaźne przenoszone przez kleszcze (282 przypadki boreliozy i 14 przypadków kleszczowego zapalenia mózgu) oraz choroby układu oddechowego (24 przypadki).

Odnotowany spadek liczby zgłaszanych wypadków, wypłacanych jednorazowych odszkodowań oraz wskaźnika wypadkowości potwierdzają poprawę stanu bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych osób ubezpieczonych w KRUS. Wynika to z wieloletnich edukacyjnych działań Kasy oraz innych instytucji i organizacji społecznych, które wpływają na świadomość mieszkańców wsi, a to przyczynia się do zwiększenia ich wiedzy na temat zagrożeń związanych z działalnością rolniczą. Służy temu również stosowanie nowoczesnych technologii produkcji, a także obserwowane na wsi zmiany w wielkości i strukturze gospodarstw rolnych – są wyspecjalizowane, a ich właściciele inwestują środki unijne w budowę nowoczesnej, przystosowanej do prowadzonej działalności infrastruktury, kupują nowoczesne maszyny i urządzenia o wysokim standardzie bezpieczeństwa oraz eliminują wiele prac ręcznych. Zaobserwowano również zwiększenie dbałości o ład, porządek i estetykę w obejściu gospodarstwa, a także częstsze stosowanie właściwego ubrania i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej (okularów, rękawic, ochronników słuchu, masek przeciwpyłowych, itd.). Na wsi następuje również wymiana pokoleniowa, skutkiem której gospodarstwa przejmowane są przez młodych, wykształconych i otwartych na zmiany rolników.

Rokroczna analiza przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników zgłaszanych do KRUS pozwala na określenie skutecznych form i kierunków wpływania na zmniejszenie ich liczby. W ramach **działalności prewencyjnej**, prowadzonej zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników i nakreślonymi przez Prezesa KRUS kierunkami, Kasa upowszechnia zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym oraz wiedzę o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi, wykorzystując nowoczesne sposoby wpływania na świadomość mieszkańców wsi. Celem działań prewencyjnych zrealizowanych w 2018 roku było przede wszystkim zwrócenie uwagi na zapobieganie najliczniej występującym zdarzeniom wypadkowym – upadkom osób, w ramach kampanii prewencyjnej „Upadek to nie przypadek". Jednocześnie popularyzowano wiedzę związaną z zapobieganiem zdarzeniom wypadkowym z kategorii: „pochwycenia i uderzenia przez ruchome elementy maszyn i urządzeń" oraz „uderzenia, przygniecenia i pogryzienia przez zwierzęta", prezentując przykłady prostych, niekosztownych rozwiązań eliminujących ryzyka wypadkowe. **W 2018 roku przeprowadzono**:

- **4 870** szkoleń, konferencji i spotkań szkoleniowych z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym z udziałem **ponad 194 tys.** rolników i ich rodzin oraz osób związanych ze środowiskiem wiejskim,
- **2 514** konkursów wiedzy i olimpiad dotyczących bhp w gospodarstwie rolnym (samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami), w których uczestniczyło **ponad 89 tys.** rolników, dzieci z terenów wiejskich i innych osób związanych z rolnictwem;
- zorganizowano **1 089** stoisk i punktów informacyjnych KRUS podczas imprez masowych dla rolników (targów i wystaw rolniczych, dożynek, festynów i pikników), Dni Otwartych Drzwi w ODR-ach oraz innych spotkań z udziałem mieszkańców wsi;
- przeprowadzono również **2 152** pokazy środków ochrony osobistej i odzieży roboczej dla rolników, pokazów bezpiecznej pracy i udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach dla **ponad 72 tys.** osób.

Ponadto inspektorzy ds. prewencji prowadzili wśród rolników instruktaż podczas oględzin miejsca i przedmiotów związanych ze zgłoszonymi wypadkami. Uczestniczono również w konferencjach, seminariach i spotkaniach poświęconych bezpieczeństwu pracy. Upowszechniano zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym w prasie, radiu, telewizji i Internecie. Podczas działań prewencyjnych rozpowszechniano szereg materiałów prewencyjnych – broszury i ulotki, plakaty, kalendarze prewencyjne dla rolników, książeczki dla dzieci, a w miejscach odbywania się spotkań prezentowano banery prewencyjne, zwracające uwagę uczestników na najistotniejsze kwestie związane z wypadkami i chorobami zawodowymi rolników, szczególnie chorobami odkleszczowymi oraz schorzeniami układu ruchu.

Liczba działań prewencyjnych kierowanych do rolników i realizowanych przez Kasę oraz inne instytucje rośnie, i choć udział w tych przedsięwzięciach jest

dobrowolny, a aktualny stan prawny nie nakłada sankcji na rolników nieprzestrzegających zasad bezpiecznej pracy, zwiększa się zainteresowanie tą problematyką na obszarach wiejskich. Dzięki szybkiemu i powszechnemu dostępowi do informacji, a także możliwości obserwowania i podpatrywania innych rolników w Polsce i na świecie, wielu z nich poznało, jak w praktyce stosować zasady ochrony zdrowia i życia w swoim miejscu pracy, chętnie też podjęło się eliminowania zagrożeń i stosowania rozwiązań poprawiających komfort i bezpieczeństwo pracy.

Wnioski:

- dokonywana każdego roku szczegółowa analiza przyczyn i okoliczności zgłaszanych do KRUS wypadków przy pracy i chorób zawodowych osób ubezpieczonych w Kasie, pozwala na określanie najczęściej występujących zagrożeń wypadkowych, monitorowanie ich przyczyn oraz intencjonalne wskazywanie kierunków, form, tematyki działań profilaktycznych, a także grup ich odbiorców oraz miejsc, gdzie powinny być zorganizowane;
- z analizy danych o wypadkach i chorobach zawodowych w 2018 roku wynika m.in., że podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej wypadków wystąpiło w grupach wypadkowych: „upadek osób" (48,1%), „pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń" (12,3%) i „uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta" (11,2%) – stanowiły 72,6% wszystkich wypadków; ponadto stwierdzono wzrost liczby wypłaconych jednorazowych odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu wskutek choroby zawodowej i po raz kolejny odnotowano wzrost zachorowań na choroby odkleszczowe;
- połączone wysiłki Kasy oraz innych instytucji zainteresowanych środowiskiem rolniczym, mające na celu oddziaływanie na świadomość mieszkańców wsi poprzez popularyzowanie „Zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym" oraz „Wykazu czynności szczególnie niebezpiecznych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie wolno powierzać dzieciom poniżej 16 lat", a także wskazywanie sposobów likwidowania zagrożeń wypadkowych w gospodarstwach rolnych, są skuteczne, a ich efektem jest poprawa stanu bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych osób ubezpieczonych w KRUS – świadczy o tym spadek liczby wypadków zgłaszanych do Kasy, liczby wypłaconych jednorazowych odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej oraz wskaźnika wypadkowości;
- rozmaite formy działań prewencyjnych (szkolenia, pogadanki, konkursy, pokazy: bezpiecznej pracy, stosowania ochron osobistych, pomocy przedmedycznej, przeglądy prac polowych, listy kontrolne sporządzane przez inspektorów ds. prewencji, publikacje w mediach, stoiska informacyjne podczas imprez masowych, a także opracowywane przez Kasę materiały popularyzatorskie), kierowane do rożnych grup odbiorców zamieszkujących tereny wiejskie oraz nagradzanie laureatów konkursów prewencyjnych przedmiotami, których zastosowanie zmniejsza ryzyko wystąpienia wypadku,

spowodowały wzrost zainteresowania zagadnieniem bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych i motywowały wielu rolników do wprowadzania w swoich gospodarstwach wskazanych zmian;

- prowadzona w 2018 roku kampania „Upadek to nie przypadek", poświęcona zapobieganiu najczęściej występującym wypadkom w gospodarstwach rolnych, tj. upadkom osób, przyczyniła się do spadku liczby tych zdarzeń w porównaniu do 2017 roku o prawie 1 000 (14,2%);
- Kasa powinna kontynuować działania uświadamiające rolnikom, że bezpieczeństwo ich pracy zależy przede wszystkim od nich oraz że minimalizowanie ryzyka wypadków podczas pracy rolniczej w wielu przypadkach nie wiąże się z koniecznością wydatkowania środków finansowych, natomiast skutki zdarzeń wypadkowych i chorób zawodowych dotykają nie tylko samego poszkodowanego, ale też jego bliskich, wpływając jednocześnie na sytuację ekonomiczną gospodarstwa;
- podczas działań prewencyjnych realizowanych w 2019 roku należy kontynuować kampanię „Upadek to nie przypadek", podejmować tematykę zapobiegania wypadkom z udziałem maszyn i urządzeń rolniczych w ramach kampanii „Nie daj się wkręcić", informować rolników o sposobach zapobiegania ukąszeniom przez kleszcze i zasadach postępowania w przypadku ukąszenia, a także o metodach ograniczenia ryzyka wystąpienia zawodowych chorób układu ruchu.

Załączniki do opracowania pt. „Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników oraz działania prewencyjne KRUS w 2018 roku”:

1. Lista wypadków zgłoszonych w latach 2009-2018, według województw;

2. Liczba wypadków zakończonych wydaniem decyzji przyznającej jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej w latach 2009-2018, według województw;

3. Wskaźnik wypadkowości (liczba wypadków zakończonych przyznaniem odszkodowania przypadająca na 1 000 ubezpieczonych) w latach 2009-2018, według województw;

4. Liczba wypadków, w następstwie których wypłacono jednorazowe odszkodowania w latach 2009-2018, według grup zdarzeń;

5. Liczba wypadków śmiertelnych zakończonych przyznaniem jednorazowych odszkodowań w latach 2009-2018, według województw;

6. Struktura wypadków śmiertelnych w latach 2009-2018, według grup wypadkowych;

7. Jednostki lub grupy chorób zawodowych, z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania w latach 2009-2018;

8. Liczba chorób zawodowych w latach 2009-2018, według województw;

9. Wybrane działania prewencyjne, zrealizowane przez jednostki terenowe KRUS w 2018 r., w podziale na liczbę działań i liczbę uczestników, według województw;

10. Zestawienie danych nt. liczby interwencji i osób, którym udzielono pomocy z wykorzystaniem zestawów ratownictwa przedlekarskiego zakupionych przez KRUS.

Załącznik nr 1

Liczba wypadków zgłoszonych w latach 2009-2018, według województw

Lp.	Województwo	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Różnica 2018-2017	2018/2017 w %	Różnica 2018-2009	2018/2009 w %
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	1 111	1 056	1 066	1 012	965	909	801	767	671	590	-81	87,9	-521	53,1
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	2 118	1 820	1 826	1 698	1 598	1 551	1 430	1 349	1 313	1 187	-126	90,4	-931	56,0
3.	lubelskie (OR Lublin)	3 377	3 292	3 305	3 003	3 069	2 782	2 683	2 625	2 456	1 972	-484	80,3	-1 405	58,4
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	302	278	291	304	283	298	261	232	228	210	-18	92,1	-92	69,5
5.	łódzkie (OR Łódź)	2 302	2 396	2 203	1 922	2 053	1 770	1 742	1 623	1 494	1 220	-274	81,7	-1 082	53,0
6.	małopolskie (OR Kraków)	2 300	2 246	2 150	2 051	2 038	1 861	1 747	1 677	1 627	1 420	-207	87,3	-880	61,7
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	3 358	3 269	3 242	3 064	3 031	2 806	2 644	2 407	2 304	1 882	-422	81,7	-1 476	56,0
8.	opolskie (OR Opole)	512	504	482	413	357	368	341	298	278	223	-55	80,2	-289	43,6
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	1 861	1 834	1 859	1 734	1 792	1 607	1 419	1 326	1 293	1 120	-173	86,6	-741	60,2
10.	podlaskie (OR Białystok)	2 335	2 214	2 074	2 037	1 769	1 700	1 558	1 593	1 412	1 218	-194	86,3	-1 117	52,2
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	839	766	826	797	808	735	641	616	624	520	-104	83,3	-319	62,0
12.	śląskie (OR Częstochowa)	623	649	610	552	504	487	469	416	348	292	-56	83,9	-331	46,9
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	1 338	1 305	1 281	1 159	1 136	1 080	995	907	866	752	-114	86,8	-586	56,2
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	1 303	1 292	1 295	1 212	1 066	1 070	919	911	847	723	-124	85,4	-580	55,5
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	2 887	2 977	2 899	2 691	2 563	2 593	2 209	2 100	2 115	1 758	-357	83,1	-1 129	60,9
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	377	407	363	359	342	322	295	263	285	208	-77	73,0	-169	55,2
	Ogółem:	**26 943**	**26 305**	**25 772**	**24 008**	**23 374**	**21 939**	**20 154**	**19 110**	**18 161**	**15 295**	**-2 866**	**84,2**	**-11 648**	**56,8**

Załącznik nr 2

Liczba wypadków zakończonych wydaniem decyzji przyznającej jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej w latach 2009-2018, według województw

Lp.	Województwo	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Różnica 2018-2017	2018/2017 w %	Różnica 2018-2009	2018/2009 w %
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	700	628	588	599	561	504	464	465	439	390	-49	88,8	-310	55,7
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	1 287	1 241	1 090	1 039	1 003	1 002	938	872	826	808	-18	97,8	-479	62,8
3.	lubelskie (OR Lublin)	2 424	2 247	2 278	2 161	2 145	2 251	2084	2 004	1 957	1 758	-199	89,8	-666	72,5
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	228	193	164	226	193	219	199	179	174	161	-13	92,5	-67	70,6
5.	łódzkie (OR Łódź)	1 394	1 453	1 457	1 339	1 459	1 357	1 205	1 175	1 120	1 024	-96	91,4	-370	73,5
6.	małopolskie (OR Kraków)	1 356	1 356	1 314	1 343	1 307	1 180	1 132	1 105	1 095	1 018	-77	93,0	-338	75,1
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	2 180	2 111	2 088	2 115	2 058	2 049	1 846	1 799	1 737	1 481	-256	85,3	-699	67,9
8.	opolskie (OR Opole)	274	252	258	264	189	189	203	207	163	176	13	108,0	-98	64,2
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	1 196	1 235	1 195	1 287	1 127	1 067	996	833	920	803	-117	87,3	-393	67,1
10.	podlaskie (OR Białystok)	1 566	1 459	1 395	1 475	1 308	1 230	1 160	1 125	1 101	969	-132	88,0	-597	61,9
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	647	576	567	611	616	568	520	463	451	454	3	100,7	-193	70,2
12.	śląskie (OR Częstochowa)	407	371	350	348	316	284	293	306	255	184	-71	72,2	-223	45,2
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	957	897	883	866	790	836	760	674	652	591	-61	90,6	-366	61,8
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	811	786	796	801	774	775	713	635	600	484	-116	80,7	-327	59,7
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	1 911	1 874	1 911	1 829	1 720	1 907	1 639	1 599	1 572	1 399	-173	89,0	-512	73,2
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	282	218	240	234	240	231	228	221	188	161	-27	85,6	-121	57,1
	Ogółem:	**17 620**	**16 897**	**16 574**	**16 537**	**15 806**	**15 649**	**14 380**	**13 662**	**13 250**	**11 861**	**-1 389**	**89,5**	**-5 759**	**67,3**

Załącznik nr 3

Wskaźnik wypadkowości (liczba wypadków zakończonych przyznaniem odszkodowania przypadająca na 1 000 ubezpieczonych) w latach 2009-2018, według województw

Lp.	Województwo	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Różnica 2018-2017	Różnica 2018-2009
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	11	10,1	9,7	10,1	9,7	8,9	8,7	9,2	9,2	8,7	-0,5	-2,3
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	13,8	13,6	12,2	11,8	11,7	11,9	11,8	11,5	11,5	11,9	0,4	-1,9
3.	lubelskie (OR Lublin)	13,1	12,2	12,4	11,9	11,9	12,6	12,0	11,8	12,0	11,2	-0,8	-1,9
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	11,1	9,6	8,4	11,7	10,2	10,8	11,2	10,4	10,6	10,5	-0,1	-0,6
5.	łódzkie (OR Łódź)	10,7	11,3	11,5	10,8	11,9	11,3	10,6	10,7	10,7	10,3	-0,4	-0,4
6.	małopolskie (OR Kraków)	8,1	8,3	8,1	8,4	8,3	7,6	7,4	7,3	7,4	7,1	-0,3	-1
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	9,8	9,7	9,7	10	9,9	10	9,4	9,5	9,6	8,2	-1,4	-1,6
8.	opolskie (OR Opole)	6,6	6,3	6,7	7	5,2	5,4	6,2	6,6	5,5	6,4	0,9	-0,2
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	11,3	11,8	11,5	12,5	11	10,6	10,2	8,6	9,9	8,9	-1	-2,4
10.	podlaskie (OR Białystok)	14,2	13,6	13,2	14,3	12,9	12,4	12,2	12,3	12,5	11,4	-1,1	-2,8
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	12,4	11,2	11,1	12,1	12,4	11,8	11,2	10,3	10,5	11,0	0,5	-1,4
12.	śląskie (OR Częstochowa)	8,4	7,8	7,5	7,6	7,1	6,6	7,1	7,7	6,7	5,2	-1,5	-3,2
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	11	10,4	10,4	10,3	9,5	10,2	9,7	8,9	9,0	8,5	-0,5	-2,5
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	14,8	14,6	15	15,4	15,2	15,6	14,9	13,7	13,4	11,3	-2,1	-3,5
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	12,5	12,4	12,8	12,4	11,9	13,5	12,1	12,2	12,6	11,6	-1	-0,9
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	7,9	6,3	7	7	7,4	7,4	7,6	7,6	6,8	6,2	-0,6	-1,7
	Ogółem:	11,2	10,9	10,9	11	10,7	10,8	10,3	10,1	10,2	9,5	-0,7	-1,7

Załącznik nr 4

Liczba wypadków, w następstwie których wypłacono jednorazowe odszkodowania w latach 2009-2018, według grup zdarzeń

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Różnica Wypadki 2018-2017	2018/2017 w %	Różnica Wypadki 2018-2009	2018/2009 w %
Ogółem *w tym:*	17 620	16 897	16 574	16 537	15 806	15 649	14 380	13 662	13 250	11 861	-1 389	89,5	-5 759	67,3
upadek osób (grupa 02)	8 530	8 569	8 368	8 087	8 281	7 674	6 778	6 549	6 653	5 711	-942	85,8	-2 819	67,0
upadek przedmiotów (grupa 03)	1 284	1 173	1 403	1 350	1 266	1 320	1 138	1 006	908	779	-129	85,8	-505	60,7
zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami (grupa 04)	964	785	843	873	781	813	706	600	621	551	-70	88,7	-413	57,2
uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie (grupa 05)	379	301	213	273	236	211	215	233	217	241	24	111,1	-138	63,6
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu (grupa 06)	418	365	339	326	313	271	257	263	235	234	-1	99,6	-184	56,0
pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń (grupa 07)	2 225	2 173	2 155	2 254	1 863	2 047	1 892	1 671	1 548	1 459	-89	94,3	-766	65,6
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta (grupa 08)	2 429	2 187	1 926	1 940	1 807	1 876	1 782	1 742	1 486	1 330	-156	89,5	-1 099	54,8
pożar, wybuch, działanie sił przyrody (grupa 09)	102	114	101	112	81	99	78	80	84	78	-6	92,9	-24	76,5
działanie skrajnych temperatur (grupa 10)	120	117	94	88	80	79	82	72	80	58	-22	72,5	-62	48,3
działania materiałów szkodliwych (grupa 11)	17	18	29	30	19	17	31	13	9	15	6	166,7	-2	88,2
nagłe zachorowania (grupa 12)	156	147	165	193	193	171	128	126	123	106	-17	86,2	-50	67,9
inne zdarzenia (grupa 13)	996	948	938	1 011	886	1 071	1 293	1 307	1 286	1 299	13	101,0	303	130,4

Załącznik nr 5

Liczba wypadków śmiertelnych zakończonych przyznaniem jednorazowych odszkodowań w latach 2009-2018, według województw

Lp.	Województwo	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Różnica 2018-2017	Różnica 2018-2009
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	1	2	1	1	1	0	2	2	0	1	1	0
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	7	4	6	6	3	5	7	1	3	8	5	1
3.	lubelskie (OR Lublin)	15	16	10	9	9	15	12	11	6	13	7	-2
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	2	2	1	0	0	0	4	0	2	1	-1	-1
5.	łódzkie (OR Łódź)	6	9	8	11	8	6	5	15	10	8	-2	2
6.	małopolskie (OR Kraków)	6	9	8	11	8	6	5	15	10	8	-2	2
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	7	5	8	4	7	9	1	5	5	4	-1	-3
8.	opolskie (OR Opole)	17	13	15	19	11	12	6	12	6	11	5	-6
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	0	3	2	1	0	2	1	2	0	2	2	2
10.	podlaskie (OR Białystok)	8	1	4	7	4	4	1	4	4	5	1	-3
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	3	4	1	1	5	2	1	4	1	3	2	0
12.	śląskie (OR Częstochowa)	1	1	1	1	4	0	6	2	2	0	-2	-1
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	5	14	0	7	7	2	2	5	4	4	0	-1
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	2	3	3	5	5	2	4	3	2	1	-1	-1
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	15	7	7	10	7	9	8	12	7	8	1	-7
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	3	0	4	0	1	1	1	1	5	2	-3	-1
	Ogółem:	**102**	**89**	**81**	**92**	**77**	**77**	**63**	**83**	**69**	**81**	**12**	**-21**

Załącznik nr 6

Struktura wypadków śmiertelnych w latach 2009-2018, według grup wypadkowych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Różnica Wypadki 2018-2017	Różnica Wypadki 2018-2009
Ogółem *w tym:*	102	89	81	92	77	77	63	83	69	81	12	-21
upadek osób (grupa 02)	17	9	10	12	10	15	8	16	12	18	6	1
upadek przedmiotów (grupa 03)	11	8	8	10	6	14	7	4	8	12	4	1
zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami (grupa 04)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1
uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie (grupa 05)	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-1	-1
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu (grupa 06)	37	34	26	27	28	15	17	22	19	22	3	-15
pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń (grupa 07)	7	9	11	10	8	6	11	4	5	8	3	1
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta (grupa 08)	4	3	3	4	5	4	2	10	3	4	1	0
pożar, wybuch, działanie sił przyrody (grupa 09)	5	2	3	3	0	4	0	1	3	1	-2	-4
działanie skrajnych temperatur (grupa 10)	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	-1
działania materiałów szkodliwych (grupa 11)	0	2	1	1	0	1	4	1	4	1	-3	1
nagłe zachorowania (grupa 12)	11	13	12	14	15	11	9	13	8	5	-3	-6
inne zdarzenia (grupa 13)	7	8	7	10	4	7	5	11	6	10	4	3

Załącznik nr 7

Jednostki lub grupy chorób zawodowych, z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania w latach 2009-2018

Lp.	Jednostka lub grupa chorobowa:	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Różnica choroby 2018-2017	Różnica choroby 2018-2009
1.	Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Astma oskrzelowa	12	11	7	3	14	19	10	3	14	11	-3	-1
3.	Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
4.	Zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych	5	8	4	12	16	21	17	14	14	12	-2	7
5.	Alergiczny nieżyt nosa	2	6	0	3	4	2	3	1	4	1	-3	-1
6.	Choroby skóry	5	8	6	3	4	7	4	8	4	5	1	0
7.	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	2	0	1	4	1	2	2	7	2	6	4	4
8.	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	0	2	4	5	3	3	4	2	2	2	0	2
9.	Nowotwór złośliwy	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Przedziurawienie przegrody nosowej substancja żrącą	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego	2	1	0	1	2	1	1	0	0	1	1	-1
12.	Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
13.	Choroby zakaźne w tym:	146	134	159	166	189	194	204	233	253	299	46	153
	a) borelioza	132	125	146	155	178	179	197	226	232	282	50	150
	b) bruceloza	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1
	c) kleszczowe zapalenie opon mózgowych	9	7	12	11	11	13	7	7	16	14	-2	5
	d) aspergiloza	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	-1
	e) toksoplazmoza oczna	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-1	-1
	f) toksokaroza	0	2	1	0	0	1	0	0	1	0	-1	0
	g) bąblowica wątroby	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	-2	-2
	h) tularemia	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-1	0
	i) listerioza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
	j) jersinioza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
	k) bartolenoza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
	Ogółem:	174	170	183	198	234	250	245	268	293	337	44	163

Załącznik nr 8

Liczba chorób zawodowych w latach 2009-2018, według województw

Lp.	Województwo	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Różnica 2018-2017	Różnica 2018-2009
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	8	5	9	12	7	5	8	7	10	11	1	3
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	1	3	9	6	7	7	5	8	13	22	9	21
3.	lubelskie (OR Lublin)	33	18	11	16	17	19	32	16	28	21	-7	-12
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	1	3	3	1	5	2	4	10	9	9	0	8
5.	łódzkie (OR Łódź)	1	0	2	5	3	7	5	7	8	14	6	13
6.	małopolskie (OR Kraków)	3	8	5	9	14	18	34	23	29	27	-2	24
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	9	35	26	26	32	38	29	57	34	46	12	37
8.	opolskie (OR Opole)	0	2	0	0	1	1	1	0	3	0	-3	0
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	2	1	3	4	2	3	6	5	4	7	3	5
10.	podlaskie (OR Białystok)	61	58	71	67	80	69	46	47	69	81	12	20
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	5	6	3	5	4	15	7	7	12	11	-1	6
12.	śląskie (OR Częstochowa)	4	0	6	5	10	13	6	9	8	8	0	4
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	1	1	2	1	3	6	3	4	5	7	2	6
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	37	19	24	29	38	34	48	57	49	55	6	18
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	5	6	1	6	9	10	7	5	8	12	4	7
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	3	5	8	6	2	3	4	6	4	6	2	3
	Ogółem:	**174**	**170**	**183**	**198**	**234**	**250**	**245**	**268**	**293**	**337**	**44**	**163**

Załącznik nr 9

Wybrane działania prewencyjne, zrealizowane przez jednostki terenowe KRUS w 2018 r., w podziale na liczbę działań i liczbę uczestników, według województw

Lp.	Województwo	Liczba działań					Liczba uczestników działań				
		szkolenia	konkursy	stoiska	pokazy	przeglądy gospodarstw, wizytacje prac polowych	szkolenia	konkursy	stoiska	pokazy	przeglądy gospodarstw, wizytacje prac polowych*
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	258	174	69	200	200	6 237	5 121	3 379	5 168	82
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	209	188	42	481	149	5794	4 008	6 140	11 046	67
3.	lubelskie (OR Lublin)	365	234	112	29	613	17 422	11 910	11 077	6 418	58
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	92	32	20	23	79	3 709	1 223	1 474	4 602	44
5.	łódzkie (OR Łódź)	362	204	60	99	4	10 844	7 358	6 895	1 885	67
6.	małopolskie (OR Kraków)	527	189	62	97	755	28 489	6 258	7 694	4 286	134
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	554	306	175	366	674	19 708	9 046	20 638	16 463	128
8.	opolskie (OR Opole)	156	89	48	115	63	5 953	2 949	1 463	3 794	28
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	337	198	90	166	71	14 431	8 141	12 968	5 593	202
10.	podlaskie (OR Białystok)	445	173	70	233	42	15 497	6 418	7 918	4 601	67
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	135	64	27	9	57	7 709	3 732	2 949	432	63
12.	śląskie (OR Częstochowa)	173	59	38	26	5	6 973	1 339	7 170	843	22
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	383	115	58	9	162	15 425	5 464	9 158	349	78
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	265	204	49	33	45	10 658	4 194	4 718	729	60
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	332	187	128	74	114	16 484	9 908	7 439	2 612	74
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	277	98	41	192	188	8 681	2 028	1 165	3 314	22
	Ogółem:	**4 870**	**2 514**	**1 089**	**2 152**	**3 221**	**194 014**	**89 097**	**112 245**	**72 135**	**1 196**

* liczba gospodarstw

Załącznik nr 10

Zestawienie danych nt. liczby interwencji i osób, którym udzielono pomocy z wykorzystaniem zestawów ratownictwa przedlekarskiego zakupionych przez KRUS

Lp.	Oddział Regionalny KRUS	Liczba interwencji z wykorzystaniem zestawu	Liczba osób, którym udzielono pomocy
1.	Białystok	262	231
2.	Bydgoszcz	207	245
3.	Częstochowa	79	689
4.	Gdańsk	13	13
5.	Kielce	110	127
6.	Koszalin	168	220
7.	Kraków	526	540
8.	Lublin	225	243
9.	Łódź	206	393
10.	Olsztyn	186	213
11.	Opole	55	94
12.	Poznań	327	212
13.	Rzeszów	311	333
14.	Warszawa	564	623
15.	Wrocław	381	457
16.	Zielona Góra	1 083	128
	Ogółem:	**4 703**	**4 761**

Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego

Centrala
Biuro Prewencji
Al. Niepodległości 190, 00-608 Warszawa